

REVISTA ECONOMICĂ

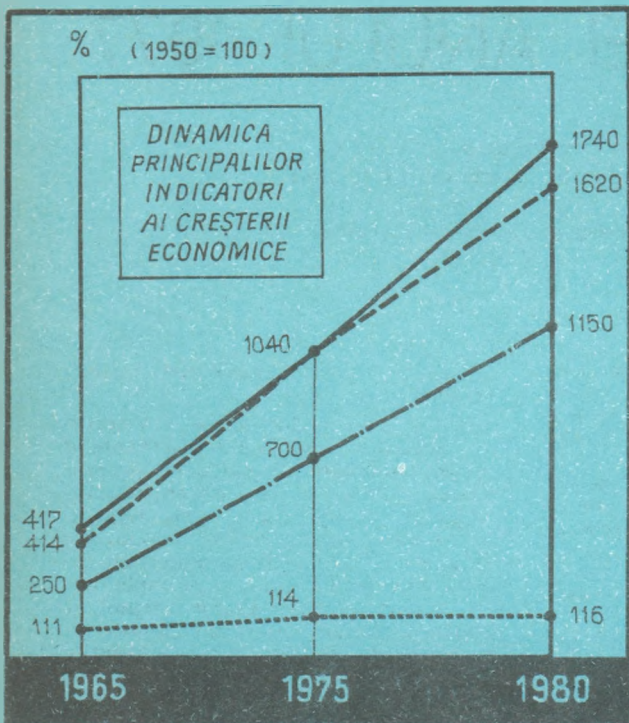
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

economie națională
conducere-organizare
consultatii
teorii-idei
economie mondială

in sprijinul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

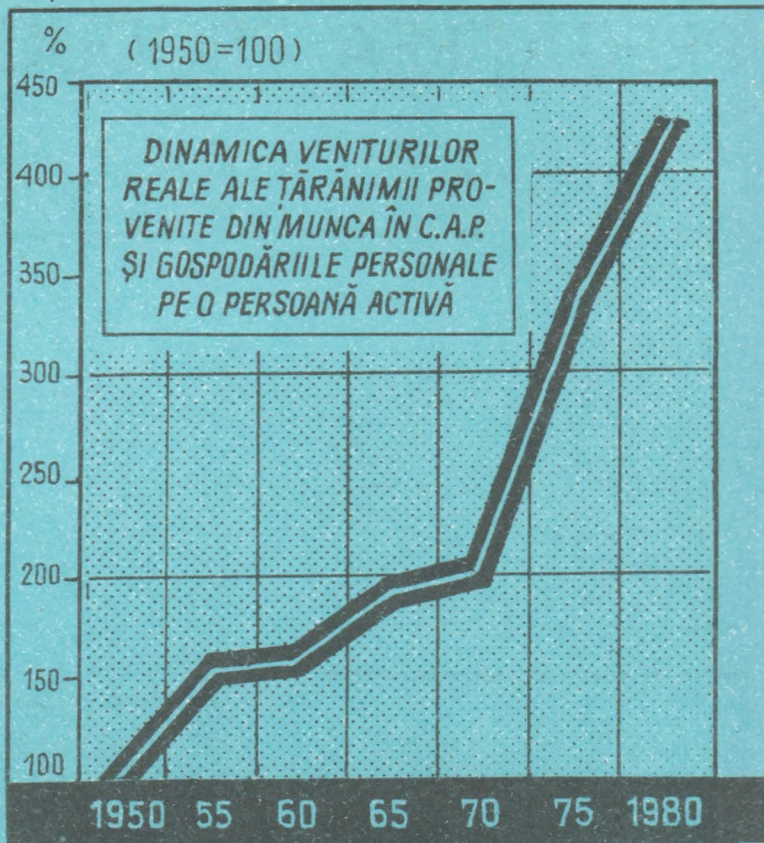
EVOLUȚIA UNOR PRINCIPALI INDICATORI AI CREȘTERII ȘI DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI

Graficul nr. 1

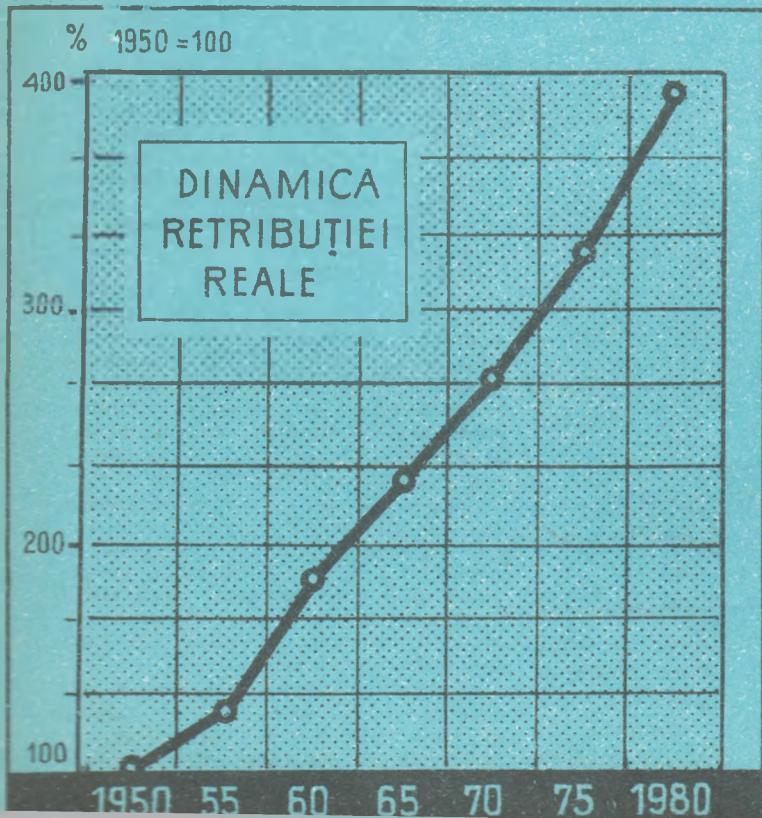

--- PRODUSUL SOCIAL
 — VENITUL NAȚIONAL
 - - - POPULAȚIA OCUPATĂ ÎN SFERA PRODUCTIVĂ
 - - - FONDURI FIXE PRODUCTIVE

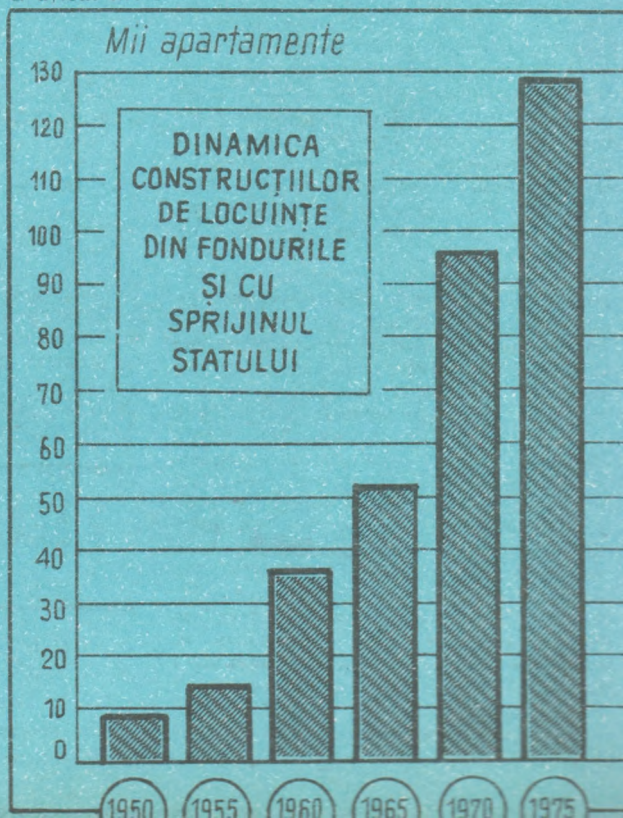
Graficul nr. 3

Graficul nr. 2

Graficul nr. 4

ÎN DEZBATERA SPECIALIȘTILOR

PREGĂTIREA PRODUCȚIEI ANULUI 1977

- DE CE a fost depășit termenul prevăzut de contractare pe 1977 ?
- CUM se va desfășura activitatea de producție în trimestrul I, cind materiile prime nu sînt 100% asigurate ?
- CE SOLUȚII trebuie aplicate pentru accelerarea încheierii contractelor ?

REALIZAREA sarcinilor de amploare ale anului viitor în ce privește creșterea producției, înnoirea tehnologiilor și ridicarea calității produselor, reducerea costurilor de fabricație, sporirea rentabilității și satisfacerea la un nivel cît mai înalt a cerințelor beneficiarilor este în directă dependență de modul în care, încă din 1976, sînt pregătite condițiile necesare.

În ansamblul preocupărilor îndreptate în această direcție, o importanță deosebită o are ÎNCHEIEREA DIN VREME A CONTRACTELOR ECONOMICE atît cu beneficiarii produselor, cît și cu furnizorii de materii prime. Dată fiind însemnătatea primordială a acestor acțiuni pentru buna desfășurare a producției încă din primele zile ale viitorului an, „Revista economică” a întreprins, cu sprijinul Comitetului de partid al Sectorului 5 din București, o acțiune menită să evidențieze stadiul și problemele asigurării bazei materiale a planului pe 1977.

Sugestii pentru o „masă rotundă”

INVESTIGAȚIA noastră a început cu o anchetă de identificare a stadiului încheierii contractelor de aprovizionare cu materii prime și materiale într-un număr de 33 de întreprinderi din Capitală, efectuată la începutul lunii noiembrie. Rezultatele obținute (vezi tabelul) ilustrează faptul că, la acea dată, în unele întreprinderi, contractele cu furnizorii de materii prime și materiale pentru întreaga producție a anului 1977 erau încheiate în proporție de 100% („Bumbăcăria românească” Jilava, „Carmen”, Întreprinderea de produse zaharoase etc). În multe alte unități economice procentul de asigurare a materiilor prime necesare în anul viitor se situa între 50—85%. Există însă un număr de întreprinderi în care contractele erau încheiate în proporție de numai 15—35% („Dimbovița” — 34,9%, Întreprinderea de bere — 18,2%, „Apolo”, „Adesgo”, etc). Este adevărat că în această ultimă categorie se aflau, în majoritate, întreprinderi ale industriei ușoare, unde specificul producției făcea ca, la acea dată, să nu fi fost contractat decît necesarul pentru producția semestrului I din 1977. Tot atît de adevărat este însă și faptul că, la unele din aceste întreprinderi, la data precizată nu era contractată în întregime nici producția trimestrului I din 1977 („Pionierul”, „Dimbovița”, „Țesătorii reunite”, „Adesgo” etc).

O apreciere completă asupra calității pregătirii producției pe '77 nu poate

Au participat la dezbateri :

Claudiu IVAN, director la Întreprinderea de bunuri de consum Jilava ; **Nicolae ANGHELEA**, inginer-șef la „Autobuzul” ; **Mircea IONESCU**, inginer șef la „Energo-reparații” ; **Petre GEORGESCU**, director la Combinatul de articole tehnice din cauciuc Jilava ; **Ion TOMA**, inginer-șef la „Dimbovița” ; **Florin DUMITRESCU**, director la Întreprinderea de produse zaharoase ; **Octavian ANGHEL**, director la Întreprinderea de bere. Din partea Comitetului sectorului 5 al P.C.R. al Municipiului București au participat: **Marin VOINEA**, secretar cu probleme economice, **Ion MĂCEANU** și **Maria EANA**, activiști.

însă omite referirea la prevederile și termenele legale de desfășurare a acestei acțiuni. În conformitate cu hotărârile în vigoare. **TERMENUL DE ÎNCHEIERE A CONTRACTELOR CU FURNIZORII DE MATERII PRIME** a expirat la 30 septembrie 1976. Iată deci cîteva situații care, consemnate în luna **NOIEMBRIE**, au reprezentat argumente suficiente pentru o „masă rotundă”.

Scadențe, obstacole și implicații în contractarea cu beneficiarii

„CEL DE-AL DOILEA an al cincinalului — sublinia tovarășul **Marin Voinea** — pune în fața fiecărui colectiv din unitățile economice sarcini complexe vizînd ridicarea tehnicității și calității

produselor, sporirea eficienței întregii activități.

Pentru crearea din vreme a condițiilor necesare realizării însemnatelor creșteri cantitative și calitative ale producției în 1977, în toate întreprinderile, la fiecare loc de muncă, s-au desfășurat în acest an numeroase acțiuni de asigurare a bazei tehnico-materiale corespunzătoare. Ca urmare, în unele unități economice contractările cerute de producția anului viitor sînt în întregime încheiate. Și totuși, la începutul lunii noiembrie a.c., alături de realizări bune, se mențineau și o serie de restanțe. O astfel de situație a fost generată în principal de decalajul existent între perioadele de elaborare a necesarului de aprovizionat (lunile martie-aprilie) și cea de definitivare a planului de producție. Este adevărat că planul inițial de fabricație pentru 1977 a fost din vreme cunoscut, dar ulterior s-au înregistrat — în anumite întreprinderi — unele modificări, care au perturbat contractările.

Evident, măsurile luate ulterior au impulsionat acțiunile de încheiere a contractării, așa că în prezent, pe ansamblul întreprinderilor analizate, coeficientul de contractare cu furnizorii de materii prime și materiale a ajuns la 84%, iar în ce privește producția semestrului I din 1977, la 90%. Desigur, situația respectivă poate și trebuie îmbunătățită în continuare. De aceea, în întreprinderile vizate au fost adaptate programe de măsuri care prevăd că pînă la 30 decembrie a.c. producția anului viitor să fie în întregime nominalizată, iar aprovizionarea tehnico-materială asigurată în totalitate pentru trimestrul I din 1977, și într-o proporție sporită pentru întregul an”.

La data la care a avut loc dezbateri noastră nominalizarea, producției nu mai constituia așadar, „o problemă”. A rămas și rămîne însă deosebit de actuală problema încheierii contractelor cu beneficiarii. În această chestiune am solicitat punctele de vedere ale unor cadre de răspundere.

„Etapă de importanță hotărîtoare în asigurarea bazei materiale a planului pe anul viitor, nominalizarea producției și încheierea contractelor de desface-

re cu beneficiarii produselor reprezintă în orice întreprindere — arăta tovarășul Ion Toma — o direcție principală de concentrare a eforturilor. În funcție de specificul producției, ea prezintă desigur numeroase aspecte particulare în fiecare întreprindere. În ce privește contractarea producției cu beneficiarii, trebuie spus că, **pină în prezent, la întreprinderea „Dimbovița” este acoperită cu contracte circa 50% din producția de încălțăminte, și anume cea prevăzută a se realiza în trimestrul I din 1977.** Această situație se explică prin specificul producției noastre, care, fiind legată de modă și de sezon, se contractează de două ori pe an.

Legat de acest sistem de contractare, aș dori să supun atenției o problemă de mare însemnătate practică. La recenta vizită pe care **secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu**, a făcut-o la standul Expoziției de la Sala polivalentă, unde erau expuse produsele contractate ce vor fi fabricate în 1977, am primit indicația ca tot ceea ce se prezintă la contractare să se găsească concomitent și în magazine. Dacă se constată că un anumit sortiment nu este solicitat de către cumpărători în magazine, contractarea lui trebuie schimbată. Este o îndrumare prețioasă, de o deosebită însemnătate. Pentru transpunerea ei în practică **cred că sistemul contractărilor ar trebui să se desfășoare trimestrial**, în așa fel încât produsele noi testate în magazine ca fiind pe gustul beneficiarilor să se regăsească cât mai curând în unitățile comerciale, la dispoziția cumpărătorilor.

Aș dori să adaug că producția actuală și, cu atât mai mult, cea din 1977 caută să răspundă în măsură sporită exigențelor tot mai ridicate ale beneficiarilor. O „problemă-cheie” pentru noi o reprezintă **realizarea integrală a planului fizic** la toate sortimentele solicitate de consumatori. Pentru a putea răspunde prompt cererii, ne-am axat pe adoptarea, în anul viitor, a unei structuri a producției de încălțăminte care, cu un consum normal de muncă, să permită realizarea integrală a planului fizic. Astfel, în 1977 vor fi fabricate noi sortimente la care cantitatea de muncă încorporată este mai redusă, nerenunțându-se însă la aspectul comercial atrăgător, la calitatea finisajului etc. Dat fiind că în această perioadă și în continuare va exista cerere sporită de încălțăminte cu tălpi cauciuc și toc ortopedic, am înlocuit tocurele de plastic pe care le produceam pînă acum (și care consumau multă manoperă), cu talpa matrițată din cauciuc.

„Se mai înregistrează, a intervenit tovarășul **Ivan Claudiu**, încă un gen de probleme. La întreprinderea de bunuri de consum Jilava caracteristicile producției fac necesară asigurarea unor materiale a căror aducere în țară trebuie planificată cu un an înainte. Atunci cînd se efectuează comanda, sortimentajia la produsele respective se solicită după nevoile producției din anii precedenți. Ce se întâmplă însă dacă beneficiarii doresc altceva? Dacă în loc de pigment roșu, ca în acest an — pentru care am făcut deja comanda la import — ne solicită pentru anul viitor culoarea verde?

În prezent, adaptarea la cerințele beneficiarilor nu se efectuează întotdeauna cu operativitatea necesară. Pen-

tru rezolvarea acestei probleme este **necesar ca, în măsura în care este posibil, să se creeze un fond valutar special la centrala industrială, care să poată fi folosit ori de cite ori nevoia o impune**”.

„Îmbogățirea substanțială a nomenclatorului de produse reprezintă o caracteristică a producției din 1977 la Combinatul de articole tehnice din cauciuc Jilava, sublinia tovarășul **Petre Georgescu**. Vor fi introduse în fabricație circa 330 de produse noi, printre care pot fi amintite diverse tipuri de furtunuri, curele pentru variatoare de viteză, garnituri presate și profilate etc.

Acțiunea de contractare a produselor cu beneficiarii s-a desfășurat cu întârziere față de termene. Alături de unele deficiențe proprii, o asemenea situație a fost generată de întârzierile cu care unele centrale industriale au emis desfășurătoarele pentru unitățile din sub-

ții (Întreprinderea de autocamioane din Brașov și, respectiv, Întreprinderea de autovehicule din Pitești) nu mai încheie contracte de livrare, pe motiv că au acoperit cu alte comenzi întreaga capacitate de producție”.

Există și unele **probleme tehnologice** care își așteaptă încă rezolvarea. În întreprindere am înlocuit, de exemplu, sudura cu electrozi printr-o tehnologie nouă de sudură în mediu de gaz protector, procedeu cu productivitate mult sporită. Pentru necesarul producției din anul viitor însă, pînă în prezent, nu am primit repartiții la unele materiale, iar obținerea argonului necesar de la întreprinderea „Azomureș” — Tirgu Mureș se face cu foarte mari dificultăți.

„Întârzierile în primirea repartițiilor, cu toate consecințele care decurg de aici, creează multe greutăți și la „Energoreparații”. Unitatea noastră — **relata tovarășul Mircea Ionescu** — este

Stadiul asigurării bazei materiale a planului pe 1977 (la 1 noiembrie 1976)

Contracte încheiate cu furnizorii de materii prime pentru întregul an	Număr de întreprinderi	Contracte încheiate cu furnizorii de materii prime pentru trimestrul I	Număr de întreprinderi
100	6	100	9
84,9—70,0	6	99,9—90,0	2
64,9—30,0	14	84,9—70,0	8
29,9—15,0	7	64,9—30,0	10
		29,9—15,0	4

ordine, care, la rîndul lor, nu ne-au trimis la vreme speciificațiile necesare pentru contractarea unor produse. Este vorba de Centrala minereurilor Baia Mare, bazele de aprovizionare din Brașov și Argeș etc”.

Contractarea materiei prime: de la termene depășite la soluții de finalizare

DESFĂȘURAREA operativă a acțiunii de emiteră a repartițiilor și încheierea din vreme a contractelor cu furnizorii reprezintă premisele necesare unei aprovizionări corespunzătoare cu materii prime a producției ce va trebui realizată în anul viitor.

„Sarcinile de plan ale anului viitor cunosc în întreprinderea „Autobuzul” o dinamică accelerată față de realizările din 1976, arăta tovarășul **Nicolae Anghelca**. Producția globală crește cu 15,6%, producția marfă cu 16,3%, iar productivitatea muncii cu 16,7%. Anul viitor vom produce sortimente cu un înalt nivel tehnic.

Realizarea întocmai a acestor prevederi a început să fie temeinic pregătită din acest an. Cu toate eforturile desfășurate în domeniul aprovizionării, **repartițiile sînt primite în proporție de 76%, iar contractele cu furnizorii încheiate abia în proporție de 77%**. Avem mari probleme cu asigurarea motoarelor Diesel necesare pentru dieselizarea utilitatelor în anul viitor. Față de cererile noastre de 3000 de motoare (care consumă motorină), s-au aprobat prin repartiții doar un număr de 1000 de bucăți. Dar noi avem posibilități și vom produce mult mai multe utilitare, care, echipate cu motoare pe benzină (cum sînt cele aflate în producția curentă) conduc la costuri de exploatare de trei ori mai ridicate. La fel se pune și problema diferențialelor sau a genților pentru autoutilitare, la care furnizorul desemnat prin reparti-

mecanic șef al Sistemului energetic național; producem piese de schimb și dispozitive de mecanizare a lucrărilor care pînă acum se importau. Sarcinile de producție pentru 1977 cresc la producția globală cu 12% față de 1976, la producția marfă cu 11%, la productivitatea muncii cu 5,2%. Nomenclatorul de produse va cuprinde în 1977 încă 800 de repere, piese de schimb pentru agregate energetice, ajungînd ca ponderea produselor noi să reprezinte în totalul producției 60,4%.

Față de necesarul de materiale planificat pentru 1977, nu am primit repartiții decît pentru 65,1%, iar contractele de aprovizionare acoperă 65% din plan. Această situație se datorează faptului că, deși întreprinderea a depus la Baza de aprovizionare a municipiului București și la furnizorii specializați specificații pentru laminare țevi și tablă, nu s-au emis aproape deloc repartiții: pentru 1977 s-au asigurat doar 33 tone blocuri și bare de bronz din 120 tone; 55 tone ferocrom din 180 tone necesare. În fine, pentru cheresteaua de fag și stejar nu s-a repartizat nimic; la fel pentru placia din lemn. Chiar dacă răspunderea este „pasată” încă între centrală și minister, această stare de fapt se cere urgent remediată, deoarece cheresteaua ne este necesară pentru execuția modelelor și nu putem turna piese dacă nu avem modele”.

AȘA CUM AU SUBLINIAT participanții la dezbatere, problema asigurării bazei tehnico-materiale a viitorului an preocupă în cel mai înalt grad colectivele din fiecare întreprindere. Concluzia de bază a discuțiilor o constituie necesitatea ca, în timpul scurt care a mai rămas din acest an, să se amplifice eforturile pentru încheierea cât mai grabnică a tuturor contractelor, pentru ca producția din 1977 să se poată desfășura din primele zile sub cele mai bune auspicii. Pentru aceasta trebuie să se considere mobilizați toți factorii implicați: întreprindere, centrală industrială și minister.

Bogdan PADURE

CUM SE POATE REALIZA, ÎN ANII URMĂTORI,
O PRODUCȚIE SUPPLEMENTARĂ DE CITEVA MILIARDE LEI?

UTILIZAREA RAȚIONALĂ A SUPRAFETELELOR DE PRODUCȚIE

IN ANSAMBLUL factorilor care determină sporirea eficienței economice în toate domeniile de activitate — obiectiv principal al cincinalului revoluției tehnico-științifice — folosirea mai bună, rațională a capacităților de producție ocupă un loc de prim ordin. Importanța acestei probleme a fost subliniată la Plenara C.C. al P.C.R. din 2 noiembrie a.c., cit și la recenta Ședință a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., atrăgându-se atenția asupra necesității ca întreprinderile, centralele industriale și ministerele să elaboreze măsuri care să asigure folosirea cit mai deplină a capacităților de producție, a spațiilor productive, factori care pot asigura economisirea unor însemnate fonduri de investiții.

Practic, în fiecare unitate economică există, într-o măsură mai mare sau mai mică, spații disponibile, construite cîndva pentru diferite utilități. Schimbarea unor profiluri de producție, ca și unele reorganizări ale fluxurilor de fabricație, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, au creat și creează inevitabil excedente de spații. Multe dintre

acestea și-au găsit și își găsesc o bună valorificare. Sint însă și situații cînd asemenea spații rămîn libere sau sint folosite ca magazii, depozite sau drumuri de acces.

Identificarea acestora, ca și analizarea la fața locului a fluxurilor de producție, pot pune în evidență fiecărei unități suprafețe importante ce pot fi utilizate mai economic în procesele de producție. Bunăoară, prin îndesirea pe aceleași suprafețe a numărului de mașini și instalații, prin dotarea unor foste magazii sau depozite (hale bune pentru producție) cu mașini și utilaje se poate ajunge la economisirea unor însemnate fonduri de investiții pentru noi construcții, în favoarea dotării cu tehnică înaintată. Dar asemenea analize economice se impun a fi făcute și în cazul proiectării unor obiective noi, Raționalizarea fluxurilor de producție, a spațiilor strict necesare poate asigura, de asemenea, o mai chibzuită utilizare a fondurilor, economisirea unor terenuri cit și a unor cantități însemnate de materiale de construcții.

Reproiectarea organizării producției

OBTINEREA unui volum maxim de producție pe unitatea de suprafață presupune acordarea unei atenții deosebite sporirii ponderii suprafețelor de producție în cadrul perimetrului construit și îmbunătățirii utilizării acestora. Dar cum se poate obține aceasta?

Practic, în acest an, ca urmare a indicațiilor date de conducerea de partid, a fost analizat la scara întregii economii, în fiecare județ și în fiecare unitate, gradul de utilizare a suprafețelor de producție, posibilitatea atragerii rapide în circuitul economic a acelor suprafețe care s-au dovedit a fi insuficient sau deloc utilizate. Colectivele însărcinate cu analizarea situațiilor existente, au acționat pe multiple planuri, împreună cu factorii de decizie din unități, punînd în evidență, în majoritatea cazurilor, însemnate posibilități de utilizare mai bună a suprafețelor de producție. Drept rezultat s-a ajuns la stabilirea unor programe concrete de sporire a producției fără a se recurge la investiții pentru noi construcții.

În județul Arad, de pildă, accentul principal a fost pus pe proiectarea și reproiectarea organizării producției. Măsurile inițiate și aplicate la întreprinderea constructoare de strunguri și la întreprinderea de vagoane — în special în direcția organizării mai bune a fluxurilor de producție între compartimentele ce se succed în execuția diferitelor repere și subsansamble, extinderii

tehnologiilor de grup în sectoarele de prelucrare, mecanizării unor operațiuni, îmbunătățirii transportului intern etc. — au asigurat dotarea tehnică și alinierea la fluxurile de producție a unor spații ce însumează circa 1 400 mp. Dar suprafața identificată susceptibilă de o mai bună utilizare se ridică la nivelul județului de aproape 235 mii mp. Firește, s-au prevăzut măsuri pentru ocuparea acestora — prin autdotare și

● Însemnate economii de fonduri de investiții prin :

— creșterea gradului de ocupare tehnică a spațiilor de producție existente;

— transformarea unor magazii sau săli de depozite în secții productive și dotarea lor cu mașini și utilaje.

● Reorganizarea unor fluxuri tehnologice.

achiziția prin fonduri minime de investiții a unor mașini și utilaje corespunzătoare unor producții specializate. S-au creat astfel condiții pentru obținerea în plus, începînd cu anul 1977, a unui volum de producție de cîteva sute de milioane lei.

Realizări deosebite pe linia atragerii în circuitul economic a spațiilor disponibile prin mai buna proiectare a organizării producției au fost dobîndite și în unitățile industriale din județul Timiș. Pînă acum au fost identificate posibilități pentru o mai bună folosire — prin reorganizarea unor procese de

producție, utilizarea unor mașini agregat multioperaționale, îndesirea numărului de mașini pe suprafețele existente etc. — mai bine de 56 000 mp. suprafață. La întreprinderea „Electrotimiș”, ca urmare a reamplasării mașinilor în principalele hale industriale, s-a obținut un spațiu disponibil de aproape 4 000 mp. Montîndu-se pe această suprafață utilaje tehnologice achiziționate pentru dezvoltarea unității, s-a ajuns ca unitatea respectivă să-și dubleze producția și să economisească mai bine de 5 milioane lei la fondurile de investiții. Din calculele estimate rezultă că la nivelul județului, prin atragerea în circuitul productiv a suprafețelor depistate ca insuficient folosite, se va ajunge la obținerea unui volum suplimentar de produse cu desfacerea asigurată de peste 900 milioane de lei, concomitent cu economisirea a cel puțin 25 milioane lei din fondurile de investiții destinate dezvoltării unor capacități de producție la diferite unități în actualul cincinal.

Interesante sint și acțiunile desfășurate la întreprinderea de utilaj chimic și forjă din Rîmnicu Vîlcea. Aici, specialiștii au elaborat un studiu care s-a finalizat în găsirea unor modalități de a spori producția anuală pe aceeași suprafață construită cu peste 42 milioane lei. Ce s-a preconizat, în esență, în acest studiu? Reamplasarea în hala de utilaj chimic a mașinilor, care a avut drept rezultat eliberarea a circa 880 mp. Această suprafață va fi folosită pentru fabricarea valțurilor de cauciuc și a armăturilor sudate necesare marilor sisteme de irigații: totodată, amenajarea unui atelier de prelucrare a flanșelor în perimetrul unui fost depozit va contribui la sporirea cu

1 500 tone anual a producției de astfel de reperi.

Diminuarea ponderii suprafețelor ocupate de secțiile și serviciile auxiliare

O IMPORTANTĂ rezervă de îmbunătățire a folosirii suprafețelor de producție o reprezintă **diminuarea ponderii suprafețelor ocupate de secțiile și serviciile auxiliare.** Din investigațiile făcute s-a desprins că în unitățile constructoare de mașini, ale industriei ușoare, de prelucrare a lemnului etc., din cauza amplasării necorespunzătoare și a fărâmițării prea mari a unor ateliere, depozitării pieselor sau produselor între operații pe suprafețe foarte întinse, menținerii unor hale cu gabarite mari drept depozite de produse semifinite sau de materiale etc., este utilizată necorespunzător o suprafață ce se ridică la circa o treime din totalul celei existente. Aplicându-se încă din acest an unele măsuri, s-au creat condiții pentru diminuarea ponderii suprafețelor ocupate de serviciile auxiliare sau utilizate inefficient.

Cîteva exemple edificatoare. La întreprinderile Imatex, Metalochimica, Electromureș, Republica etc. din județul Mureș, prin organizarea pe verticală a magaziiilor de piese de schimb și apropierea acestora de secțiile de montaj, restrîngerea spațiilor dintre mașini și instalații, cît și a drumurilor de acces, au fost integrate în circuitul productiv circa 2 000 mp. La întreprinderea de autoturisme din Pitești, au fost stabilite măsuri pentru eliberarea unei suprafețe de circa 20 000 mp, prin organizarea în secții pe verticală a depozitelor de piese, diminuarea căilor de acces în și dintre halele de producție, precum și a intervalelor dintre utilaje. Producția de cel puțin 150 000 autoturisme, planificată pentru ultimul an al cincinalului se va putea realiza astfel în spațiile existente fără a mai fi nevoie de noi hale industriale.

Acțiuni multiple au fost desfășurate și pentru **mai buna organizare a transportului intern**, urmărindu-se, în principal, asigurarea desfășurării normale a fluxurilor tehnologice. La întreprinderile de tractoare și de autocamioane din Brașov, pentru a se crea condiții manipularii ușoare a diferitelor piese și subansamble pe fluxurile tehnologice, au fost prevăzute la diferitele instalații și mașini-unelte cîte un container pentru așezarea pieselor executate, astfel încît macaralele transportoare din secții să poată fi utilizate la întreaga lor capacitate. Au fost astfel eliberate o serie de macarale portale, s-au creat

condiții mai bune de circulație între mașini, s-au eliminat numeroase operații de încărcare și descărcare individuală a reperelor de către muncitorii transportori între mașini și ateliere, s-a realizat o mai bună folosire a spațiului productiv prin stivuirea diferitelor materiale și subansamble pe verticală etc. Se scontează ca numai pe această cale să se realizeze anual o economie de cîteva milioane de lei în ambele întreprinderi.

Noile obiective—dimensionate optim

DIN ANALIZELE întreprinse la institutele de cercetări și proiectări, pe șantiere, la diferite organe de avizare, s-au desprins numeroase cazuri cînd proiectele unor obiective noi, prevedeau suprafețe de producție cu mult supradimensionate, fapt ce conduce la cheltuieli nejustificate, la organizarea de secții dispersate, la adoptarea de soluții tehnologice necorespunzătoare etc.

Reexaminarea critică de către proiectanți a documentațiilor pentru construcțiile în curs de execuție s-au pentru 1977 a atras după sine importante măsuri, adoptarea de noi soluții constructive, mai economice. Un exemplu convingător în acest sens ni-l oferă Combinatul de utilaj greu din Cluj-Napoca. Afiat în construcție: aici, prin promovarea unor noi soluții și renunțarea la construirea unor utilități (ca urmare a mai bunei folosiri a celor existente în platforma industrială a orașului, s-au depistat posibilități de micșorare a costului lucrărilor de construcții-montaj cu peste 31% față de proiectele inițiale.

O utilizare mai eficientă a spațiilor de producție a fost gîdită și materializată și în cazul întreprinderii de cazane mici și arzătoare din Cluj-Napoca. Prin modificarea proiectelor inițiale în sensul ca pe aceleași suprafețe să se implanteze un număr sporit de utilaje și mașini, s-a ajuns la situația de a se prevedea obținerea unei producții sporite și renunțarea la construirea a 2 500 mp suprafață industrială.

Eficiența unor acțiuni

EVIDENT, acțiunea de gospodărire mai bună a suprafețelor de producție se află în curs de desfășurare în toate unitățile industriale. Un prim bilanț reliefează că **pe zeci de mii sau chiar sute de mii de mp suprafață construită, dar nefolosită rațional pînă acum, se vor instala mașini și utilaje, noi ateliere, linii tehnologice și secții de producție.** Ce înseamnă aceasta? În primul rînd, un mijloc eficient de sporire a producției, o rezervă importantă fructificată în sprijinul îndeplinirii sarcinilor cantitative și calitative de plan; în al doilea rînd, economisirea unor însemnate fonduri de investiții (este vorba de sute de milioane de lei la scara economiei naționale); și, în fine, un pas înainte în gospodărirea rațională a po-

tențialului tehnic al economiei naționale.

Dintr-un calcul estimativ efectuat la scara întregii economii rezultă că prin înzestrarea tehnică a suprafețelor depistate ca nefolosite rațional pînă acum, prin îndesirea mașinilor și instalațiilor pe spațiile existente fără a dauna unei desfășurări a muncii, prin supraetajare și depozitare pe verticală, etc. se poate obține în anii viitori o **PRODUCȚIE SUPLIMENTARĂ DE CÎTEVA MILIARDE DE LEL.** Dar pentru ca acțiunea de valorificare mai eficientă a suprafețelor de producție să se soldeze cu rezultate cît mai valoroase, este necesar ca:

— măsurile stabilite în 1976 să fie transpuse în practică într-un interval cît mai scurt. Dotarea spațiilor disponibile să se facă atît prin efort propriu — acțiuni de autoutilare, prin reorganizarea unor fluxuri și linii tehnologice — cît și prin creditele de mică mecanizare sau fondurile de tehnică nouă. De dorit ar fi ca numai în cazuri extreme, după ce se consideră că au fost epuizate toate posibilitățile interne, să se recurgă la fonduri de investiții;

— acțiunea începută nu trebuie considerată încheiată cu primele constatări și măsuri luate. Vor trebui găsite în continuare noi posibilități de perfecționare a fluxurilor tehnologice, de organizare superioară a proceselor de fabricație etc., astfel încît suprafețele de producție să fie cît mai eficient folosite, să se obțină de pe ele o valoare de producție mult mai ridicată față de trecut;

— centralele industriale au datoria de a sprijini întreprinderile în subordine pentru a da o folosință cît mai utilă și rentabilă suprafețelor de producție disponibile, prin îmbogățirea nomenclatorului de producție, transfer de mașini și utilaje de la unitățile care dispun de asemenea mijloace fără folosință etc. Vor trebui, în același timp, revizuite programele de investiții pentru noile construcții, iar sumele economisite astfel să fie dirijate spre dotarea tehnică, spre multiplicarea posibilităților de creștere rapidă, cantitativă și calitativă, a producției;

— ministerelor le revine, de asemenea, obligația să reanalizeze programele de investiții, să restrîngă la minimum posibil — ținînd seama de suprafețele disponibile depistate — construcția de noi hale, să controleze și să ajute centralele și unitățile în redistribuirea unor mijloace fixe și în lărgirea acțiunii de autoutilare, astfel încît dotarea tehnică a unităților să se facă cît mai rapid și, în același timp, mai economic. În fine, se cere combătută tendința de a se aștepta numai primirea din afară a mașinilor și utilajelor, fără a se depune eforturile necesare de a se rezolva tot ce este posibil prin efortul propriu.

V. BOESCU

RECENSĂMÎNTUL POPULAȚIEI ȘI AL LOCUINȚELOR

O AMPLĂ INVESTIGAȚIE SOCIAL-DEMOGRAFICĂ

Populația, factor esențial al dinamismului și forței productive a societății

ÎN CONCEȚIA partidului nostru populația reprezintă un factor esențial al dinamismului și forței productive a societății. Îmbunătățirea neconținută a condițiilor de viață materiale și spirituale ale oamenilor muncii, țelul suprem al politicii partidului, se află în centrul întregii vieți economice și sociale, constituie finalitatea tuturor preocupărilor de dezvoltare accelerată a economiei, de ridicare a patriei pe noi culmi de progres și civilizație. În raportul la cel de-al XI-lea Congres al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Scopul întregii noastre activități economico-sociale, țelul suprem al politicii partidului nostru, esența misiunii sale istorice de transformare revoluționară a societății și de făurire a noii orinduirii este ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, în concordanță cu necesitățile fiziologice științific determinate și cu cerințele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane”.

Politica demografică în România are în vedere înlăturarea unor obiective prioritare în domeniul populației, integrate în sistemul strategiei generale de dezvoltare economico-socială a țării printre care:

— creșterea populației, realizarea unui excedent natural care să satisfacă necesarul resurselor de muncă pentru obiectivele dezvoltării economice și sociale;

— reducerea sistematică a morbidității și mortalității, scăderea puternică a mortalității infantile, creșterea duratei medii de viață, îmbunătățirea sănătății populației;

— stimularea creșterii natalității și realizarea unei structuri adecvate a populației pe vârste, în sensul tinereții și vigoriei poporului român;

— consolidarea familiei, nucleul de bază al societății;

— emanciparea femeii și afirmarea plenară a sa corespunzător statutului politic, social și economic conferit de legislația țării;

— distribuirea optimă a resurselor de muncă pe teritoriul țării, în cadrul politicii de repartizare rațională a forțelor de producție, de sistematizare la nivel național a teritoriului și de ridicare a județelor mai puțin dezvoltate;

— dezvoltarea proporțională a orașelor țării, printr-o creștere mai accelerată a orașelor mici și mijlocii, ridicarea satelor la un nivel de civilizație superior;

— îmbunătățirea continuă a structurilor sociale ale populației, creșterea numerică a clasei muncitoare, stimularea mobilității profesionale și sociale, ridicarea nivelului educațional al populației.

Formularea și aplicarea măsurilor de politică demografică, inspirate organic din principiile umanismului socialist, se bazează pe analiza la obiect, de profunzime și continuă a mișcărilor intervenite în categoria de populație, pe evaluarea științifică a tendințelor demografice, a structurilor social-economice ale populației, a nivelului variabilelor demografice și social-economice în trecut și în prezent, în strinsă corelație cu evoluția și progresul economiei naționale, cu idealurile și obiectivele societății socialiste.

Modificări în structura economico-socială

NECESITATEA de a cunoaște cât mai bine dimensiunile categoriei de populație, fie și numai sumar, a determinat inițierea unor înregistrări, de tipul recensămintelor, din cele mai vechi timpuri. În acest cadru se poate arăta că țara noastră are o bogată tradiție în ceea ce privește înregistrările de populație de tipul recensămintelor. Cea mai veche înregistrare pe teritoriul țării noastre pare a fi fost „census-ul” pe care l-a dispus Traian, imediat după cucerirea Daciei. Astfel de înregistrări — atestate documentar — au fost făcute din 10 în 10 ani în tot timpul administrației romane, ultima amintită fiind din jurul anului 240 e.n. În evul mediu s-au efectuat înregistrări cu caracter fiscal, militar sau religios în toate provinciile românești, cunoscute sub numele de catastife, catagrafii, conscripții.

Primul recensământ modern al populației a fost cel din 1838, efectuat de către Departamentul Treburilor Dinlăuntru al Țării Românești. În total, au fost efectuate 9 recensăminte în 136 ani, cel din 5—12 ianuarie 1977 urmînd să fie al zecelea. Caracteristica tuturor recensămintelor românești a fost colaborarea deplină a populației la reușita înregistrărilor, în condițiile respectării cu strictețe a principiului liberei declarații a fiecărei persoane, munca devotată a tuturor recenzorilor, în numărul cărora o pondere ridicată a avut-o întotdeauna cadrele didactice, buna organizare și aplicarea unor principii metodologice științifice.

Scopul recensământului din 5—12 ianuarie 1977 este acela de a furniza date statistice cu privire la numărul și structura populației după diferite caracteristici demografice, social-culturale economice și profesionale, precum și cu privire la fondul de locuințe și condițiile de locuit ale populației.

În deceniul care a trecut de la ultimul recensământ (15 martie 1966) țara noastră a parcurs o etapă de profunde transformări revoluționare. Poporul nostru a realizat cu succes, sub conducerea partidului, două planuri cincinale, cu profunde implicații în dezvoltarea multilaterală și eficientă a economiei naționale, în repartizarea teritorială a forțelor de producție, în structura economică și socială a țării, în modul de viață al oamenilor muncii de la orașe și sate, în progresul întregii societăți. Creșterea în ritm rapid a economiei, diversificarea ramurilor sale, îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție, aplicarea cu consecvență a măsurilor de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii, au determinat modificări în numărul și structura populației și a forței de muncă, în distribuția acestora pe ramuri ale economiei și industriei și pe teritoriu.

Continuarea neabătută a industrializării țării, intensificarea mecanizării lucrărilor agricole și alți factori au stimulat procesul urbanizării — care a luat amploare în anii construcției socialiste, astfel încît ponderea populației urbane a ajuns în 1975 la 42% față de numai 21,4% la recensământul din 20 decembrie 1930.

Ultimul deceniu se caracterizează, de asemenea, printr-o ridicare substanțială a gradului de instruire și a nivelului cultural al populației și îndeosebi a ti-

neretului. Includerea în învățământul obligatoriu a treptei întâia de liceu, extinderea și restructurarea învățământului mediu, superior, tehnic și profesional potrivit nevoilor actuale și viitoare ale economiei naționale, au condus la modificări importante în repartitia populației după nivelul de instruire — indicator care se determină, în principal, cu ajutorul informațiilor obținute la recensământ, precum și în proporția populației cuprinse în sistemul de instrucție publică.

Deși populația ocupată a crescut în ultimul deceniu numai cu circa jumătate de milion, datorită creării — pe baza puternicei dezvoltări a tuturor ramurilor economiei — a peste 1,8 milioane de noi locuri de muncă, numărul mediu al personalului a crescut cu peste 46%, din care în industrie și construcții cu peste 61%. În cincinalul anterior s-a consolidat și extins poziția dominantă a industriei în economia națională și în structura forței de muncă; un moment hotărâtor în continuarea acestui proces îl va constitui actualul cincinal, prin devansarea agriculturii de către industrie în ceea ce privește ponderea populației ocupate în această din urmă ramură în totalul populației.

Introducerea pe o scară mai largă în procesele de producție și în practica socială a tehnicii noi și a metodelor moderne de conducere și organizare a generat diversificarea pregătirii cadrelor, apariția de noi profesii și meserii, modificări calitative în structura socio-profesională a populației. S-au îmbunătățit condițiile de viață ale tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate.

Ritmul fără precedent al construcțiilor de locuințe — care a permis darea în folosință a 1 400 000 locuințe noi din fondurile statului și populației, cu ajutorul statului în credite și execuție, extinderea urbanizării și sistematizării teritoriului și localităților, au schimbat înfățișarea orașelor și satelor pe tot cuprinsul țării, au contribuit la îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației, la sporirea gradului de confort și de civilizație.

Fără îndoială că efectuarea recensământului va permite cunoașterea mai deplină, în profunzime, a tuturor acestor transformări în societatea noastră, a implicațiilor lor, va oferi informații bogate și actuale pentru fundamentarea măsurilor care asigură îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare a economiei naționale, înfăptuirea politicii demografice și de ridicare continuă a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii, stabilite de Congresul al XI-lea al partidului.

Pe baza rezultatelor recensământului se vor putea elabora, temeinic, fundamentate științific, prognoze ale evoluției populației, se vor fundamenta planurile de perspectivă în domeniul forței de muncă și a repartizării sale pe ramuri, se vor corela mai bine prognozele și planurile în domeniul producției de bunuri și servicii și circulației mărfurilor cu cerințele populației, în domeniul învățământului, ocrotirii sănătății și în alte domenii de care depinde ridicarea nivelului de civilizație al poporului nostru. Datele recensământului vor servi, de asemenea, pentru fundamentarea acțiunilor de perfecționare a repartizării forțelor de producție pe teritoriul țării, de sistematizare

a teritoriului și localităților, de transformare a unor localități rurale în centre urbane, de adaptare mai bună a noilor locuințe la dimensiunile și structura familiilor, de îmbunătățire a dotărilor edilitare și de deservire în toate centrele populate.

Recensământul de la începutul lunii ianuarie reprezintă o acțiune de mare amploare și complexitate, de o deosebită importanță politică, ce se va desfășura pe tot cuprinsul țării, angajând pe toți cetățenii patriei. Amploarea acestei acțiuni rezultă din faptul că vor trebui înregistrate date cu privire la fiecare din cele circa 21 300 000 de persoane cîte alcătuiesc populația țării și la cele câteva milioane de locuințe și clădiri de pe cuprinsul orașelor și satelor.

Pentru realizarea acestei imense operații, ce va dura pe teren 8 zile (între 5 și 12 ianuarie), dar care va necesita pentru prelucrarea integrală a datelor mai multe luni de zile, vor fi antrenați circa 130 000 de persoane, recenzori, organe de îndrumare și control, membri ai comisiilor de recensământ, personal afectat operațiilor de prelucrare.

Conducerea, pregătirea și coordonarea lucrărilor se asigură de **Comisia centrală pentru recensământul populației și locuințelor**, iar la nivelul județelor, municipiilor, orașelor și comunelor de **comisii locale de recensământ**, care poartă răspunderea bunei organizări a acțiunii și asupra reușitei lucrării.

Recensământul are un caracter obligatoriu pentru toți cetățenii țării, care sînt chemați să comunice datele prevăzute în formularele de recensământ, să colaboreze cu toată bunăvoința cu recenzorii, sprijinindu-i în realizarea misiunii lor.

Înregistrarea datelor se face de către recenzori, care se deplasează din gospodărie în gospodărie, pe baza declarației libere a fiecărei persoane, fără a se solicita vreun fel de acte sau documente. Fiecare persoană de 14 ani și peste va primi o dovadă de recensământ.

Obiect și plan de observare

FAC OBIECTUL recensământului populației toți cetățenii români domiciliați în țară sau aflați temporar în străinătate la data de 5 ianuarie 1977, precum și cetățenii străini sau persoanele fără cetățenie care au domiciliul permanent în Republica Socialistă România.

Fiecare persoană va fi înregistrată în cadrul gospodăriei din care face parte, pe formularul rezervat acesteia din urmă. Prin gospodărie se înțelege grupul de două sau mai multe persoane care au de obicei legături de rudenie și care contribuie în totalitate sau parțial la formarea veniturilor și la cheltuirea lor. Persoanele care declară, la data recensământului, că locuiesc și se gospodăresc singure se consideră ca o gospodărie formată dintr-o singură persoană.

Trebuie precizat că nu se consideră membri ai gospodăriei și deci, se înregistrează pe formular separat, persoanele aflate în gazdă (elevi, studenți, persoane venite la lucru) și persoanele

angajate pentru munci casnice, chiar dacă iau masa și locuiesc în mod obișnuit cu ceilalți membri ai gospodăriei.

În vederea completării listei persoanelor din gospodărie, acestea vor trebui să răspundă la unele întrebări ca: situația față de capul gospodăriei, situația la recensământ în noaptea de 4 spre 5 ianuarie 1977 (prezentă, temporară, absentă, plecată pentru o perioadă îndelungată), anul stabilirii în localitate, ultima reședință avută, locul nașterii, domiciliul legal, sexul, data nașterii, starea civilă, cetățenia, naționalitatea, felul școlii absolvite, școala pe care o urmează, limba maternă, sursa principală de existență, profesia, locul de muncă, ocupația, sectorul social-economic în care se încadrează locul de muncă.

Pentru persoanele absente urmează să se menționeze de cît timp lipsesc, precum și motivul plecării. De asemenea, femeile născute înainte de anul 1962 vor trebui să declare numărul copiilor născuți-vii și numărul copiilor în viață.

La recensământul locuințelor se au în vedere clădirile cu locuințe individuale ocupate de gospodăriile populației; clădirile de locuit în curs de construcție, locuite parțial; clădirile de locuit în comun (internate, cămine, case de copii, hoteluri, sanatorii, spitale, cabane turistice, dormitoare pentru muncitori, cămine pentru nefamiliști etc.); clădirile cu altă destinație, în care, la data recensământului, se află una sau mai multe locuințe; spațiile de locuit din necesitate, situate în construcții provizorii (barăci etc.), în construcții gospodărești, dependente sau unități mobile (vagoane, remorci, șlepuri etc.), care sînt ocupate permanent de persoane ce alcătuiesc gospodăria distincte.

Pentru clădirile de locuit se solicită date cu privire la: destinația actuală, anul cînd au fost construite, materialul de construcție al pereților exteriori și dotarea lor cu ascensor de persoane.

În formularul de locuințe se înregistrează: tipul locuinței, forma de proprietate, modul de alimentare cu apă și de încălzire, instalațiile de canalizare, apă caldă, energie electrică, și gaze la bucătărie, numărul, suprafața și destinația încăperilor, dependențelor și spațiilor auxiliare.

PRIN AMPLOAREA SA, prin conținutul programului de observare și a obiectivelor urmărite, elaborate pe baza principiilor fundamentale ale politicii generale marxist-leniniste a partidului și statului nostru, în conformitate cu Constituția și legile țării, actualul recensământ reprezintă **cea mai vastă investigație social-demografică realizată în țara noastră în ultimii ani**, constituind o acțiune de o deosebită importanță politică, care trebuie pregătită și realizată în cele mai bune condiții, cu sprijinul tuturor cetățenilor patriei. Primind cu bunăvoință și răspunzînd cu solicitudine la întrebările recenzorilor, vom înfăptui un act de mare însemnătate politică și o îndatorire cetățenească, patriotică; vom contribui prin aceasta la progresul general al țării și la crearea unor condiții de viață din ce în ce mai bune pentru fiecare familie, pentru fiecare membru al societății noastre socialiste.

dr. Mihai CAPATA

CINCINALUL REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE ÎN AGRICULTURĂ CUM SE DEZVOLTĂ ȘI CUM ESTE UTILIZATĂ BAZA TEHNICO-MATERIALĂ? (I)

IN ACTUALA ETAPĂ, de afirmare a revoluției tehnico-științifice în economia noastră, se accentuează și accelerează procesul de realizare a unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, care să folosească cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii și să permită lichidarea deosebirilor esențiale dintre munca din agricultură și cea din industrie. În cadrul acestui proces va spori considerabil avuția în fonduri fixe, ca urmare a mecanizării complexe, diversificării parcului de tractoare și mașini agricole, extinderii lucrărilor de îmbunătățiri funciare și în special a suprafețelor irigate, paralel cu introducerea pe scară largă a formelor intensive, cu flux tehnologic industrial, în creșterea animalelor, în producerea legumelor etc. Aceasta face ca nece-

sitatea de a spori eficiența folosirii însemnatului potențial productiv al agriculturii să capete noi dimensiuni, noi valențe.

Fructificarea marilor rezerve de creștere a eficienței fondurilor fixe de care dispune agricultura noastră — în special unitățile cooperatiste — impune preocupări și exigențe sporite, pentru ca efortul susținut de înzestrare cu tehnică modernă să dea maximum de randament în exploatare. Se pune tot mai accentuat problema aplicării de măsuri tehnice și organizatorice pentru gospodărirea cu răspundere a fondurilor fixe, buna lor întreținere și exploatare, creșterea duratei de serviciu, asigurarea funcționării continue și utilizarea integrală a capacităților de producție.

Reducerea decalajelor în înzestrarea tehnică a muncii

INTENSIFICAREA și dezvoltarea multilaterală a agriculturii au impus și la rindul lor au fost favorizate, în ultimele decenii, de creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii în agricultură (tabelul nr. 1).

impune ca ponderea lucrărilor de construcții-montaj în totalul investițiilor să se reducă, prin adoptarea de soluții constructive cât mai eficiente, asigurându-se astfel disponibilități suplimentare de fonduri în favoarea montării de instalații și utilaje în spațiile existente.

Semnificativă este creșterea deosebit de rapidă a fondurilor fixe pe o persoană ocupată în agricultură, care au sporit de peste 4 ori, reflectând îmbunătățirea înzestrării tehnice a muncii,

agriculturi moderne. Acest lucru este posibil prin intensificarea ritmului de investiții, care să sporească considerabil înzestrarea cu fonduri fixe a acestei ramuri; este important de arătat că pentru atingerea acestui scop, potrivit indicației date la Congresul al XI-lea al P.C.R. de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, în cincinalul 1976—1980 s-au suplimentat investițiile prevăzute pentru agricultură, față de prevederile inițiale.

Înzestrarea tehnică a muncii în agricultură se va accentua în perspectivă, cu tendința de a fi superioară celei din industrie, datorită atât dotării cu noi fonduri fixe, cât și reducerii absolute și relative a populației ocupate în agricultură, care va ajunge în 1990 la 12—15% din totalul populației ocupate.

Totodată, modernizarea agriculturii noastre impune lichidarea decalajului actual în ce privește înzestrarea tehnică între întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție, ca și crearea unor condiții de muncă asemănătoare pentru lucrătorii din ambele sectoare. Acest deziderat economic se realizează treptat; în ultima perioadă, ritmul de creștere a fondurilor fixe a fost mai accentuat în sectorul cooperatist față de unitățile de stat (tabelul nr. 2).

Cu toate acestea, în cooperativele agricole există încă un însemnat decalaj față de întreprinderile agricole de stat, care la un hectar agricol dispun

Dinamica fondurilor fixe în agricultură
(1951—1955 = 100)

	1956— 1960	1961— 1965	1966— 1970	1971— 1975
Fonduri fixe agricole	116,2	142,7	187,8	283,6
Fonduri fixe agricole ce revin la un hectar agricol	114,8	137,8	179,0	269,9
Fonduri fixe agricole ce revin pe o persoană ocupată în agricultură	113,5	164,6	230,1	425,5

Este de subliniat că majoritatea fondurilor fixe din agricultură au fost puse în funcțiune în ultimul deceniu, ceea ce demonstrează procesul rapid de înnoire a bazei tehnico-materiale, caracterul modern al utilajului și al construcțiilor agricole. Concomitent, au intervenit mutații însemnate în structura fondurilor fixe prin creșterea mai accentuată a ponderii valorii tractoarelor, mașinilor agricole și altor utilaje — elemente active, care participă direct în procesul de producție și contribuie la creșterea randamentelor — paralel cu sporirea fondului de construcții moderne pentru adăpostirea animalelor, de amenajări pentru irigații, de sere și solarii, precum și spații frigorifice de depozitare. Remarcăm că, dacă în trecut clădirile reprezentau numai o condiție materială necesară pentru desfășurarea procesului de muncă, în prezent — ca urmare a industrializării crescînde a agriculturii — funcțiile economice ale clădirilor s-au schimbat, acestea devenind un mijloc de muncă participant direct în procesul de producție. Noul rol al clădirilor în producția agricolă

cu consecințe directe asupra productivității acesteia. Totuși, se menține încă un mare decalaj între înzestrarea tehnică a muncii agricole și cea a muncii industriale; lichidarea acestei rămăneri în urmă — tendință tot mai accentuată și pe plan mondial — impune ca ritmul de înzestrare tehnică a muncii în agricultură, în special în etapa revoluției tehnico-științifice, să-l depășească pe cel din industrie, pentru a se asigura corelațiile cerute de nevoile unei

Dinamica fondurilor fixe,
pe forme de proprietate (1960 = 100)

	1965	1970	1975
Fonduri fixe totale	174,7	302,2	433,3
Întreprinderi agricole de stat	311,1	513,3	798,4
Cooperative agricole de producție			
Fonduri fixe pe un hectar de teren agricol			
Întreprinderi agricole de stat	144,7	248,8	559,0
Cooperative agricole de producție	158,4	260,3	412,0
Fonduri fixe ce revin pe o persoană			
Întreprinderi agricole de stat	129,9	231,6	385,6
Cooperative agricole de producție	168,5	318,0	546,5

de un volum de 5 ori mai mare de fonduri fixe (dacă ținem seama și de cele ale stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii — de 3,8 ori). Înzestrarea tehnică a muncii este mai redusă în cooperativele agricole de producție și pentru faptul că acestea dispun de un număr însemnat de cooperatori ce nu pot fi folosiți eficient decât numai într-un interval scurt de timp, în perioadele de vîrf de lucrări. De aceea, raportarea volumului de mijloace fixe la numărul total al cooperativelor care lucrează, indiferent de timpul lucrat, reduce nivelul indicatorului care evidențiază înzestrarea tehnică pe o persoană ocupată în acest sector. În perspectiva reducerii forței de muncă ocupate în agricultură și a dezvoltării activităților neagricole (care asigură un grad mai ridicat de ocupare a forței de muncă în timpul anului), înzestrarea tehnică a muncii în cooperativele agricole se va apropia de cea din unitățile agricole de stat.

Recuperarea mai grabnică a acestei rămăneri în urmă impune, din partea cooperativelor agricole de producție, eforturi susținute pentru **menținerea unei cote ridicate a acumulărilor din producția netă**. Evoluțiile de pînă în prezent arată că numeroase cooperative au destinat pentru fondul de dezvoltare o parte din producția netă care depășește într-o proporție însemnată limita minimă de 18%, prevăzută în statul. De exemplu, în anul 1975, peste 1250 de cooperative au alocat la fondul de dezvoltare mai mult de 21% din producția netă, iar aproape 400 de cooperative — chiar peste 30%. Este semnificativ faptul că în ultimii ani, cooperativele agricole de producție au orientat eforturile proprii de investiții — reprezentate prin fondul de acumulare și credite acordate de stat — spre crearea de noi unități economice intercooperatiste sau prin asocieri cu unități de stat, care contribuie nemijlocit la sporirea producției agricole și aduc o eficiență economică ridicată.

Diminuarea diferențelor teritoriale

O TENDINȚĂ tot mai accentuată în ultima perioadă o constituie **îmbunătățirea repartizării teritoriale a fondurilor fixe**, volumul acestora crescînd mai accentuat în zona colinară, pentru a se reduce treptat decalajul față de zonele de cîmpie în ce privește condițiile tehnice de producție. Trebuie arătat că în perioada trecută, dirijarea investițiilor cu prioritate în zonele de șes, precum și resursele de acumulare mai reduse ale cooperativelor agricole de producție situate în zonele colinare și submontane au făcut ca dotarea cu fonduri fixe a acestor unități să fie de 3—5 ori mai scăzută decât a celor din zonele cu condiții mai favorabile de producție. Definitivarea lucrării de zonare a producției agricole va permite fundamentarea științifică a diferențierii teritoriale a investițiilor, pentru a se putea egaliza treptat condițiile de producție din agricultură. Paralel cu continuarea efectuării de investiții în zonele cu condițiile cele mai favorabile, pentru a le putea valorifica integral, **va trebui să se acorde prioritate unităților din zonele**

cu condiții de producție mai grele, cu scopul de a spori potențialul productiv din zonele colinare și a putea egaliza, treptat, veniturile realizate de producătorii agricoli.

Valoarea fondurilor fixe din agricultură, considerată în calculele statistice, este subestimată, deoarece nu cuprinde și **principalul mijloc de producție — pămîntul**. Această omitere denaturează realitatea, nu stimulează folosirea eficientă a pămîntului și nu permite efectuarea unor calcule cuprinzătoare privind înzestrarea tehnică. Sînt argumente care pledează pentru **includerea pămîntului în calculele statistice și de plan**. Mai trebuie, desigur, elucidate unele probleme privind evaluarea lui. Pînă la lămurirea lor, s-ar putea lua în considerare posibilitatea folosirii valorilor medii pe hectar, categorii de folosință și clase de fertilitate, prevăzute în anexa nr. 3 la Legea nr. 59/1974.

Orientări în dezvoltarea bazei tehnico-materiale

CINCINALUL ACTUAL va marca o nouă etapă în acțiunea de creare și dezvoltare a unei puternice baze tehnico-materiale, care să permită modernizarea agriculturii. În acest scop, **vor fi alocate investiții de circa 120 miliarde de lei**, din care circa 100 miliarde din fondurile statului, la care se va adăuga aportul fondurilor proprii a cooperativelor agricole de producție. Investițiile alocate sînt orientate spre **dezvoltarea acelor elemente ale bazei tehnico-materiale a agriculturii, care influențează în cel mai înalt grad sporirea producției și care permit, astfel, să se realizeze obiectivele stabilite prin plan**. Agricultură va fi dotată în acest cincinal cu 70 mii de tractoare (ceea ce va permite să dispunem la sfîrșitul cincinalului de 130 mii de tractoare de diferite tipuri și cu puteri unitare sporite) și cu 16,3 mii combine autopropulsate pentru recoltat cereale. Suprafața arabilă ce va reveni pe un tractor fizic se va reduce, în 1980, la 76 hectare — față de 121 hectare, cît a fost în 1965 și 684 ha în 1950. Se vor asigura o gamă diversificată și un grad ridicat de universalizare al tractoarelor și întregului set de mașini agricole. Pînă la finele cincinalului vor fi asimilate încă 3 tipuri de tractoare și peste 200 de tipodimensiuni de mașini și instalații agricole, ponderea principală deținînd-o **utilajele destinate zootehniei și transporturilor tehnologice**. Structura parcului de tractoare va fi mult diversificată, prin introducerea în fabricație a tractorului de 180 CP pe roți, a tractorului pe șenile pentru pantă, de 80 CP și a tractorului universal pe roți, de 80 CP, în două variante constructive. O pondere însemnată în dotarea cu tractoare pe perioada 1975—1980 o vor deține tractoarele specializate de 45 CP, al căror număr, în comparație cu cel din anul 1975, va crește cu 35%. Diversificarea parcului de tractoare și mașini agricole creează posibilitatea creșterii gradului de mecanizare a lucrărilor agricole și a executării acestora în perioade optime — cu consecințe economice imediate: creșterea productivității muncii, reducerea pierderilor de producție la recoltare, îmbunătățirea condițiilor de muncă.

Corespunzător modificărilor care se prevăd în structura parcului de tractoare și în scopul realizării unui coeficient mai mare de utilizare a puterii acestora, s-a prevăzut **introducerea în fabricație a unor mașini care lucrează cu viteze sporite, de tipul purtat și semipurat, cu posibilități de conducere a ansamblului tractor-mașină de către un singur om, de realizare a reglajelor prin comenzi hidraulice de la postul de conducere a tractorului**. Caracteristică pentru parcul de mașini este și **extinderea utilizării combinelor autopropulsate de mare productivitate**, care contribuie la reducerea volumului de muncă în perioada de vîrf de lucrări, precum și a **mașinilor combinate**, care execută concomitent mai multe lucrări agricole. Toate acestea vor permite accelerarea ritmului de mecanizare a lucrărilor, în vederea încheierii acestui proces pînă la finele cincinalului.

Amenajările pentru irigații se vor situa pe primul plan în cadrul lucrărilor de îmbunătățiri funciare, deoarece au o influență hotărîtoare în asigurarea unei producții ridicate și stabile în zonele cu precipitații reduse. În acest cincinal se va amenaja o suprafață de peste 1,2 milioane ha, din care peste 1 milion de hectare în sisteme mari, astfel încît la sfîrșitul anului 1980 să se ajungă la 3 milioane hectare amenajate, ceea ce va reprezenta 3/5 din suprafața irigabilă a țării. Amenajările se fac în sisteme mari, după soluții tehnice moderne: ele vor fi corelate cu acțiunile de amenajare a bazinelor hidrografice, urmîndu-se rezolvarea în complex a nevoilor de apă pentru toate folosințele și, acolo unde este posibil, și pentru producerea de energie electrică. **Combaterea eroziunii solului** va cuprinde circa 1 milion ha, asigurînd recuperarea unor terenuri degradate și ridicarea capacității de producție a unor terenuri în curs de degradare. Din fondurile statului se vor efectua lucrări de desecări pe aproape 1,1 milioane ha în marea majoritate în sisteme mari și se vor ameliora întinse suprafețe săratate, nisipoase și acide, acțiuni care vor contribui la folosirea tot mai eficientă a unor terenuri care în prezent nu sînt utilizate la întreaga capacitate.

Pentru realizarea Programului de dezvoltare a creșterii animalelor se vor efectua investiții de peste 25 miliarde lei, care vor permite **construirea de unități cu flux tehnologic industrial, de dimensiuni optime**, capabile să asigure producții mai mari și mai ieftine. Capacitatea îngrășătoriilor de taurine va crește cu 190 mii de locuri, de porcine cu aproape 2300 mii de locuri, de ovine cu peste 1200 mii de locuri, de carne de pasăre cu aproape 80 mii de tone.

Toate aceste investiții vor accentua procesul de modernizare și de creștere intensivă a agriculturii, de transformare a muncii agricole într-o variantă a muncii industriale.

Ovidiu POPESCU

din Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Intr-un număr viitor al revistei urmează să publicăm aspecte privind eficiența cu care sînt utilizate fondurile fixe în agricultură, posibilitățile de folosire mai deplină și mai economică a bazei tehnico-materiale.

PRIMATUL INDICATORULUI EFICIENȚEI SINTETICE COMPLEXE ÎN APRECIEREA ACTIVITĂȚII

Opinii privind investigarea și ierarhizarea formelor de eficiență economică

ÎN LITERATURA DE SPECIALITATE categoria de eficiență economică se abordează uneori într-o dublă ipostază: analitică și sintetică, fără să se realizeze însă o delimitare clară a acestora. În cele ce urmează vom încerca să delimităm mai riguros conținutul și rolul acestor forme de exprimare a eficienței, lucru necesar cu atât mai mult cu cât sporirea eficienței constituie o trăsătură definitorie a întregii dezvoltări economico-sociale a României în actuala etapă.

Forme de exprimare a eficienței în funcție de efectul producției și resursele utilizate

DUPĂ OPINIA NOASTRĂ, **eficiența analitică** presupune raportarea unui efect al procesului de producție, ca bunăoară volumul de producție, economii în formă fizică, eliberări de resurse fizice ocupate sau spor de calitate a produselor, la o cheltuială parțială dintr-o resursă, ca de exemplu forța de muncă, mijloace de muncă sau obiecte ale muncii. De regulă, eficiența analitică presupune exprimarea fizică atât a efectelor cât și a cheltuielilor respective. Productivitatea fizică a muncii vii, randamentul fizic al utilajelor, consumurile specifice de materiale, timpul de lucru al utilajului pe unitate de produs, norma de timp a muncitorului etc., indicatori ca atare sau analizați în dinamică, se înscriu în sfera eficienței analitice.

Eficiența analitico-sintetică o definim drept forma de eficiență în care, atât cheltuielile parțiale, cât și efectele menționate, sînt exprimate valoric, permițînd astfel diverse însumări simple de cheltuieli și de efecte diferite ca natură și structură. Se poate însă considera ca eficiență analitico-sintetică și acea eficiență în care numai cheltuielile parțiale sau numai efectele sînt exprimate valoric. Această formă de exprimare a eficienței este dimensionată de indicatori ca productivitatea valorică a muncii, productivitatea unui leu mijloace fixe, indicatorii de valorificare superioară a materiilor prime, productivitatea unui leu investiții propriu-zise, investiția specifică propriu-zisă la un leu producție și rotația mijloacelor circulante etc.

Noțiunea de **eficiență sintetică sau integrală** reprezintă raportul dintre unul din efectele menționate, nu cu o singură resursă sau o cheltuială, parțială, ci cu o grupă de resurse sau de cheltuieli, ori cu mai multe grupe. În termenul de grupă de resurse se pot înscrie resursele consumate, exprimate în preț de cost, total, resursele ocupate, cuprinzînd ansamblul mijloacelor fixe și circulante, ca și resursele avansate în perioada dată, concretizate în investiții¹⁾. În aceste condiții, și eficiența sintetică poate fi definită, după natura cheltuielilor, ca eficiență a resurseor consumate, a resurselor ocupate, a mijloacelor avansate. Fără îndoială, că pornind de la natura efectelor eficiența fiecăreia din aceste grupe de resurse poate lua, la rîndul său, una din următoarele trei forme: **productivitate**, cînd efectul este

exprimat prin producție; **economicitate**²⁾, dacă efectul îl constituie economiile la resurse; **rentabilitate** (rata) cînd efectul îl reprezintă venitul net, venitul total sau numai beneficiile.

Precizăm că în cadrul raportului care definește eficiența sintetică, grupa de resurse se exprimă numai valoric, în timp ce efectele se pot exprima și fizic. Exprimarea valorică a efectului permite însă creșterea gradului de cuprindere a indicatorilor de eficiență ca de pildă: reducerea prețului de cost pe întreprindere, cheltuieli (consumate) la 1 leu (sau 1 000) producție, fonduri ocupate pe 1 leu (sau 1 000) producție, investiții la 1 leu (sau 1 000) producție, perioada de recuperare a investițiilor din economii totale sau suplimentare, din venit net total sau suplimentar, ori din producție netă totală sau suplimentară.

Se pot delimita două forme de manifestare a eficienței sintetice: **simplă**, exprimată prin indicatori sintetici care se referă numai la o grupă de cheltuieli și la unul din efectele de producție, economii, eliberări de resurse ocupate sau de venit net, și **complexă**. Această ultimă categorie o considerăm deosebit de importantă pentru exprimarea realmente a eficienței unei activități sau alteia, urmînd să o analizăm în continuare.

Atribute ale eficienței sintetice complexe

EFICIENȚA sintetică complexă, forma superioară de eficiență, răspunde necesității de a avea o imagine cât mai completă asupra rezultatelor cu care sînt cheltuite două sau mai multe grupe de resurse, de a surprinde împreună două sau mai multe efecte ale unei activități; necesității de a însuma sau compara cheltuieli sau efecte distanțate în timp; de a compara eficiența unei activități cu normativul corespunzător de eficiență în scopul atestării sau respingerii activității respective.

Sînt cerințe care se ridică astăzi cu acuitate în fața dezvoltării noastre economico-sociale atât de complexe. Este cunoscut că luarea a numeroase decizii pretinde o vedere de ansamblu atotcuprinzătoare asupra tuturor laturilor care definesc eficiența, aprecierile simple conducînd de multe ori la erori. Informațiile asupra eficienței oferite de indicatorii sintetici simpli sînt deseori contradictorii. Nu rareori reducerea prețului de cost presupune o creștere a investițiilor specifice sau a fondurilor ocupate specifice. Pe de altă parte, o creștere a producției se poate obține uneori în paralel cu o situație defavorabilă a prețului de cost unitar sau a beneficiilor. Totodată, prin eficiența simplă se poate aprecia o activitate care deși ridicată „în sine” se poate situa sub limita admisă de eficiența normată, indicator ce exprimă interesele economiei naționale. Care trebuie să fie oare decizia în toate aceste cazuri? Este deci o întrebare la care nu se poate răspunde utilizînd numai indicatori simpli de eficiență sintetică. Iată de ce este imperios necesară aprecierea proceselor economice în funcție de eficiența lor sintetică com-

plexă, care reflectă folosirea rațională sau nu a mai multor grupe de surse sau efecte distanțate în timp, felul în care procesul economic respectiv răspunde sau nu intereselor economiei naționale.

Fără îndoială că aprecierea potrivit eficienței complexe presupune nu o însumare simplă a grupelor de cheltuieli sau de efecte parțiale, ci o **însușire specială a lor, după o prealabilă echivalare**. Aceasta se poate realiza „ca natură” sau „după timp”, analiza ambelor modalități constituind o problemă ce a început să capete contur îndeosebi în literatura economică din ultimele două decenii.

Dat fiind specificul diferit și complexitatea ambelor modalități vom trata distinct, pentru început, **eficiența complexă echivalată ca natură**. Echivalarea ca natură a cheltuielilor se realizează între resursele ocupate și cele consumate (preț de cost), ca și între investiții și surse consumate. Este limpede că această echivalare este cu deosebire justificată astăzi, ca urmare a creșterii importanței resurselor ocupate sau avansate, rezultat nemijlocit al acțiunii progresului tehnic, ce pretinde dimensiunea fondului de dezvoltare în raport cu cerințele creșterii economice accelerate. Fără îndoială că trebuie să se reflecte în aprecierea eficienței unei activități resursele ocupate sau imobilizate în fondurile fixe și circulante proprii. Nu este greu de înțeles că din două produse care au, ambele, un preț de cost simplu de 100 de lei și un preț de vânzare de 120 lei, dar pentru folosirea și desfacerea cărora trebuie să fie ocupate surse de 50 lei și, respectiv, de 300 lei, primul este mai avantajos de realizat, întrucât ocupă mai puține surse din averea națională.

Echivalarea la care ne referim mai este necesară și din alt motiv. Se știe că sursele ocupate sînt cheltuieli unice, pe cînd cele consumate (costurile de exploatare) se repetă cu fiecare ciclu sau an de fabricație. Însumarea lor într-un indicator sintetic de cheltuieli trebuie să se facă în acest caz numai după o anumită transformare sau echivalare, realizată cu ajutorul unui coeficient de eficiență normal.

Echivalarea ca natură a cheltuielilor se poate realiza după o metodă simplă sau după una complexă. Metoda simplă de echivalare ia în calcul durata totală de funcționare a mijloacelor fixe sau norma de amortizare. În **metoda complexă** durata de funcționare se înlocuiește cu perioada normată de recuperare a resurselor avansate sau ocupate, iar norma de amortizare cu coeficientul normal de eficiență. Dar iată relațiile respective:

	Metoda simplă	Metoda complexă
cheltuieli totale	$F + C \cdot D = \sum C'$ $I + C \cdot d = \sum C'$	$F + C \cdot T_n = \sum C'$ $I + C \cdot T_n = \sum C'$
cheltuieli anuale	$\frac{F}{D} + C = F \cdot n_z + C = C'$ $\frac{I}{D} + C = I \cdot n_z + C = C'$	$F \cdot \frac{1}{T_n} + C = \frac{F \cdot q + C}{T_n} = C'$ $I \cdot \frac{1}{T_n} + C = \frac{I \cdot q + C}{T_n} = C'$

unde F = mijloace fixe și mijloace circulante; I = investiții; C = preț de cost simplu (adică exclusiv efecte negative ale imobilizării anuale de fonduri); D = durata medie de funcționare a mijloacelor fixe; n_z = norma, medie de amortizare; T_n = coeficient anual normal de eficiență, construit pe baza venitului net sau a economiilor.

Așa cum rezultă din formulele încadrate în chenar, metoda complexă oferă date pentru aprecierea mai realistă a eficienței, întrucît la prețul de cost anual simplu se adaugă, o mărime echivalată a resurselor ocupate sau avansate — $F \cdot q$ și $I \cdot q$ — care reprezintă efectele anuale pierdute, sau, mai precis, pierderile aferente imobilizării sau ocupării anuale a resurselor. Însumarea respectivă se face avîndu-se în vedere că dacă sursele respective ar fi fost mobile și utilizate în altă parte, ar fi putut aduce o eficiență anuală egală cu eficiența normată. O asemenea semnificație intrinsecă a mărimii echivalate se adaugă la o alta, funcțională, anume aceea de a servi la echivalarea și însumarea a două sau trei grupe de surse.

Ambеле semnificații constituie un răspuns la întrebarea pe care și-au pus-o numeroși economiști: de ce în costuri să se reflecte de două ori variația mărimii resurselor ocupate și avansate, odată prin intermediul amortizării, iar a doua oară, prin intermediul unei pierderi prezumtive? După părerea noastră, rezultată din cele de mai sus, natura și funcția pierderilor din

imobilizării este alta decît natura și funcția amortizării care trebuie să înlocuiască mijloacele fixe uzate fizic și moral.

Mai trebuie precizat că în cele arătate am avut în vedere echivalări separate pentru fondurile ocupate și avansate cu fonduri consumate. Aceeași echivalare se poate însă utiliza și în vederea însumării tuturor grupelor de surse, sub forma cheltuielilor globale echivalate anuale: $I \cdot q + F \cdot q + C$.

În cazul **efectelor, echivalarea ca natură a fost mai puțin abordată**. Desigur, problemele sînt oarecum diferite comparativ cu echivalarea ca natură a cheltuielilor. Noi considerăm că sînt necesare mai multe echivalări pentru a ajunge la un indicator sintetic final de efecte economice.

Pentru prima dintre acestea avem în vedere transformarea eliberărilor de surse ocupate și de investiții în economii la preț de cost. Și iată de ce. După cum cheltuielile curente anuale nu se pot însuma pur și simplu cu cheltuielile unice, tot așa și economiile curente anuale nu se pot însuma cu eliberările de surse, ce au caracter de cheltuieli unice, fără o prealabilă echivalare. Considerăm că și aici, ca și în cazul cheltuielilor corespunzătoare, echivalarea simplă la care ne-am referit mai sus trebuie să cedeze locul metodei de echivalare bazată pe normativ.

A doua echivalare urmărește să asigure condițiile pentru ca efectul îmbunătățirii calității producției (creșterea ponderii produselor de calitate superioară, apropierea caracteristicilor de calitate de nivelul maxim considerat, micșorarea numărului de defecte, prelungirea duratei de funcționare etc.) să poată fi însumat fie cu sporul producției, fie cu economiile sau cu sporul de venit net. Firește că, în măsura în care îmbunătățirea calității producției, este însoțită de urcarea prețului de vânzare, așa cum se întîmplă uneori, nu mai este nici necesară și nici posibilă echivalarea cu producția și venitul net, întrucît acestea din urmă sînt influențate direct de această creștere.

Precizăm că unii specialiști mai au în vedere și echivalarea unor efecte anuale cu cheltuieli unice, proces care, firește merită o abordare aparte.

Sensuri în aprecierea dinamică a eficienței

SĂ NE REFERIM acum la problemele pe care le prezintă **eficiența economică echivalată după timp**. Echivalarea dinamică care să depășească perioada de un an, răspunde unor necesități majore prezente ale economiei naționale, fiind tot mai des abordată în literatura noastră economică, din ultimii 10 ani privitoare la eficiența investițiilor. Cerința echivalării după timp este determinată în principal de diminuarea în timp a valorii de întrebuințare, și ca urmare, a valorii resurselor ocupate sau avansate și a efectelor în raport cu momentul calculului de eficiență. De ce însă aceste bunuri își micșorează față de prezent valoarea de întrebuințare și valoarea odată cu scurgerea anilor?

Răspunsul diferă în cazul cheltuielilor de cel al efectelor. Cheltuielile trebuie apreciate în calculul eficienței într-un cunoscător mai redus decît dacă ar fi făcute în prezent, ca urmare a diminuării cu efectul favorabil al utilizării lor în răstimpul dintre prezent și viitor. În ceea ce privește efectele viitoare, valoarea acestora este mai mică decît dacă s-ar fi obținut în anul calculului de eficiență, întrucît sînt micșorate cu pierderile aferente imobilizării sau lipsei bunurilor.

În aceste condiții, calculul eficienței sintetice complexe echivalate după timp se face prin **actualizarea** valorilor viitoare. O **actualizare normală** presupune echivalarea cheltuielilor și efectelor viitoare pentru momentul actual, considerat ca fiind cel în care se calculează eficiența sau anul de început al investițiilor, prin diminuarea acestora prin intermediul factorului de scont compus. **Actualizarea de excepție** (impropriu însă denumită „actualizare”) presupune proiectarea cheltuielilor respective prin intermediul factorului de acumulare compus, precum și micșorarea corespunzătoare a efectelor tot cu ajutorul factorului de scont amintit mai sus¹⁾. În activitatea de proiectare din țara noastră se aplică actualizarea de excepție (în anul dării în funcțiune), însă sub forma factorului de acumulare simplu.

Efectul anual normal, relativ, al mobilizării-imobilizării resurselor pe perioade lungi, este măsurat prin coeficientul de actualizare a . Trebuie menționat că există diverse păreri cu privire la limitele acestui coeficient, de regulă el trebuind să fie mai mare decît rata de modificare a cheltuielilor.

Se poate efectua desigur și o echivalare dublă a resurselor și efectelor, problemă care și ea necesită însă o dezbaterie aparte. Cele relatate sînt convingătoare pentru a demonstra că o **apreciere veridică** a eficienței unui proces complex din activitatea economică se poate realiza numai în condițiile utilizării informațiilor oferite de eficiența sintetică complexă.

dr. P. JICA

¹⁾ Considerate în sens larg, adică inclusiv fondurile destinate mijloacelor circulante aferente obiectivului de investiții.

²⁾ Noțiunea de economicitate este diferit interpretată în literatura economică. De exemplu, T. Kolarbinski în „Tratat despre lucrul bine făcut” (Edit. politică, București, 1976 p. 460) dă economicității un conținut mai larg, cuprinzînd atât realizarea de economii, cît și obținerea unui spor de producție (ceea ce el numește productivitate).

³⁾ În unele metodologii practice, investițiile se actualizează în anul dării în funcțiune, prin intermediul unui factor de acumulare simplu: $(1 + a \cdot n)$.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Optimizare ?

S-A scris și s-a vorbit mult despre necesitatea ca repartițiile de materii prime și materiale să fie făcute cât mai judicios, pentru evitarea unor cheltuieli ridicate cu transportul. Și totuși...

Cum putem să acceptăm, de exemplu, o repartiție de carton „Duplex” tocmai de la Combinatul de celuloză și hirtie din Turnu Severin (peste 300 km), când la 15 km de Ploiești, la Scăeni, există o unitate care produce acest sortiment? Chiar la Brăila, la Combinatul de celuloză și hirtie, ar fi mult mai aproape. Credem că baza de aprovizionare din București a Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții va ține seama de criteriul economicității, al raționalității și va emite noi repartiții de la unul din furnizorii apropiați.

Eugen DECUSEARĂ

tehnician la serviciul de aprovizionare al Intreprinderii „Dero”-Ploiești

Valorificare eficientă

REGLEMENTĂRI ale Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe din 1975 prevăd obligativitatea valorificării ambalajelor sosite din import prin întreprinderea teritorială de specialitate; reglementările respective admit și utilizarea ambalajelor pentru nevoile proprii, dar numai cu acordul prealabil al I.C.V.A. Aceste reglementări nu sînt însă respectate. Intreprinderea pentru colectarea și valorificarea ambalajelor din Cluj-Napoca refuză să preia ambalajele de import, altele decît cele metalice, pe motiv că nu au desfacere asigurată, iar noi nu avem la ce să le folosim, numărul lor fiind în continuă creștere. De pildă, în prezent, avem în stoc 300 bidoane din PVC, care ne ocupă tot spațiul de depozitare.

Propun să se creeze posibilitatea ca aceste ambalaje să fie valorificate prin magazinele comerțului de stat care, mai ales în această perioadă, nu pot satisface toate cererile populației.

A. MATEI

șef birou aprovizionare la Intreprinderea „Electroceramica”-Turda

Instrucțiuni depășite

INSTRUCȚIUNILE privind stabilirea diferențelor admisibile la analiza cerealelor sînt, după părerea mea, depășite și numai în favoarea uneia dintre părțile

contractante. La fiecare livrare de porumb, de exemplu, la indicii de calitate se inscriu volumul corpurilor străine și gradul de umiditate. Deși recepția se face în prezența delegatului întreprinderii furnizoare (în cazul de față cea de valorificare a cerealelor Galați), care își însușește indicii de calitate stabiliți în comun, furnizorul, la „adăpostul” instrucțiunilor respective, face ulterior, la încasarea contravalorii produselor, o serie de corecții în favoarea sa. Sotom că, în condițiile în care ar fi fost divergențe la recepție, determinate de diferențe între laboratorul nostru și al întreprinderii furnizoare, atunci s-ar fi putut face uz de toleranțele admise de instrucțiuni; în absența unor astfel de divergențe însă corecțiile sînt întru totul nejustificate.

Considerăm necesar ca ministerul de resort să îmbunătățească instrucțiunile respective, în sensul respectării indicilor stabiliți la recepție.

Ștefan CIOARĂ

contabil șef la Intreprinderea pentru producerea nutrețurilor combinate Galați

Nivelul dobinzii

PENTRU a răspunde la timp solicitărilor, cooperativele meșteșugărești trebuie să dispună permanent de stocuri suficiente de piese de schimb. Cu timpul, datorită reinnoirii aparatelor de uz casnic, cantități însemnate de stocuri de astfel de piese devin cu „mișcare lentă” sau „fără mișcare”. Această situație este inevitabilă, deoarece avem nevoie de piese de schimb diferite și în cantități mari pentru a putea efectua, în bune condiții, reparațiile bunurilor de folosință îndelungată. Avînd în vedere că nu se poate ști cu exactitate cîte reparații se vor face, cîte înlocuiri de piese vom executa, propun să se studieze posibilitatea ca la astfel de piese să se plătească o dobîndă mai mică decît în prezent pentru creditările permise.

Mircea NICOLAE

Cooperativa „Meșteșugarul”-Mediaș

ECOURI

Din nou despre ambalaje

NOTA „Calitatea ambalajelor” apărută în nr. 47 al revistei ridică o problemă importantă. Într-adevăr, calitatea ambalaje-

lor pentru detergenții DERO lasă de dorit. Din această cauză întreprinderea din Ploiești înregistrează numeroase refuzuri din partea comerțului și nici nu poate respecta prevederile Ordinului nr. 108/1975 cu privire la realizarea cotei de recuperare de 70% din lăzile de carton; după primul circuit acestea nu mai intrunesc condițiile necesare asigurării integrității produsului la beneficiar.

Pentru soluționarea problemei puse în discuție, propunem Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții să recomande unităților în subordine să realizeze pentru detergenți numai ambalaje din carton ondulat tip B, care este mai ieftin și asigură o folosire optimă un circuit. Noi ne obligăm să recuperăm aceste ambalaje, să le valorificăm la ambalarea altor produse, sau prin predarea lor la unitățile producătoare de carton.

S. DANIEL

director adjunct în Ministerul Comerțului Interior

În loc de casare

DUPĂ ce am citit nota „Casarea — cînd și cum?” din numărul 47 al revistei, m-am gîndit să propun ca autobuzele care nu mai corespund cerințelor transportului în comun să fie folosite în locul barăcilor, magaziiilor și chiar pentru birouri în cadrul unor șantiere. În felul acesta s-ar economisi materialele necesare confecționării amintitelor anexe de șantier.

Gheorghe MACOVEIU

Sibiu

Coreiarea indicatorilor

APRECIEM ca interesantă analiza indicatorilor economici în comparație cu indicatorii financiari, realizată în articolul „Corelarea indicatorilor economici cu cei financiari”, publicat în nr. 43/1976 al revistei. Nu putem fi, însă, de acord cu propunerea ca realizarea contractelor economice și solvabilitatea la plată să fie una din condițiile de retribuție a personalului. În mod practic este greu să se acționeze eficient în această direcție, realizarea indicatorilor respectivi fiind condiționată de îndeplinirea obligațiilor contractuale și de plată de către alte unități cu care sîntem în colaborare, unități care la rîndul lor sînt sub efectul fenomenului de blocare în lanț a conturilor.

Ilie SANDU

contabil șef la Intreprinderea „Electrocontact”-Botoșani

„Fără o agricultură intensivă, modernă, de înaltă productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, nu se poate asigura nici făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, nici edificarea comunismului în patria noastră.”

NICOLAE CEAUȘESCU

POSSIBILITĂȚI DE PERFECTIONARE A ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII ÎNTREPRINDERILOR AGRICOLE DE STAT

O experiență de creștere a rentabilității, care se cere dezvoltată și generalizată

SUPRAFAȚA de teren agricol și teren cultivabil de care dispune țara noastră (România situându-se, din acest punct de vedere, pe locul 5, respectiv 6 în Europa), posibilitatea unică pe care o oferă agricultura de a reproduce și acumula energie (în timp ce toate celelalte ramuri sînt solicitatoare permanente de surse energetice), cererea solvabilă — respectiv conjunctura previzibilă — de produse agricole pe plan mondial, condițiile tot mai favorabile de mecanizare, chimizare și modernizare oferite de industria românească, rezervele inepuizabile de intensificare a producției agricole, precum și o serie de alți factori obiectivi, cu acțiune generală sau specifică, motivează pe deplin atenția deosebită pe care Programul Partidului Comunist Român o acordă întăririi economico-organizatorice a tuturor unităților agricole și transformării lor în centre de producție viguroase, organizate pe baze moderne. În acest sens I.A.S.-urilor le revin sarcini deosebite, în Program subliniindu-se ca un prim obiectiv al politicii agrare a partidului, că „toate întreprinderile agricole de stat să devină model de organizare socialistă, modernă a agriculturii, o bază tot mai puternică pentru realizarea fondului central al statului, pentru organizarea superioară a muncii în toate unitățile agricole”.

ÎN SPIRITUL acestor directive a fost elaborat un proiect intitulat „Creșterea eficienței economice la I.A.S. Miercurea-Ciuc prin îmbunătățirea organizării și conducerii”, lucrare precedată de efectuarea unui studiu-diagnostic, de către o echipă multidisciplinară formată din cursanții Institutului central pentru pregătirea cadrelor de conducere din economie și administrația de stat și îndrumată de cadre didactice ale Academiei „Ștefan Gheorghiu”, în cadrul căreia funcționează institutul.

Atenția de care s-au bucurat și efectele pozitive ale aplicării pînă în momentul de față a recomandărilor și soluțiilor formulate în cele două lucrări ne îndreptătesc să prezentăm o parte din acele idei care au condus la concluziile și propunerile cele mai semnificative. În acest sens subliniem, în primul rînd, constatarea posibilității de a utiliza în agricultură principiile, metodele și tehnicile de armonizare a obiectivelor cu resursele, pentru minimizarea eforturilor și maximizarea rezultatelor odată cu reducerea factorului de risc — constatare care rezultă din investigațiile teoretice și practice efectuate prin folosirea statisticii matematice, a cercetării operaționale, a analizei economice și altor posibilități de modelare matematică, precum și a avantajelor oferite de metodele de abordare sistemică a studiului fenomenelor.

Întreprinderea agricolă de stat Miercurea-Ciuc este o unitate economică de gradul I, care administrează în prezent întregul fond funciar și patrimoniul material al agriculturii socialiste de stat din județul Harghita,

indeplinind și rolul de trust județean I.A.S. Condițiile de climă, sol, relief au caracter montan, suprafața de teren agricol de care dispune unitatea fiind situată în cea mai mare parte în zone alpine și subalpine, iar terenul arabil — în zonă submontană și colinară. Cele 18 ferme subordonate își desfășoară activitatea pe un număr de peste 80 locuri de producție (grăjduri, saivane, trupuri etc.), situate la o distanță medie de circa 72 km de la sediul întreprinderii.

Întreprinderea a cunoscut în ultimii 10 ani o dezvoltare accelerată (valoarea mijloacelor fixe a crescut în acest interval cu peste 240%), paralel cu un pronunțat proces de specializare în creșterea animalelor (în anul 1975, peste 70% din valoarea producției marfă a fost obținută din sectorul zootehnic); intrarea în funcțiune, cu patru ani în urmă, a unei îngrășătorii de tip industrial pentru tineret taurin (baby-beef) de 5 200 capete a definitivat, practic, acest profil.

Unitatea a fost nerentabilă în cincinalul trecut, prezentînd o tendință de creștere a pierderilor, o dată cu mărirea ponderii zootehniei. Scăderea nivelului calitativ al activității economice s-a datorat în primul rînd faptului că dezvoltarea extensivă a potențialului nu a fost însoțită, în acțiunile de stabilire a strategiei și tacticii conducerii unității, de preocupări corespunzătoare pentru utilizarea lui intensivă. Din această cauză s-au admis scăderi sistematice ale livrărilor în afara întreprinderii (în anul 1975 ele au fost sub nivelul anului 1970), cu toate că volumul fondurilor de producție înregistrate creșterii însemnate.

Insistîndu-se asupra acestui aspect, s-a

demonstrat interdependența matematică între evoluția fondurilor de producție (F), a vitezei de rotație a acestora (r) și influența acestora asupra prețului de cost (c), astfel:

$$c = \frac{q \cdot c}{q} \text{ și } r = \frac{q \cdot c}{F}$$

de unde rezultă că:

$$c = \frac{r \cdot F}{q} \text{ sau } q \cdot c = r \cdot F$$

Este evident deci că în ipoteza unui număr constant de rotații, o dată cu creșterea volumului fondurilor de producție se înregistrează inevitabil o creștere a prețului de cost, dacă nu crește proporțional și producția.

La aceeași concluzie conduce și utilizarea în analiză a formulei ratei eficienței economice, în legătură cu care împărtășim pe deplin opinia acelor autori*) care susțin caracterul complet și sintetic a formei de punere în relație a efectului util și a eforturilor, prin situarea la numărător a acumulărilor realizate, iar la numitor a fondurilor de producție utilizate — de aici putîndu-se deduce toate celelalte forme de exprimare a eficienței economice. Rata rentabilității (R), spre exemplu, rezultă din rata eficienței economice (R.ef.) în felul următor:

$$R.ef. = \frac{Q - ch}{Ff + Fc} \cdot 100, \text{ din care:}$$

$$R = \frac{Q - ch}{Ff + Fc} \cdot 100$$

Utilizarea formulei ratei eficienței în analiza activității I.A.S. a condus din nou la sublinierea importanței deosebite a prețului de cost și a permis, totodată, sesizarea comportamentului diferit al unor indicatori de eficiență în condițiile unei activități economice nerentabile, față de cel cunoscut în mediu rentabil. Astfel, din identificarea factorilor care au determinat o scădere a ratei eficienței economice în I.A.S. M. Ciuc cu 12,75% în anul 1975 față de 1971 a rezultat că datorită majorării prețului de cost al pro-

*) Gh. Șielovan — Eficiența economică: concept, procedeu de determinare, căi de creștere — București, Editura Acad. R.S.R., 1971.

CONDUCERE · ORGANIZARE

duselor, s-a înregistrat o scădere cu 19,33% a ratei eficienței economice — cifră care depășește scăderea totală datorită faptului că ceilalți factori apar, la prima vedere, cu influențe favorabile — după cum urmează :

$$\Delta R.ef. = \Delta F (+ 1,67) + \Delta q (+ 0,34) + \Delta q_c (+ 2,48) + \Delta c (- 19,33) + \Delta p (+ 2,09) = - 12,75\%$$

Rezultatele acestei analize factoriale fiind examinate logistic, s-a constatat că influențele schimbării prețului de producție (identice în I.A.S. cu prețul de livrare) și a structurii producției livrate au fost realmente pozitive, dar în privința efectelor modificării volumului producției livrate și a fondurilor de producție a apărut un rezultat matematic care nu a coincis cu nici un raționament, intrucit în condițiile micșorării volumului fizic al producției livrate, influența acestuia trebuie să apară cu semnul negativ — după cum și creșterea fondurilor de producție trebuia, în asemenea situație, să se prezinte cu o influență negativă asupra ratei eficienței.

Cunoscut fiind însă că în ipoteza menținerii prețului de producție la nivel constant, mărimea ratei rentabilității depinde tocmai de volumul fizic al livrărilor în afara I.A.S., precum și de nivelul prețului de cost, am continuat investigațiile teoretice și practice în direcția definirii cit mai exacte, simple și sugestive a interdependenței între volumul pierderilor, volumul livrărilor și nivelul prețului de cost, întorcându-ne în acest scop la una din formulele clasice de calcul al influenței factorilor care pot determina modificări în volumul pierderilor :

$$-B_1 - (-B_0) = q_1(p_1 - c_1) - q_0(p_0 - c_0)$$

Înlocuind din egalitatea de mai sus valoarea lui c_1 cu x , rezultă evident că o anumită variație a nivelului prețului de cost este determinată și în mediul nerentabil de modificarea producției-marfa. în felul următor :

$$x = \frac{q_0(p_0 - c_0)}{q_1}; \quad x = \frac{-\Delta B + q_0(p_0 - c_0)}{q_1}$$

dacă $-B_1 = -B_0$ dacă $-B_1 \neq B_0$

Este incontestabil, deci, că nu există o cale reală de reducere a pierderilor prin reducerea volumului livrărilor în afara întreprinderii, intrucit o dată cu micșorarea producției-marfa se înregistrează inevitabil o majorare progresivă a prețului de cost, majorare care este și mai accentuată dacă intervine în același timp și o creștere a fondurilor de producție, intrucit în acest caz scade inevitabil rata rentabilității și, implicit, rata eficienței economice.

Aspectele semnalate prezintă, desigur, o importanță deosebită și din punct de vedere informațional-decisional, atenționând conducerea oricărei unități economice nerentabile asupra necesității de a diferenția metodele, tehnicile și instrumentele de informare utilizabile în absența rentabilității, în funcție de felul diferit de reacție și de intercondiționarea specifică a unor indicatori economici, (vezi tabelul de sus, dreapta).

Cel mai de dorit și radical mod de rezolvare a complicațiilor produse de comportamentul deosebit al indicatorilor arătați constă, desigur, în rentabilizarea întreprinderii. Până la atingerea acestui important obiectiv va trebui — după opinia noastră — ca la analiza produselor unor secții sau subunități organizatorice sau a întreprinderilor nerentabile să fie luate în considerare aspectele semnalate.

La I.A.S. Miercurca-Ciuc se folosesc în prezent — în urma recomandărilor formulate în lucrare — forme și metode operative de urmărire a prețului de cost, prin care se poate realiza o cunoaștere reală, la intervale de timp mai scurte a

Modificări care produc efecte contrarii în indicatorii de eficiență economică

- creșterea volumului fizic al producției marfă
- scăderea volumului fizic al producției marfă
- creșterea volumului fondurilor de producție (Ff + Fc)
- scăderea volumului fondurilor de producție (Ff + Fc)
- accelerarea vitezei de rotație a fondurilor de producție prin creșterea volumului fizic al producției-marfă
- accelerarea vitezei de rotație prin reducerea volumului de fonduri de producție utilizate

Indicatorii care se schimbă în direcții opuse

Volumul absolut al:	Rata eficienței în condiții de:			
	pierderii	beneficiului	nerentabilitate	rentabilitate
A	1	2	3	4
- creșterea volumului fizic al producției marfă	negativ	pozitiv	negativ	pozitiv
- scăderea volumului fizic al producției marfă	pozitiv	negativ	pozitiv	negativ
- creșterea volumului fondurilor de producție (Ff + Fc)	-	-	pozitiv	negativ
- scăderea volumului fondurilor de producție (Ff + Fc)	-	-	negativ	pozitiv
- accelerarea vitezei de rotație a fondurilor de producție prin creșterea volumului fizic al producției-marfă	negativ	pozitiv	negativ	pozitiv
- accelerarea vitezei de rotație prin reducerea volumului de fonduri de producție utilizate	-	-	negativ	pozitiv

nivelului de rentabilitate la toate sectoarele și la toate produsele întreprinderii. În acest spirit s-a extins și utilizarea, în munca de organizare și conducere, a indicatorului privind cheltuielile la 1000 lei venituri, folosirea largă a acestor doi indicatori fiind promovată în prezent și de Departamentul I.A.S.

Ca cea mai accesibilă și mai eficace de îmbunătățire a organizării și conducerii unei unități nerentabile va putea fi găsită însă, după părerea noastră, numai prin sesizarea cit mai exactă și utilizarea cit mai deplină, la nivelul fiecărei întreprinderi, a influențelor reciproce între indicatorii tehnici și cei economici — concluzie care este, desigur, valabilă și în condiții de rentabilitate și la orice nivel organizatoric.

În această ordine de idei, amintim unele aspecte care la I.A.S. M. Ciuc au influențat negativ, în decursul unei perioade lungi, eficiența organizării și conducerii. ● În structura fondurilor de producție, valoarea mijloacelor fixe — element cu o viteză de rotație redusă — a prezentat o tendință de creștere, iar în cadrul acestora valoarea clădirilor a avut o pondere crescândă față de cea a mijloacelor mecanice, al cărei procent se micșora. ● Planurile de investiții nu se îndeplineau sistematic, imobilizându-se permanent un volum însemnat de fonduri, îndeosebi la lucrările prevăzute a se executa în regie. (Pentru evitarea acestei situații s-a propus, printre altele, utilizarea unor metode mai avansate de programare și control al investițiilor, elaborându-se un model simplu de graf în rețea după metoda drumului critic la un proiect de amenajare a pajștilor naturale). ● Activitățile de personal nu se desfășurau potrivit cerințelor, cu toate că numai pe parcursul cincinalului 1971-1975, costul unui loc de muncă a crescut de la 95 la 165 mii de lei. ● Datorită imposibilității de a-și asigura furajele din surse proprii și primirii de material biologic de la alte I.A.S.-uri, întreprinderea funcționează ca un sistem deschis, rezultatele activității sale fiind determinate tot mai mult de influențe externe ca : volumul repartițiilor de furaje și animale, comportamentul furnizorilor nominalizați de organul tutelar, gradul de fundamentare a indicatorilor etc. ● Au existat și unele probleme de organizare și conducere propriu-zise, concretizate în neconcordanța între obiectivele fermelor și sectoarelor cu cele ale întreprinderii, extinderea în măsură insuficientă a stilului de conducere participativ etc.

Printre numeroasele forme și direcții de generare și accentuare a discrepanțelor între elementele cu caracter tehnic și cele de natură economică din activitatea I.A.S.-urilor, sint demne de atenție — după opinia noastră — unele aspecte inedite (sesizate cu ocazia diagnosticării și dezvoltate prin pro-

iect) referitoare la eficiența rulării efectivului de animale, problemă al cărei punct de pornire este dat de existența celor două aspecte ale mișcării efectivului de animale și anume : stocul (efectivul) mediu (E) și cifra efectivului rulat (Er). Pentru determinarea acestora sint necesare cunoașterea efectivului de la începutul (Ei) și de la sfârșitul perioadei (Es), precum și a numărului de intrări în cursul perioadei (I), din interdependența cărora rezultă :

$$Er = I \cdot \frac{E_i}{E_s} \quad \text{și} \quad \bar{E} = \frac{E_i + E_s}{2}$$

Raportînd expresia algebrică a rulajului la cea al efectivului mediu, avem formula vitezei de rotație a efectivului de animale*):

$$Vr = \frac{I \cdot \frac{E_i}{E_s}}{\frac{E_i + E_s}{2}} = \text{număr de rotații}$$

$$VZ = \frac{E_i + E_s \cdot 365}{2 \cdot \frac{E_i}{E_s}} = \text{număr de zile necesare unei mutații}$$

Cu ajutorul acestei expresii, s-au calculat vitezele realizate la întreprinderea analizată ; au fost determinate totodată cauzele creșterii duratei unei rotații, utilizîndu-se în acest scop metoda substituirilor în lanț, astfel :

$$\text{Infl. } \Delta I = \frac{E_i + E_{s_0} \cdot 365}{2 \cdot \frac{E_i}{E_{s_0}}} = \text{influența modificării intrărilor}$$

$$\text{Infl. } \Delta E_s = \frac{E_i + E_{s_1} \cdot 365}{2 \cdot \frac{E_i}{E_{s_1}}} = \text{influența modificării efectivelor de sfîrșit}$$

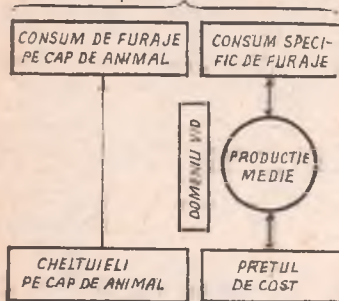
*) Formulă neseseizată în bibliografia studiată și elaborată cu ocazia întocmirii proiectului

Din examinarea rezultatelor cuprinse într-un tabel întocmit cu ajutorul formulelor de mai sus, s-a putut constata că în perioada 1970—1975 s-a înregistrat o tendință generală de scădere atât a vitezei planificate, cât și a celei realizate. Scăderea vitezei de rulare este echivalentă — după cum am văzut — cu prelungirea duratei unei rotații; în cazul I.A.S. M. Ciuc ea a fost provocată în exclusivitate de nerealizarea numărului prevăzut de intrări, factor a cărui influență se cifra la prelungirea în medie, în cei 6 ani analizați, a duratei unei rotații cu 284 de zile, reprezentând o depășire de 74% a duratei planificate. Efectul negativ al acestui factor a fost „echilibrat” parțial prin nerealizarea sistematică la finele anilor a numărului de animale planificate, orientare care a fost impusă de nerealizările și mai accentuate de intrări și de consecințele multiple, extrem de nefavorabile ale prelungirii excesive a duratei unei rotații.

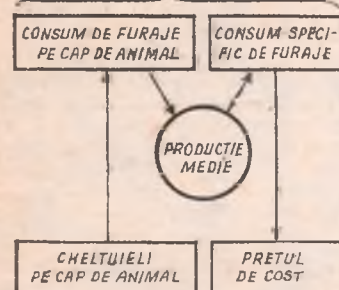
Efectul economic al modificării vitezei de rulare se poate măsura cu ajutorul a două formule derivate din cea de bază, însumându-se ulterior influența modificării schimbării rulaului cu cel al efectivului mediu.

În același timp s-au examinat și s-au identificat influențele valorice ale unei anumite structuri a efectivului de animale, ale duratei de folosire a animalelor de producție, ale prolificității acestora și alte aspecte ale activităților desfășurate în cadrul funcțiunii de producție, insistându-se în permanență asupra interdependenței între indicatorii tehnici și cei economici, între care intervenise în ultimii ani o ruptură evidentă îndeosebi în sectorul zootehnic, astfel:

SITUAȚIA CONSTATATĂ

SITUAȚIA DORITĂ

Modificarea ilustrată mai sus reprezintă, după opinia noastră, secretul reușitei viitoare a I.A.S. Ciuc, dar ar putea constitui și un model de determinare a cauzei principale a influenței activității economice în foarte multe unități agricole.

În legătură cu funcționarea pirghiilor economico-financiare s-au demonstrat — printre altele — necesitatea de a se respecta, principiul echilibrului permanent, precum și posibilitatea de a se utiliza aceste pirghii în cadrul unei concepții sistematice, pornind în acest scop de la egalitatea bilanțieră

cvasi-obligatorie între valoarea mijloacelor (M) și cheltuielilor de producție (Ch), pe de o parte și valoarea fondurilor (F) și veniturilor (V) pe de altă parte, din a căror conexiune se pot verifica cu exactitate intercondiționările între modul de funcționare a diferitelor pirghii, obținându-se informații cu un grad de prelucrare și utilizare extrem de ridicat.

Astfel, în cazul I.A.S. M. Ciuc, din cauza fundamentării insuficiente a indicatorilor de plan, precum și deficiențelor din activitatea întreprinderii, s-au înregistrat deviații însemnate în faza de rea-

$$\frac{\Delta M}{-30\ 398} + \frac{\Delta Ch}{-3\ 857} = \frac{\Delta Fpv}{+22\ 834} + \frac{\Delta Fimpr}{-28\ 965} - \frac{\Delta V}{-20\ 410}$$

Cu ajutorul acestei egalități se puteau identifica în continuare sursele acoperirii pierderilor realizate peste plan, respectiv acei factori care au înlesnit încălcarea

principiului gospodăririi socialiste, cu privire la obligativitatea nedepășirii pierderilor planificate și încadrării în fondurile alocate, astfel:

$$\frac{\Delta Ch}{-3\ 857} + \frac{\Delta V}{-20\ 410} = \frac{\Delta M}{-30\ 398} - \frac{\Delta Fpv}{+22\ 834} - \frac{\Delta Fimpr}{-28\ 965}$$

Pierderile peste plan de circa 24 milioane de lei ($\Delta V + \Delta Ch$) s-au datorat, deci, existenței unor „subnormative” create prin nerealizarea efectivului planificat de animale, a stocurilor de materii și materiale, precum și a producției neterminate prevăzute, fapt care dovedește că funcțiunea de producție și îndeosebi cea

comercială din cadrul organizării și conducerii nu și-au împlinit obiectivele derivate din obiectivele generale ale întreprinderii.

Din aceeași cauză a devenit posibilă și eliminarea acțiunii pirghiei creditelor, volumul angajamentelor întreprinderii micșorându-se cu 28 965 mii lei datorită următoarelor influențe:

$\frac{\Delta Fimpr}{-28\ 965}$	$\frac{\Delta M}{-30\ 398}$	$\frac{\Delta B}{-24\ 267}$	$\frac{\Delta Fpv}{+22\ 834}$
---------------------------------	-----------------------------	-----------------------------	-------------------------------

Procesul de aprovizionare tehnico-materială și, implicit, respectarea unor obligații contractuale ale întreprinderii au fost îngreunate, la rindul lor, de golul financiar creat prin pierderile peste plan, a cărui influență asupra neconstituirii stocurilor de materii și materiale, animale și producție neterminate se poate demonstra în felul următor:

$\frac{\Delta M}{-30\ 398}$	$\frac{\Delta B}{-24\ 267}$	$\frac{\Delta F}{-6\ 131}$
-----------------------------	-----------------------------	----------------------------

Prin proiectul elaborat la I.A.S. M. Ciuc (care conține și un model de armonizare globală bazat pe algoritmul simplex, folosit la programarea liniară) s-au formulat măsuri a căror aplicare va asigura funcționarea deplină și bine angrenată a tuturor pirghiilor economico-financiare, în așa fel încât să se realizeze o integrare cât mai eficientă a întreprinderii în economia națională.

Eficiența și avantajele noului sistem de conducere și organizare au început să apară încă în primele perioade ale acestui an, obținându-se spre exemplu, până la finele trimestrului III — comparativ cu perioada corespunzătoare din 1975 — o majorare a sporului mediu de creștere în greutate la taurine la îngrășat de 348 g/zi, paralel cu reducerea prețului de cost al unui kg de spor cu 9,37 lei, pe seama unei creșteri de 1,02 lei a cheltuielilor pe o zi de furajare. Situația este similară și la producția de lapte, producția medie fiind de 2 196 l/vacă, față de 1 165 l/vacă, realizată în decurs de 9 luni în anul precedent. În asemenea condiții, există premise ca în 1976 — pentru prima dată în ultimii 10 ani — să se respecte indicatorii planificați. În acest sens unitatea se bucură în prezent de sprijinul Departamentului I.A.S., primind un plan de producție mai bine fundamentat și repartitii de furaje, îngrășăminte chimice

și alte materiale la nivelul și în structura apropiate necesarului întreprinderii. Activitatea întreprinderii este urmărită totodată și de Curtea Superioară de Control Financiar, care la începutul anului a efectuat, în colaborare cu organele Băncii pentru agricultură și industrie alimentară, o verificare amplă la această unitate.

În privința posibilităților de generalizare a proiectului, avem convingerea utilității și aplicabilității generale a modelelor elaborate cu privire la:

— viteza de rulare a efectivului de animale și eficiența economică a acestuia;

— comportamentul diferit al indicatorilor de eficiență în mediu nerentabil față de condițiile unei activități cu beneficii;

— abordarea sistemică a analizei modului de utilizare a pirghiilor economico-financiare etc.

Prin natura temei abordate, proiectul este oricând apt de dezvoltare, cel puțin prin adaptarea modelelor de măsurare a eficienței economice din I.A.S. la specificul activității economice din C.A.P. și elaborarea unor modele noi — comune ambelor sectoare ale agriculturii socialiste — care să asigure comparabilitatea rezultatelor economico-financiare, a eficienței muncii desfășurate.

Poate prezenta interes, de asemenea, continuarea studierii posibilităților de agreabilizare a tuturor indicatorilor tehnico-economici folosiți în prezent în agricultură, în așa fel încât să devină posibilă utilizarea în practică a unui sistem de indicatori în care fiecare cifră în parte va funcționa prin conexiuni bine definite față de ceilalți indicatori.

Emeric GYÖRGY
directorul sucursalei județene
Harghita a Băncii pentru agricultură
și industrie alimentară

În sprijinul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

CURSUL:
Socialismul științific
și problemele
dezvoltării
economico-sociale
a României

CREȘTEREA ECONOMICĂ A ROMÂNIEI SOCIALISTE

Strategia, factorii, mecanismul
și efectele procesului de creștere economică

PORNIND de la aprecierea realistă a stadiului de dezvoltare în care se află țara noastră, de la încrederea neșăguită în capacitatea și forța de creație a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a întregului popor român, documentele programatice ale Congresului al XI-lea al P.C.R. fundamentează un amplu program strategic de accelerare a creșterii economice, stabilesc cu claritate factorii, căile și mijloacele de edificare în perspectiva următorului deceniu a unei economii puternice, la nivelul exigențelor socialismului multilateral dezvoltat, al cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane, capabilă realmente să asigure sporirea considerabilă a bogăției materiale, a venitului național și ridicarea continuă a standardului de viață material și cultural al întregii populații.

În cadrul acestei orientări generale pe prim plan se situează, ca și până acum, concentrarea tuturor resurselor materiale, de muncă și financiare ale societății în direcțiile hotărâte pentru ridicarea potențialului productiv al țării, pentru lichidarea decalajelor care separă încă România de țările avansate din punct de vedere economic.

Dinamismul și modernizarea structurii economiei — factori esențiali ai creșterii economice. Rolul progresului tehnico-științific în dezvoltarea ascendentă a economiei

CREȘTEREA ECONOMICĂ ocupă — și în mod firesc trebuie să ocupe — un loc de prim ordin în politica economică a partidului și statului nostru întrucât dimensiunile acesteia depinde, într-o considerabilă măsură, progresul general al întregii societăți. Trăsătura definitorie a procesului creșterii economice în etapa actuală o reprezintă faptul că ritmurile înalte în care se înfăptuiește asigură realizarea unor sporuri anuale în sumă absolută de producție la principalele produse industriale ca și de venit național (calculate pe locuitor) apropiate de cele care se obțin de multe din țările avansate economic. Se intră astfel, într-o fază nouă, de la reducerea relativă a decalajelor, la reducerea absolută a acestora, premisă obligatorie pentru ajungerea la nivelul țărilor dezvoltate industrial.

Exprimînd procesul planificat de sporire a produsului social și a venitului național total și pe locuitor, strategia creșterii economice abordează, într-o viziune unitară, probleme extrem de complexe printre care: stabilirea principalilor parametri ce caracterizează evoluția în dinamică, nivelul și structura dezvoltării economice, precizarea factorilor materiali și umani care determină creșterea economică; analiza interdependențelor multiple care leagă strîns factorii materiali și tehnici de cei politici și sociali în procesul dezvoltării; examinarea și cuantificarea corelației dintre evoluția volumului și structura nevoii sociale, pe de o parte, și volumul și structura resurselor materiale, de muncă și financiare de care dispune societatea la un moment dat, pe de altă parte, alegerea variantei optime de dezvoltare a economiei. Enumerarea succintă a problematicei creșterii economice pune în evidență interferențele multiple și unitatea dialectică a acesteia cu cea a dezvoltării economice: și una și alta se înfăptuiesc și sînt subordonate în socialism aceluiași scop — satisfacerea tot mai deplină a necesităților materiale și spirituale ale întregului popor; și una și alta se realizează în mod planificat pe baza aceluiași factori.

Trebuie precizat că elementele comune ale categoriilor de creștere economică și dezvoltare economică nu înseamnă însă că ele se suprapun în totalitate: în principal creșterea economică oglindește acumularea cantitativă a sporului de produs social și venit național pe ansamblu și pe locuitor în timp ce

dezvoltarea economică are o sferă mai generală și cuprinzătoare, oglindește și raporturile noi care se formează în urma acestei creșteri, mutațiile calitative care au avut și au loc în structura fenomenelor și viața economică în urma acestei acumulări.

Dimensiunile și ritmul creșterii economice, al cărei rezultat material îl constituie produsul social și venitul național, sînt determinate pe de o parte de volumul și dinamica muncii productive și a fondurilor de producție, iar pe de altă parte, de productivitatea muncii și de eficiența folosirii acestor fonduri.

Pentru orice societate, și cu atât mai mult pentru societatea socialistă, prezintă o mare importanță calea pe care se realizează creșterea economică, respectiv prin sporirea cantitativă a factorilor de producție — mijloace de producție și forță de muncă — sau prin promovarea largă a progresului tehnic, ridicarea calificării și îmbogățirea experienței muncitorilor, a personalului tehnic și de conducere, cu alte cuvinte, pe seama intensificării producției, a ridicării eficienței economice.

În toți anii construcției socialiste, creșterea economică în țara noastră s-a bazat pe acțiunea conjugată a factorilor extensivi și a celor intensivi, accentuîndu-se tot mai mult rolul acestora din urmă. Astfel, forța de muncă ocupată în ramurile productive a sporit în ultimul sfert de secol cu circa 1.2 milioane persoane, iar fondurile fixe productive au crescut în acest răstimp de aproape 7 ori, ceea ce a imprimat o dinamică înaltă de creștere a produsului social și venitul național (vezi graficul nr. 1 de pe coperta a doua).

Caracteristica esențială a acestui proces o reprezintă nu atât, și nu în primul rînd, sporurile cantitative — care sînt într-adevăr deosebit de mari — cît mai ales profundele mutații calitative care au avut loc în structura internă a factorilor creșterii economice: forța de muncă are o calificare mereu mai mare, iar fondurile fixe — mașini, utilaje, instalații — au un nivel tehnic și randamente superioare, ceea ce a contribuit și contribuie la sporirea forței productive a muncii, a randamentului fondurilor fixe. Este semnificativ astfel că, venitul național realizat în medie de o persoană ocupată în producția materială a fost în 1975 de aproape 9 ori mai mare decît cel din 1950, iar de pe urma fiecărei unități de fonduri fixe s-a obținut un venit național de peste 1,5 ori mai mare. Se poate aprecia cu deplină temei că procesul creșterii economice a devenit astăzi o unitate între acumulare și progres tehnic.

Pornind de la relația deosebit de strînsă dintre ritmul creșterii economice, gradul de calificare a forței de muncă și nivelul tehnic al mașinilor și utilajelor, actualul cincinal amplifică eforturile pentru ridicarea generală a calificării întregului personal, modernizarea intensă a echipamentului de producție, pentru asimilarea largă a progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale, în primul rînd în producția materială. Această cale reprezintă singura alternativă de a asigura ca marele efort constructiv pe care partidul și poporul nostru îl fac pentru dezvoltarea țării să rodească plin, creîndu-se noi posibilități de accelerare a ritmului creșterii economice și de mărire a resurselor destinate ridicării standardului de viață al populației.

Îmbinarea factorilor extensivi și intensivi ai creșterii economice este abordată de partidul și statul nostru în toată complexitatea sa prin prisma intereselor prezente și de perspectivă ale economiei naționale, într-o strînsă și organică legătură cu criteriile de ordin social. Viața demonstrează că numai expansiunea rațională pe teritoriul a diferitelor ramuri și în primul rînd a industriei este în măsură să asigure atragerea în circuitul economic și valorificarea superioară a resurselor naturale și de muncă ale țării, ridicarea la o viață înfloritoare a tuturor zonelor și localităților patriei noastre, edificarea unei economii subordonate în întregime satisfacerii mereu mai bune a nevoilor materiale și spirituale ale întregului popor.

CONSULTATII

În ansamblul factorilor asupra cărora sînt concentrate eforturile pentru punerea în valoare a posibilităților de accelerare a creșterii economice un loc important îl ocupă **modernizarea structurilor economice naționale**. În cincinalul 1976—1980, acest proces vizează în principal: modificarea în continuare a locului diferitelor ramuri productive în crearea produsului social și a venitului național; realizarea unor mutații calitative în repartizarea pe sfere și ramuri de activitate a forței de muncă și în nivelul de instruire și calificare profesională; îmbunătățirea amplasării teritoriale a forțelor de producție; schimbări în structura exportului. (Tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1
Ponderea principalelor ramuri ale economiei naționale în creșterea venitului național, volumul fondurilor fixe și populația ocupată în cincinalul 1976—1980 — în procente —

Ramura	în venitul național		în fondurile fixe productive		în populația ocupată	
	1975	1980	1975	1980	1975	1980
— Industrie	56,2	68,6	56,0	59,6	30,6	56,4
— Construcții	7,6	7,7	4,3	4,3	8,1	10,3
— Agricultură	16,0	11,6	14,9	14,0	37,8	27,2
— Transporturi și telecomunicații	5,8	3,9	19,2	16,5	5,0	5,8

În concepția partidului nostru, orientarea fermă spre modernizarea structurilor economice și în primul rînd spre dezvoltarea puternică a industriei, nu constituie o problemă de modă, de copiere mecanică a unor practici din alte țări. Ea se încadrează într-o **viziune de largă perspectivă, științific fundamentată prin Programul partidului** și este astfel concepută încît să asigure satisfacerea în condiții cît mai bune a tuturor cerințelor economiei naționale, valorificarea înaltă a bazei proprii de materii prime și a capacității de creație a poporului român, participarea în condiții mai avantajoase la diviziunea internațională a muncii și la schimbul mondial de valori materiale și spirituale.

Factorul propulsor, osatura întregului proces de modernizare a structurilor economice îl reprezintă **continuarea susținută a industrializării socialiste a țării**, ramură care în actualul cincinal își va spori producția într-un ritm mediu anual de circa 11 la sută. Concomitent se vor produce însemnate schimbări calitative în structura sa internă, prin dezvoltarea prioritară a ramurilor de bază care condiționează procesul de industrializare și dotare tehnică a economiei. Construcțiile de mașini și chimia, denumite pe drept cuvînt „industrii industrializante”, urmează să furnizeze la nivelul anului 1980 aproape jumătate din producția industrială a țării; mai mult, în cadrul lor o dinamică mai accentuată de creștere este prevăzută pentru electronică, mecanică fină și optică, mașini-unelte și utilaje tehnologice, petrochimie, sectoare care în următorii cinci ani își vor dubla sau tripla producția.

Desigur s-ar putea aduce multiple argumente în motivarea tezei și acțiunii practice de modernizare a structurilor economice, ca bază pentru imprimarea unui ritm înalt procesului de creștere economică. Ne vom limita însă la un singur aspect semnificativ în acest domeniu și anume la faptul că venitul național creat în 1975 de o persoană ocupată în industrie a fost de circa 1,6 ori mai mare decît cel creat în transporturi și telecomunicații, de aproape 2 ori mai mare decît în construcții și de 4,3 ori mai mare decît în agricultură. Prin prisma acestor date se relevă, credem, însemnătatea deosebită a fermei orientate a partidului și statului nostru de dezvoltare prioritară și asigurare a unui rol preponderent industriei în ansamblul producției materiale.

Căile de creștere a venitului național

VENITUL NAȚIONAL, ca sumă al valorii noi create constituie izvorul satisfacerii nevoilor de consum ale populației și sursă de bază pentru asigurarea reproducției largite, a dezvoltării rapide a forțelor de producție. Dat fiind importanța decisivă pe care venitul național o are pentru asigurarea progresului general material și cultural al întregii societăți, creșterea continuă și în ritmuri înalte a acestuia a constituit și constituie și în viitor o coordonată fundamentală a politicii economice a partidului și statului nostru. „**Partidul** — se subliniază în Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism — **va pune pe prim plan creșterea în ritm înalt a venitului național, sporirea continuă a productivității muncii sociale, va acționa cu fermitate pentru reducerea continuă a cheltuielilor materiale de producție și spori-**

rea eficienței întregii activități economice”. Sînt exprimate sintetic în aceste orientări programatice nu numai un obiectiv primordial al întregii activități productive, ci și mijloacele principale pentru îndeplinirea lui.

Una din căile principale pentru imprimarea unei dinamici înalte de sporire a venitului național, rămîne și în viitor **creșterea resurselor de muncă și materiale antrenate în activitatea productivă**. Eforturile deosebite pe care partidul și poporul nostru le fac în această direcție sînt relevate de faptul că numai în acest cincinal, se vor crea 1—1,2 milioane noi locuri de muncă, îndeosebi în industrie (circa 60% din total) și celelalte ramuri neagricole, că se vor pune în funcțiune circa 2 700 capacități de producție principale în industrie și agricultură, concomitent cu dezvoltarea, reutilizarea și modernizarea a mii de întreprinderi și secții din toate ramurile producției naționale, iar fondurile fixe productive vor spori cu peste 600 miliarde lei, nivel care depășește totalul fondurilor fixe productive în funcțiune în 1970.

Alături de atragerea în circuitul economic a unor resurse suplimentare, o contribuție din ce în ce mai mare la creșterea venitului național o aduce **ridicarea productivității muncii, a eficienței economice**. După cum se știe oricît de mari ar fi resursele de care dispune societatea acestea au totuși un caracter limitat, iar o creștere mai rapidă a venitului național se va putea obține numai prin sporirea rodniceii muncii sociale. Numai astfel există posibilitatea ca societatea să obțină cu același consum de muncă vie și materializată un venit național mai mare. Toate căile de creștere a productivității muncii sociale (promovarea largă a progresului tehnic și ridicarea gradului de înzestrare tehnică a muncii, creșterea calificării, îmbunătățirea organizării producției și a muncii, reducerea cheltuielilor materiale și obținerea unor cantități tot mai mari de valori de întreținere dintr-o unitate de materie primă supusă prelucrării etc.) sînt, totodată, căi de sporire a venitului național.

Cincinalul 1976-1980 multiplică preocupările pentru sporirea aportului factorilor intensivi la creșterea venitului național. Astfel, productivitatea muncii va depăși, în anul 1980, nivelul celei realizate în 1975 cu 53,8% în industrie și cu 56,9% în construcții, iar cheltuielile maxime la 1.000 lei producție, se vor diminua îndeosebi prin reducerea celor materiale cu 9,5% în industria republicană și cu 5,8% în construcții-montaj. Semnificația realizării întocmai a acestor nivele este cu atît mai expresivă cu cît arătăm, că potrivit calculului, la nivelul anului 1980 un procent de creștere a productivității muncii echivalează cu o producție suplimentară de cca. 11 miliarde lei, iar micșorarea cu un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social va fi echivalentă cu un venit național de 7,6 mld. lei.

Amplificarea efortului de dezvoltare, de punere cît mai deplină în valoare a posibilităților de care dispune țara noastră pentru ridicarea eficienței, a rodniceii sociale, fac ca **în actualul cincinal, ritmul de creștere al produsului social și venitului național să se situeze la nivelul celor mai înalte realizări obținute în întreaga perioadă a construcției socialiste (8,5% — 9,5% și respectiv 10% — 11%)**.

Realizarea ritmului planificat de creștere a venitului național impune ca în activitatea practică, în fiecare întreprindere și loc de muncă să se acționeze cu fermitate pentru creșterea intensă a productivității muncii, folosirea deplină a capacităților și suprafețelor construite, promovarea largă a progresului tehnic, asimilarea de noi produse și reproiectarea celor din fabricația curentă, adîncirea gradului de valorificare și prelucrare a materiilor prime și materialelor.

RECOMANDARE: în cadrul dezbaterilor este necesar ca examinarea problemelor menționate să se facă în strînsă legătură cu sarcinile cantitative și calitative de plan care revin unității în care își desfășoară activitatea cursanții.

Dimensionarea și utilizarea rațională a fondului național de dezvoltare. Creșterea fondului de consum, bază a sporirii continue a nivelului de trai.

ESTE ASTĂZI unanim recunoscut locul de primă însemnătate pe care îl ocupă în strategia creșterii economice, **repartizarea venitului național pentru dezvoltare și consum**. Și este firesc să fie așa, întrucît de deciziile adoptate în această problemă nodală depind, într-o măsură hotărîtoare, progresul economic și social al unui popor, armonizarea intereselor prezente cu cele de perspectivă ale societății.

Pornind de la analiza științifică, marxist-leninistă, a condițiilor concrete ale țării noastre, de la faptul că acumularea reprezintă așa cum o caracteriza Fr. Engels, „funcția cea mai

progresistă a societății“. **partidul nostru** — care și-a asumat misiunea istorică de a conduce România pe drumul larg al progresului și civilizației — a fundamentat și aplicat cu consecvență în practică o politică de asigurare a unei rate înalte a acumulării, ca unica posibilitate, atât pentru potențarea dezvoltării forțelor de producție, cât și pentru îmbunătățirea continuă a nivelului de trai al populației.

Necesitatea unei rate înalte a acumulării se impune cu atât mai mult cu cât, după cum se știe, datorită nivelului de dezvoltare extrem de scăzut al forțelor de producție moștenit de la vechiul regim, cu toate progresele realizate pe planul ridicării potențialului productiv al țării, al dezvoltării și modernizării economiei naționale, țara noastră mai are încă de recuperat față de țările dezvoltate din punct de vedere economic un decalaj însemnat. Depășirea de către România la finele cincinalului 1976—1980 a stadiului de țară în curs de dezvoltare, parcurgerea în deceniul următor al etapei de țară cu nivel mediu de dezvoltare și situarea României la orizontul anului 1990, în rindul statelor dezvoltate, obiective strategice esențiale ale Programului partidului și Directivelor adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R., amplifică necesitatea unor eforturi susținute pentru imprimarea unui tempo înalt în dezvoltarea forțelor de producție, pentru promovarea largă a progresului tehnico-științific în întreaga viață economică și socială. „Viitorul țării — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XI-lea — depinde nu de ceea ce se consumă la un moment dat, ci în primul rind de mijloacele materiale destinate creșterii continue a bogăției naționale“. În lumina acestor cerințe, decizia partidului și statului nostru de a aloca în cincinalul actual 33—34% iar în întreaga perioadă 1976—1990 între 30—32% din venitul național pentru fondul de dezvoltare*) are o solidă motivație.

Alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru acumulare asigură premise materiale reale pentru **înfăptuirea unui program de investiții de mare anvergură**: în cincinalul actual investițiile în economia națională însumează aproape 1 000 miliarde lei, iar în întreaga perioadă 1976—1990 peste 3 000 miliarde lei, adică de 2,4 ori mai mult decît totalul investițiilor realizate pînă acum în toți anii construcției socialiste.

Înfăptuirea amplului program de investiții permite ca în cincinalul actual să se realizeze noi și importante progrese în ce privește: dezvoltarea în ritm susținut a forțelor de producție, continuarea fermă a procesului de industrializare, ca bază și promotor al modernizării structurilor economiei naționale; intensificarea valorificării superioare a resurselor naturale ale țării, atragerea în circuitul productiv a noi resurse; accentuarea procesului de introducere în producția materială, în toate ramurile economiei naționale, a cuceririlor revoluției tehnico-științifice; creșterea gradului de ocupare completă și eficiență a forței de muncă; dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție pe teritoriu; creșterea rapidă a venitului național și pe această bază, îmbunătățirea continuă a nivelului de trai.

Sporirea considerabilă a fondurilor destinate investițiilor evidențiază numai un aspect, desigur însemnat al politicii promovate de partidul și statul nostru în acest domeniu. **O atenție deosebită se acordă în același timp gospodăririi lor cu înaltă eficiență, asigurării cadrului și condițiilor pentru ca fiecare leu investit să aducă un aport cât mai mare la sporirea venitului național.** Examinat prin prisma acestui aspect programul de investiții din actualul cincinal relevă, ca o coordonată majoră, grija deosebită pentru ca marea majoritate a fondurilor să fie destinată procurării de mașini, utilaje și instalații tehnologice, elemente active ale procesului de producție pentru diminuarea simțitoare a costului și lucrărilor de construcții. În cadrul acestei orientări se inscriu măsurile și sarcinile stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie 1976 pentru reducerea cu 30% a lucrărilor de construcții și reducerea corespunzătoare a consumului de ciment, fier-beton, lemn și alte materiale de construcții. **(Recomandare)**: sint probleme ce vor trebui examinate în mod concret în cadrul dezbaterilor din seminarii pornind de la sarcinile care revin fiecărei unități pentru îndeplinirea prevederilor respective).

Totodată, dat fiind influența considerabilă pe care factorul timp o exercită asupra eficienței investițiilor, în cincinalul 1976—1980 se acordă o atenție deosebită scurtării perioadei de timp care trece din momentul începerii unui obiectiv și pînă la punerea lui în funcțiune și atingerea parametrilor de proiect. Stabilirea din vreme a amplasamentelor noilor platforme și obiective de investiții, reducerea la strictul necesar a suprafețelor de teren afectate acestora, crearea unui avans în activitatea de proiectare, precizarea pe obiective a necesarului de mașini, utilaje și instalații și asigurarea condițiilor tehnico-materiale pentru realizarea lor de către întreprinderile constructoare de mașini sau pentru procurarea din import, dimensionarea capa-

* Partea din venitul național destinată dezvoltării constituie sursa principală a reproducției largite, dar nu singura. Pentru a se exprima totalitatea resurselor destinate dezvoltării se utilizează conceptul de fond național de dezvoltare economico-socială.

cității unităților de construcții-montaj în strînsă concordanță cu programul de investiții, recrutarea și pregătirea forței de muncă calificate pentru noile unități ce se pun în funcțiune — sint citeva din problemele care, fiecare în parte, au făcut și fac obiectul unor minuțioase analize, la toate nivelele, stabilindu-se măsuri pentru ca cerința „mai repede, într-un timp scurt“, să devină o realitate în întreaga activitate de realizare a programului de investiții.

Stabilită în funcție de realitățile și posibilitățile concrete ale țării, de exigențele epocii pe care o trăim, de necesitatea obiectivă a realizării unei rapide creșteri economice, corelația dintre fondul de dezvoltare și fondul de consum a asigurat și asigură deopotrivă un înalt dinamism în dezvoltarea economico-socială și ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Influența pozitivă a ponderii înalte a părții din venitul național alocată fondului de dezvoltare asupra ritmului creșterii economice și ridicării standardului de viață al poporului este reflectată și de următoarele date (tabelul nr. 2):

Tabelul nr. 2.

Evaluarea creșterii componentelor venitului național

Indicatori	Creșteri față de deceniul 1956—1965 — ori	
	Perioade	
	1966—1975	1976—1985
— Venit național din care:		
— fondul de dezvoltare	3,3	7,9
— fondul de consum	2	4,6

În concepția partidului nostru edificarea unei orinduri moderne, de înaltă eficiență, a însemnat și înseamnă în primul rind o economie făurită conștient pentru om, destinată să-i creeze condiții de viață și de muncă, de afirmare pe toate planurile, mereu mai bune. Preocupările asidue politice și organizatorice, de a asigura ca eforturile făcute de poporul nostru pentru dezvoltare să răsădească plener, de a mobiliza energiile comuniștilor, ale tuturor oamenilor muncii pentru ridicarea rodniciei muncii sociale, a eficienței economice au fost și sint subordonate realizării telului suprem al orinduirii noastre — creșterea necondiționată a bunăstării materiale și spirituale ale întregii populații. Sporirea în perioada 1951—1976 de peste 11 ori a venitului național a asigurat condiții pentru îndeplinirea unui amplu program de ridicare a nivelului de trai. Veniturile reale totale ale populației s-au majorat în această perioadă de circa 5,2 ori, s-a îmbunătățit substanțial consumul populației de produse alimentare și industriale, a crescut considerabil gradul de instrucție și cultură al tuturor cetățenilor țării (pentru evoluția unor alți indicatori de nivel de trai vezi graficele 2, 3 și 4 de pe coperta a doua). Aceste cifre vin să demonstreze că beneficiarii de drept și de fapt ai creșterii economice, ai ridicării eficienței sint oamenii muncii.

dr. Cornel IUGA

INTREBĂRI

1. Ce se înțelege prin creștere economică și ce factori stau la baza îndeplinirii acesteia în etapa actuală?
2. Care sint principalele cauze de creștere a produsului social și a venitului național?
3. În ce constă necesitatea obiectivă a alocării unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltarea economică și socială a țării?
4. Care sint direcțiile principale ale politicii partidului de gospodărire rațională și cu maximă eficiență a fondurilor de investiții?

BIBLIOGRAFIE

- *** — Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică, București, 1975, p. 67: 80—82; 87—88.
 - *** — Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990. Editura politică, București, 1974, p. 7—9; 14—16; 43—47; 55—60; 72—77; 85—91.
 - Nicolae Ceaușescu — Raport la Congresul al XI-lea al P.C.R., Editura politică, București, 1974, p. 56—67.
 - Nicolae Ceaușescu — Expunere la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orașenești și comunale, 4 februarie 1976, Editura politică, București, 1976, p. 26—34.
 - Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie 1976, București, Editura politică, 1976.
- Mai pot fi consultate materialele: Viorella Nicolau, Repartizarea venitului național în fond de consum și fond de dezvoltare, în „Era socialistă“ nr. 10/1976; Ion Trăistaru, Politica de investiții și modernizarea economiei, în „Era socialistă“ nr. 17/1976.

NORMATIV ȘI OBIECTIV ÎN SISTEMUL DE PREȚURI (II)

CARACTERISTICA cea mai de seamă a pieței socialiste constă în formarea unei structuri proprii, cu elemente diferențiate, ca rezultat al conjugării cu macrosistemul economiei planificate. Avem astfel de-a-ncă cu o structură plurisectorială constituită din patru forme ale pieței cu numeroase zone de intersecție între ele.

Două din elementele de structură ale pieței socialiste și anume piața țărănească, a micilor meseriași neocooperativizați și a articolelor mărunte care nu dețin o pondere însemnată prezintă elemente specifice. În mecanismele de funcționare a pieței țărănești de exemplu își exercită influența proporțiile producției agricole, ritmul planificat al creșterii veniturilor populației în ansamblul economiei naționale și volumul mărfurilor agroalimentare desfăcute prin comerțul socialist, ceea ce modifică, diminuând considerabil, caracterul atomist al pieței. Ca limită a funcționării sale acționează și greutatea specifică scăzută pe care o deține în ansamblul schimbului de mărfuri. Cu toate că produsele meseriașilor neocooperativizați și unele categorii de articole mărunte produse chiar de unități socialiste nu se comercializează pe piața țărănească, prețurile acestora se stabilesc în același fel, ținând seama de elementele economice ale procesului de desfacere, de gradul de solicitare etc., încadrându-se în același loc structural al pieței socialiste. Piața țărănească are zone de intersecție de dimensiuni mici cu toate celelalte elemente ale pieței socialiste. Astfel, produse ale unităților socialiste, mai ales mărfuri agroalimentare, destinate populației și ca atare specifice pieței bunurilor de consum urmează regimul modificării în timp a nivelului prețurilor în raport cu elasticitatea ofertei determinată de acțiunea unor factori climatici, natural-sezonieri sau altor cauze. Asemenea produse se desfac pe întreaga rețea de legume și fructe a comerțului socialist. Pe de altă parte, produse ale membrilor cooperativelor agricole de producție sau ale producătorilor neocooperativizați sunt achiziționate de unități socialiste, la prețuri stabilite, iar în continuare circulă pe bază de repartitie la prețuri stabilite, potrivit cerințelor formei D a pieței socialiste. Alte produse, de aceeași proveniență, la care se practică aceleași forme de preț pătrund în circuitul comerțului exterior. Se impune precizat faptul că nu locul desfacerii mărfurilor determină specificul a ceea ce se numește piața țărănească, segmentul A din structura pieței socialiste, ci formarea prețurilor prin interacțiunea cerere-ofertă. Pe piața țărănească, în țiguri sau alte forme ale acestora se desfac produse

din producția internă sau din import, mijloace de producție sau bunuri de consum, dar la prețuri fixe, cu un regim normat de modificare a nivelului lor, indiferent de variația în anumite perioade a raportului de solicitare a produsului. Aceste produse nu se încadrează în specificul pieței țărănești.

Elementele funcționale ale pieței socialiste

SEGMENTUL C, respectiv piața produselor importate și exportate constituie un element funcțional al pieței socialiste, cu trăsături proprii și poate fi analizat, în același timp, ca o zonă de intersecție a pieței socialiste cu piața mondială. Ca atare el lărgeste condițiile de funcționare a pieței socialiste ca sistem complex deschis, supus acțiunii unor variabile economice externe cunoscute integral, parțial sau necunoscute. În cadrul blocului C, schimbul de produse se realizează pe baza prețurilor internaționale sau mondiale, supuse, ca regulă generală, unor transformări înainte de a intra în consumul productiv sau individual.

Prețurile mondiale se formează pe piețele internaționale reprezentative, în funcție de productivitate internațională a muncii ca mărime centrală, modificată de factorii ce acționează pe piețele concurențiale imperfecte, cum sînt monopolurile internaționale, regimurile prohibitive economice și extra-economice statale, conjunctura internațională etc.

Pe piața socialistă prețurile internaționale nu se prezintă în mod nemijlocit ca prețuri ale producătorilor pentru exportatori sau ca prețuri de vânzare (cu amănuntul sau de livrare) pentru importatori. Numai prin aplicarea unor elemente normative ele devin prețuri la care circulă produsele pe piața internă sau la care se decontează cele exportate.

Din această cauză efectele pieței externe nu acționează direct asupra mecanismului sistemului socialist de prețuri, în sensul că acesta nu este angrenat nemijlocit și imediat de mișcările prețurilor internaționale. Reflexia acestor modificări în prețurile interne are loc pe calea conducerii întregului macrosistem al economiei planificate, angrenînd uneori și anumite schimbări în dimensiunile proporțiilor sau relațiilor dezvoltării.

În ceea ce privește zonele de intersecție ale blocului C acestea apar în relațiile cu toate celelalte segmente ale pieței socialiste, pentru produsele exportate și numai în raporturile cu segmentele B (piața bunurilor de con-

sum) și D (piața produselor repartizate) pentru mărfurile ce se importă. La mărfurile exportate se practică la producător și prețuri libere și prețuri stabilite prin analiză și decizie economică, iar la cele importate se practică numai prețuri stabilite prin analiză și decizie economică, chiar dacă se desfac pe toate segmentele pieței socialiste.

Bunurile de consum – componentă de bază a cererii finale

UN LOC APARTE, prin caracteristicile sale și prin ponderea ridicată ce o are în volumul producției de mărfuri destinată schimbului, revine segmentului B, respectiv pieței bunurilor de consum. Printr-o încercare de localizare, ea poate fi considerată drept spațiu economic discontinuu ce servește ca bază de referință pentru proiectarea corelațiilor producției — nevoi de consum ale populației, și ca un mecanism de verificare a acestora în procesul de vânzare-cumpărare.

Ca domeniu de aplicare a conducerii conștiente a proceselor economice acest bloc al pieței socialiste constituie una din principalele surse de elemente incerte în fundamentarea deciziilor. Mulțimea variabilelor incomplet cunoscute ale cererii și preferințelor populației mărește caracterul probabilistic al evaluărilor privind echilibrul dinamic al lor cu oferta de produse în volum și structură, mai ales pe termene mijlocii și lungi. Datorită faptului că bunurile de consum sînt o componentă de bază a cererii finale, în termenii balanței legăturilor dintre ramuri, alături de investiții și export, dimensiunile acestora, realizate și planificate, comandă printr-o acțiune inversă și mărirea consumurilor intermediare.

Printr-o repercusiune în mai multe faze, acest segment al cererii finale condiționează și dimensiunile investițiilor pentru dezvoltarea producției bunurilor de consum. Odată cu aceste comenzi ale cererii finale, pătrund în calculul coeficienților tehnici și ai consumurilor intermediare și variabilele mai puțin cunoscute ale cererii populației. Mulțimea interdependentelor și opțiunilor greu de identificat ce constituie conținutul variabilelor necunoscute fac ca pieței bunurilor de consum să-i fie proprie confruntarea nevoilor de consum cu producția și reflectarea indirectă, prin preț, a abaterilor, precum și elasticitatea și mobilitatea prețurilor la produsele destinate populației. Dar,

aceste cerințe caracteristice sînt subordonate funcționării sistemului economiei planificate în ansamblu care a condus la formarea prețurilor bunurilor de consum în corelare cu evoluția retribuiției reale sau mai exact a veniturilor reale din muncă. Aceasta este trăsătura esențială a formării prețurilor pe segmentul B al pieței socialiste, determinînd atît limitele cu care acționează factorii aleatori generați de manifestarea cererii populației, cît și criteriul principal al activităților normative în fundamentarea deciziilor de preț. Activitatea normativă îngustează aria de manifestare capricioasă a preferințelor de consum prin dependența ei de variațiile ce apar în volumul și structura veniturilor populației. Din această cauză prețurile cu amănuntul pentru bunurile de consum prezintă cel mai scăzut coeficient de variații în raport cu celelalte produse și în ultimii 30 de ani nu au fost supuse nici unor reasezări generale.

Mobilitatea și elasticitatea lor s-a realizat în principal prin reinnoirea produselor și sortimentelor. Corelația dintre evoluția prețurilor și a retribuirii reale se datorează faptului că cererea populației este în același timp funcție de preț și funcție de venituri în volum și structură. Nevoile de corelare cerere-ofertă pe piața bunurilor de consum și prețuri-retribuție reală, au determinat formarea unui element structural al prețurilor cu amănuntul specific acestui segment al pieței socialiste și anume **impozitul pe circulația mărfurilor**. Evident, conținutul economic al acestuia este foarte eterogen, dar el deține un rol important în caracterizarea pieței bunurilor de consum din punct de vedere al formării prețurilor. De asemenea, corelația prețuri-retribuție reală poate fi supusă influențelor unui alt factor ce acționează numai pe acest segment și anume, ale disponibilităților bănești ale populației în numerar sau sub forma depunerilor la C.E.C.

Zonele de intersecție ale pieței bunurilor de consum cuprind întreaga structură a pieței socialiste, cea mai mare parte a lor fiind prezentate. Deși s-ar părea că intersectarea prin formarea prețurilor cu exportul de produse nu se realizează, totuși ea este prezentată printr-o formă specifică de relații cunoscute sub numele de schimburi directe de mărfuri, realizate de comerțul socialist cu alte țări. Pentru completarea și îmbogățirea sortimentului o parte din mărfurile destinate fondului pieței se schimbă cu alte produse, de regulă, din alte țări socialiste.

O zonă de intersecție cu piața produselor ce circulă pe bază de repartitie o constituie comerțul de mic gros, la care se practică prețuri specifice pieței bunurilor de consum, dar prin destinație, produsele ce fac obiectul acestui schimb prezintă particularitățile aprovizionării tehnico-materiale.

Elementul normativ în formarea prețurilor care circulă pe bază de repartitie

SEGMENTUL D al pieței din țara noastră, care cuprinde produsele ce circulă între unitățile socialiste pe bază de repartitie, oferă prin particularitățile sale cel mai larg spațiu de acțiune elementelor normative în formarea pre-

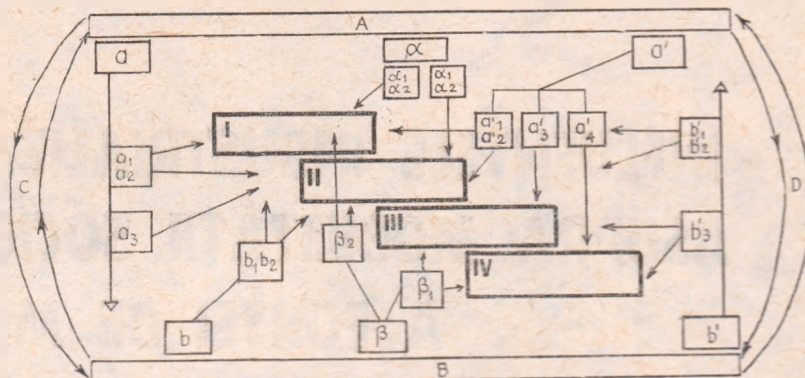
țurilor și asigură pe această latură terenul pentru exercitarea conducerii planificate a economiei. Ar fi eronată concluzia că în acest segment al pieței încetează evaluarea indirectă a consumului de muncă socială, prin intermediul prețurilor.

De data aceasta raportului cerere-ofertă i se substituie o matrice construită a consumurilor intermediare, a intrărilor și ieșirilor în sectorul producției mijloacelor de producție, în care evaluările de plan optimizate ale producției tind să se suprapună cu nevoile consumului productiv. Drept rezultat, **prețurile din acest segment de piață, care corespund prețurilor producătorilor, tind să se formeze în jurul valorilor centrale, determinate de costurile medii și beneficiu normal**, deoarece desfacerea fiind garantată prin repartiții anticipate, nu mai pune sub semnul întrebării proporțiile planificate ale producției.

Ca tendință, acest segment al pieței socialiste se prezintă cu cea mai îngustă zonă de acțiune a variabilelor aleatorii în desfășurarea proceselor economice. În realitate, caracterul repartițiilor, oricît de fundamentate ar fi acestea, acoperă abaterile producției de la nevoile de consum. De aceea, cerințele fundamentării planului de producție pe contracte continuă să fie actuale, deși metodele actuale de planificare nu sînt adecvate.

- *) Notațiile din schemă exprimă:
- I = prețurile producătorilor pe piața produselor repartizate;
 - II = prețurile bunurilor de consum destinate populației;
 - III = prețurile produselor din import și pentru export;
 - IV = prețurile libere pe piața țărănească și zonele de intersecție;
 - A = spațiul acțiunilor normative în stabilirea prețurilor;
 - a = acțiuni normative exercitate prin controlul intrărilor în sistem sau subsistem;
 - a₁ = controlul cheltuielilor de producție și circulației exprimate în prețuri curente înainte de începerea proceselor economice pentru produsele ce se desfac pe bază de repartitie, bunurile de consum și produsele destinate exportului;
 - a₂ = evaluarea prin plan a consumurilor intermediare și a cererii finale pe ansamblul economiei, pe ramuri și principalele produse;
 - a₃ = evaluarea prin plan a evoluției veniturilor populației și producției bunurilor de consum în volum și structură;
 - a' = acțiuni normative exercitate prin controlul ieșirilor din sistem sau subsistem;
 - a'₁ = confruntarea prețurilor antecalulate cu postcalculele și a prețurilor de deviz cu costul efectiv al investițiilor;
 - a'₂ = analiza anomaliilor de preț pe baza defacerilor efective, inclusiv a cursurilor de revenire nefavorabile;
 - a'₃ = prețuri planificate la export și import;
 - a'' = prețuri de mercurial;
 - α = normative de transformare a cheltuielilor totale de muncă socială în preț;
 - α₁ = aproximarea mărimii venitului net în

Fig. nr. 3

Pe de altă parte, segmentul D al pieței are propriile sale variabile necunoscute, cu o putere de influență considerabilă. Una din acestea o constituie **progresul tehnic cu cimpul cel mai larg de aplicabilitate în acest sector**. El revoluționează consumul de muncă socială prin creșterea productivității muncii și subminează formarea prețurilor în jurul valorilor medii. În același timp, acționează în direcția modificării prețurilor, fapt ce s-a manifestat prin reasezările totale și parțiale de prețuri ale producătorilor în țara noastră.

Acest bloc nu este omogen, cuprinzînd și un volum ridicat de produse agricole concentrate la fondul central de stat, ce circulă pe bază de repartiții, și la care prețurile se formează în mod diferențiat, fiind caracterizate în principal prin menținerea neschimbată a prețurilor de cumpărare pe perioade îndelungate.

Trebuie subliniat că structura pieței socialiste nu explică decît parțial mecanismul funcționării sale în cadrul macrosistemului economiei planificate. În acest scop, poate fi deosebit de utilă cunoașterea interacțiunii normativ-obiectiv în formarea prețurilor pe care o reprezentăm schematic în figura nr. 3*).

Constantin IONETE

(Continuare în pag. 24)

structura prețurilor pe baza unor criterii de normare;

α₂ = criterii de dimensionare a plusprodusului și formelor acestuia la nivelul economiei naționale și diferențiat pe ramuri economice și produse;

B = spațiul fluxurilor obiective în cuantificarea consumului de muncă socială;

b = factorii semnalizatori cu funcții de autoreglare prin presiune economică la intrarea în sistem;

b₁ = rata beneficiului și mărimea plusprodusului ca element de atracție sau reținere pentru depășirea sau nerealizarea planului, direct sau prin modificări în structură;

b₂ = ponderea cheltuielilor de producție și circulației în prețul de producție cu aceleași funcții ca și rata beneficiului;

b' = factorii economici semnalizatori cu funcția de autoreglare prin presiunea economică la ieșirea din sistem;

b'₁ = volumul stocurilor supranormative, greu și lent vandabile, capacități de producție nefolosite, rezerve în utilizarea forței de muncă etc.;

b'₂ = volumul cererii nesatisfăcute pentru anumite produse și sortimente;

b'' = conexiunea inversă negativă a scăderii prețurilor asupra producției;

β = mecanismul pieței ca factor de stabilire și modificare a nivelului prețurilor;

β₁ = prețuri libere;

β₂ = corelarea și recorelarea noului nivel al prețurilor existente, mijloc de comparare indirectă a consumului de muncă socială;

C-D = relațiile de interdependență între spațiul acțiunilor normative și spațiul fluxurilor obiective în procesul de stabilire a prețurilor ce se realizează prin prevederea manifestărilor mecanismului pieței sau prin înregistrarea efectelor după producerea lor.

INFLUENȚELE INDUSTRIALIZĂRII SOCIALISTE ASUPRA MOBILITĂȚII SOCIO-PROFESIONALE A FORȚEI DE MUNCĂ

INDUSTRIALIZAREA SOCIALISTĂ — obiectiv fundamental al politicii noastre economice — înregistrează cote tot mai înalte de la un cincinal la altul și generează un câmp larg de implicații, multe din ele cu caracter de mutații, în rîndul cărora un loc important îl ocupă mobilitatea socio-profesională a forței de muncă.

Un exemplu edificator în acest sens îl oferă județul Iași care, pornind de la un nivel scăzut de dezvoltare economică, beneficiază în anii socialismului, în deosebi în ultimul deceniu, de un important volum de investiții, ceea ce îi asigură o rapidă industrializare. Drept urmare, industria județului Iași realizează astăzi o producție globală mai mare decît cea obținută de întreaga Românie, în anul 1938, caracterizîndu-se prin: **tinerete** — a fondurilor fixe, a produselor și mai ales a forței de muncă; **tehnicitate** — reflectată în gradul de dotare și în faptul că ramurile de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic (chimia, metalurgia și construcțiile de mașini) realizează mai mult de două treimi din totalul producției globale; **dinamism** — ritmul anual de creștere de 17% fiind superior mediei naționale.

Dezvoltarea industriei în această zonă, ca de altfel în întreaga țară, a generat numeroase implicații reflectate în creșterea gradului de cultură, amplificarea urbanizării, sporirea contribuției la realizarea produsului social total și a venitului național, ridicarea nivelului de trai. Pe plan social, un loc aparte îl ocupă mobilitatea socio-profesională și rezidențială a forței de muncă, ale cărei dimensiuni au fost amplificate de faptul că cea mai mare parte a obiectivelor industriale au fost amplasate în municipiul Iași, care realizează astăzi circa 90 la sută din întreaga producție industrială a județului.

Procesul, în ansamblu, este specific civilizației industriale, amplificat însă de valori și valențe nebănuite în trecut, de transformările social-economice și politice ale timpului nostru, la care se adaugă, în special după anii '50, efectele revoluției științifice și tehnice, mobilitatea socio-profesională și rezidențială a populației, cu dinamica ei în creștere.

Datele statistice furnizate de laboratoarele și organele de cercetare specializate sînt tot mai bogate în a arăta importanța procesului și tendințele lui. Procesul este însă variat cu aspecte specifice pe zone și ani de dezvoltare. Nu s-ar putea spune că procesul nu și-ar avea trăsăturile sale esențiale și că el nu trebuie urmărit și definit ca atare. Dar o astfel de generalizare nu se poate obține decît studiînd și cunoscînd specificitățile locale (zonale) în toată varietatea și cu ansamblul caracteristicilor lor. Cînd este vorba de aplicarea unor măsuri adecvate în vederea orientării procesului și susținerii laturilor sale pozitive (care sînt, de altfel, preponderent numeroase și importante), nu mai încapă nici o îndoială că numai cercetările zonale pot duce la cunoașterea specificității locale și de etapă, care pot aduce fundamentarea științifică necesară unor măsuri și acte de decizie corespunzătoare.

Pornind de la realitățile județului Iași, am efectuat, în această zonă, un studiu statistic și socio-economic pe o durată de mai mulți ani, punînd în valoare atît trăsături specifice, cît și elemente cu caracter de legitate. Evident, într-un asemenea studiu s-a simțit nevoia de a se porni de la unele simplificări, limitîndu-mă la împărțirea activității umane în cele trei sectoare: agricol (primar), industrial (secundar), apoi cel al serviciilor (terțiar). **Mobilitatea socio-profesională** am privit-o în legătură cu modificările ce se produc între aceste sectoare. În funcție de aceste modificări și de caracterul polarizator al activităților și unităților specifice ultimelor două sectoare, a fost nevoie să privim și **mobilitatea rezidențială** a populației, cu implicațiile ei economice și sociale în teritoriu, privind în deosebi mediul urban și cel rural.

În definiția mobilității sociale am avut în vedere schimbarea statutului social și a apartenenței de clasă în strînsă legătură cu mobilitatea profesională, dinamica structurii populației după pregătirea profesională și activitatea ei practică. Prin mo-

bilitatea spațială am înțeles mișcarea populației în teritoriu și a forței de muncă active, în principal deplasarea masivă de la sat spre oraș și într-o mai mică măsură de la oraș la sat.

Am avut în vedere ca element de bază faptul că numărul locurilor de muncă în ramurile neagricole din județul Iași a crescut în ultimii 15 ani cu 98 mii, ajungînd în prezent la 171 mii. Pentru acoperirea acestora au fost angajate — ținînd seama și de mișcarea naturală a populației — circa 200 mii persoane, din care 125 mii provin din mediul rural. Din acestea, 95 mii s-au stabilit în municipiul Iași, iar 30 de mii persoane fac navetă. Cei 95 de mii de oameni stabiliți și-au întemeiat, în mare măsură, familii antrenînd alte zeci de mii de persoane, apreciere reflectată și în faptul că populația municipiului a crescut în anii construcției socialismului de peste 3 ori, ridicîndu-se în prezent la peste 300 de mii persoane.

Din prelucrarea și analiza datelor rezultate din investițiile efectuate a rezultat că forța de muncă plecată din comune se îndreaptă în proporție de 36,8% spre industrie, 34,5% spre construcții, 14,8% spre servicii, iar diferența tot spre agricultură (în alte localități). Din populația care se înscrie pe ruta mobilității, 80% sînt bărbați, ceea ce determină ca ponderea femeilor în populația aptă de muncă rămasă în sat să se ridice la 73%. Se impune însă precizarea că, de regulă, feminizarea forței de muncă privește în special vîrstele de peste 30 de ani, tineretul școlar părăsînd satul în proporții apropiate egale băieți și fete. Aceasta ridică o a doua problemă legată de **stabilizarea unei părți din tineret la sate**, stabilizare care se poate face prin ridicarea nivelului de dezvoltare economică a satului, îmbunătățirea dotării tehnice a agriculturii, crearea unei atmosfere corespunzătoare la tineri față de munca în sectorul primar.

Legitate și specificitate

CERCETAREA efectuată a condus la evidențierea unor legități locale, din rîndul cărora menționăm pe cele cu implicații mai largi.

- În primul rînd s-a impus atenției faptul că, în zona la care ne referim, în special, **forța de muncă se îndreaptă** din sectorul primar, nu neapărat mai întîi în secundar și, de aici, după saturare, în sectorul terțiar, așa cum arată modelul drumului parcurs de țările dezvoltate din punct de vedere economic, ci **simultan spre ambele sectoare**. Tendințele ce se manifestă în această direcție în România confirmă că țara noastră se află atît în faza specifică civilizației industriale, cît și celei corespunzătoare revoluției științifice și tehnice, atestînd că parcurgem simultan ambele etape. Acest proces poate fi considerat drept indicator specific pentru zonele și țările care se dezvoltă economic în condițiile revoluției științifice și tehnice.

- În al doilea rînd, dimensiunile mari ale mobilității sat-oraș sînt generate de faptul că marea **majoritate a noilor locuri de muncă** create în ramurile neagricole sînt amplasate la orașe și în deosebi în municipiul Iași, iar la sate se creează, an de an, noi disponibilități de forță de muncă prin modernizarea agriculturii, ca urmare a mecanizării, chimizării, a profilării și specializării. În zona Iași, forța de muncă antrenată în acest proces este formată, în primul rînd, din tineri care, de regulă, trec mai întîi printr-o unitate de învățămînt profesional cu durata de 2—3 ani sau prin ucenicie la locul de muncă și, în al doilea rînd, din adulți din grupa 35—45 de ani, care se îndreaptă prioritar spre profesii care nu solicită o calificare mai pretențioasă, în deosebi în domeniul construcțiilor.

În ultimii 10 ani, dintre cei care s-au îndreptat din mediul rural spre urban, 41% sînt cuprinși în categoria 14—19 ani și 18% în grupa 20—29 de ani, ceea ce conturează o **tendință de**

imbătrînire a forței de muncă rurale. O parte din aceștia s-au stabilit în oraș, iar o altă parte face naveta zilnic sau la perioade mai mari. Aceasta explică **rolul dublu al satului** în privința mobilității socioprofesionale: de alimentare a orașului cu forță de muncă și de cazare a populației care lucrează în urban. Edificator în acest sens este faptul că 75% din forța de muncă plecată din comune se deplasează în limitele administrative ale județului în localitățile limitrofe municipiului Iași, și, într-o mai mică măsură, orașului Pașcani, devenind adevărate „dormitoare” pentru numeroșii muncitori recrutați de aici.

● O a treia caracteristică analizată vizează **modificările și tendințele în structura profesională a populației.** Are loc creșterea stocului de învățămînt, sporirea gradului de instruire solicitat și asigurat fiecărei meserii. Semnificativ, din acest punct de vedere, este faptul că, în anul 1975 față de 1948, populația zonei a crescut cu 73 la sută, iar numărul de elevi și studenți cu 309 la sută.

În județul Iași a crescut proporția angajaților calificați de la 53 la sută în anul 1950 la peste 85 la sută în anul 1976; are loc o redistribuire între meserii, scurtarea vieții acestora, dispariția unor profesii vechi și apariția altora noi. Toate acestea stimulează, alături de mobilitatea socială și spațială, o puternică și continuă **mobilitate profesională**, proces cu profunde implicații economice și umane.

Punerea în funcțiune a unui mare număr de obiective economice într-o perioadă relativ scurtă, pregătirea unei părți importante din forța de muncă prin calificare la locul de muncă, tinerețea de ansamblu a cadrelor fac ca într-o serie de unități gradul de calificare a muncitorilor să fie inferior nivelului normelor tehnice, ceea ce influențează asupra calității produselor și nivelului productivității muncii.

În același timp, procesul de modernizare a agriculturii, orientarea ei spre dezvoltarea intensivă și multilaterală, specializarea și dotarea unităților agricole au determinat și în această zonă conturarea unor profesii distincte, ca cea de mecanic agricol, îngrijitor de animale, viticultor, legumicultor, pomicultor etc., generind un adevărat **proces de profesionalizare a muncii în agricultură.** Se constată, totodată, creșterea în agricultură a ocupațiilor specifice clasei muncitoare: mecanic, electrician, lăcătuș, strungar, forjor etc., ponderea acestora în totalul forței de muncă reprezentînd circa 15%. Comparîndu-ne cu țările dezvoltate din punct de vedere economic, este necesar să observăm că viitorul satului și al agriculturii cere ca lucrătorul din acest domeniu să fie policalificat, să poată minui mașini de mare randament, să aibă cunoștințe de ameliorare și genetică.

Pe acest fond se înscrie **mobilitatea rezidențială**, ale cărei dimensiuni, la nivelul orașelor din zona Iași, sînt confirmate de faptul că la începutul anului 1976 statisticile consemnau faptul că peste două treimi din populația municipiului Iași se născuse în alte localități, în timp ce în mediul rural mobilitatea rezidențială nu depășește 4 la sută.

Între factorii care determină mobilitatea sat-oraș în zona studiată, un loc esențial îl ocupă **gradul mai scăzut de utilizare a forței de muncă în ansamblu**, concentrarea industriei într-un singur oraș, nivelul redus de dezvoltare a activităților neagricole în cooperativele de producție, toate acestea însoțite și de sezonalitatea ridicată a agriculturii din zonă condiționată în parte și de structura culturilor agricole.

Dintre concluziile desprinse din acest studiu preliminar, reține atenția, de asemenea, reducerea de la o generație la alta a profesiilor agricole, apariția gospodăriilor cu surse mixte de venituri, acestea fiind determinate fie de faptul că unul sau mai mulți membri din familie lucrează exclusiv în sectoare neagricole, fie de faptul că aceleași persoane, de regulă capii de familie, lucrează o parte din an în CAP, iar altă parte, atunci cînd încetează sezonul de lucru agricol, își desfășoară activitatea în alte domenii, întregindu-și astfel veniturile.

În cadrul unei anchete efectuate la trei generații — cei anchetați, părinții acestora și fiii lor — s-a constatat la cea de-a III-a generație de săteni orientarea accentuată spre profesii moderne: lăcătuși, electroniști, mecanici, de regulă spre profesii muncitorești, spre deosebire de generația corespunzătoare a orașenilor, care se orientează în mai mare măsură spre profesii intelectuale sau specifice sectorului terțiar.

Schimbarea statutului social-economic

AȘADAR, studiul întreprins a evidențiat faptul că circa două treimi din populația orașelor din zonă provin din mediul rural, iar transferul s-a făcut, în cea mai mare parte, în ultimii 10—15 ani. Acești oameni au schimbat simultan **două statute**, pe cel de sătean cu cel de urban și pe cel de agricultor cu cel de muncitor sau intelectual.

Integrarea unei părți a țărănimii în rîndul clasei muncitoare sau al intelectualității, schimbările de statut social care au avut loc reprezintă un aspect particular al procesului mai general de constituire a grupurilor sociale. În acest cadru, pornind de la legitățile care se conturează în țara noastră cu privire la procesul analizat și de la rezultatele obținute în studiul zonei Iași, am putea defini **integrarea drept un proces uman rezultat în urma mobilității socio-profesionale** și care vizează ridicarea subiectului la gradul de înțelegere conștientă a cerințelor impuse de statutul întreprinderii și al profesiei, proces care poate fi considerat încheiat atunci cînd au fost asimilate și însușite toate condițiile impuse de aceste statute în condițiile făuririi societății socialiste.

Studiul a pus în valoare, între factorii integrării și adaptării, elemente diferite: vechimea în cîmpul muncii și în întreprindere, nivelul pregătirii culturale-profesionale, coeziunea grupului în care pătrunde, apropierea locului de muncă de cel al locuinței, modul în care a optat pentru meserie, vîrsta, atitudinea conducătorilor, situația familială, evoluția retribuției. Ca factori de bază ai integrării, ai procesului prin care oamenii se acomodează exigențelor sociale și profesionale ale muncii, intervin cu o contribuție considerabilă **caracteristicile socioprofesionale fundamentale**: sexul, vîrsta, pregătirea școlară și profesională, la care se adaugă caracteristicile de personalitate din mediul integrator și ale celui integrat.

Pentru zona Iași, integrarea profesională și adaptarea la viața urbană este caracterizată de un număr de condiții și împrejurări specifice, dintre care rețin atenția:

● Imensa parte a unităților economice actuale a intrat în funcțiune în ultimii 10—15 ani și pe porțile lor au pătruns, în același timp, **angajați din urban și rural**, din județul Iași îndeosebi, dar și din alte județe:

● Două treimi din populația urbană și cam tot atît din cea a angajaților din urban provin din mediul rural. Acest fapt a făcut ca în fața noilor intrați în mediul urban să nu se ridice bariere greu de trecut, așa cum se întîmplă în centrele urbane cu populație mai stabilă („urban din tată-n fiu”) și în întreprinderile cu vechime mai mare:

● **Adaptarea la urban și integrarea în viața întreprinderii** au fost sprijinite esențial de faptul că, în condițiile dezvoltării societății socialiste, orașele și unitățile economice din zonă au asigurat noilor veniți condiții de locuit, hrană, acțiuni culturale-educative, elemente civilizatorii — calitativ noi.

● O atenție deosebită i s-a dat **procesului de integrare a femeii în producție** și adaptării ei la viața urbană. Această atenție a fost determinată de poziția socială nouă ce i s-a asigurat în statul nostru socialist. În felul acesta s-a ajuns la o creștere sistematică a ponderii femeilor salariate în totalul angajaților. S-a manifestat, bineînțeles, un interes sporit pentru problemele familiei, educative, prin crearea de creșe și cîmine, unități de preindustrializare a alimentației etc., în vederea asigurării pentru femeie, mamă și gospodină, a unor condiții social-umane ridicate.

● Cercetarea socio-statistică efectuată pe un eșantion reprezentativ din municipiul Iași a scos în evidență și alte implicații, din rîndul cărora menționăm faptul că are loc **scurtarea perioadei de adaptare urbană**, de la două-trei generații, cît dura în regimul trecut, la 15-25 de ani în condițiile socialismului. Angajații care fac naveta suportă mai ușor transferul de la statutul de sătean și agricultor la cel de urban și muncitor industrial. În ce privește vîrsta, ca factori integratori și de adaptare, tineretul are o capacitate mărită de asimilare, mai ales dacă formarea căminului — căsătoria — intervine în oraș.

Fără, îndoială, însă, trecerea de la munca agricolă la cea industrială nu se realizează fără contradicții, fără dificultăți de adaptare. Aceasta se reflectă în neintegrarea unei părți din forța de muncă în viața întreprinderii, în fluctuația forței de muncă, ale cărei dimensiuni se ridică, pe ansamblul zonei, la peste o cincime din totalul angajaților.

În fine, se impune a fi subliniat faptul că, **parcursul etapelor de atenuare a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat nu poate fi confundată cu asimilarea ruralului de către urban și nici expansiunea urbanului în vederea subordonării ruralului.** Dimpotrivă, apreciem că **ruralul va parcurge un drum ascendent pe măsura sistematizării și dezvoltării sale economico-sociale.**

În concluzie, dezvoltarea economică din anii construcției socialismului a produs ample mutații în structura și utilizarea forței de muncă din zonă. Totodată, **dezvoltarea industrială într-o singură localitate a determinat dimensiuni foarte mari mobilități spațiale.** Atenuarea acestui proces și utilizarea mai rațională a forței de muncă cer repartizarea forțelor de producție în teritoriu în conformitate cu directivele adoptate deja de către factorii de decizie pentru acest cîrcin și, mai ales, pentru deceniul următor.

dr. AI. FLOAREȘ
Iași

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

DE-A LUNGUL frământatei sale istorii poporul român a dat numeroase personalități științifice, progresiste, revoluționare care prin opera și activitatea lor și-au înscris definitiv numele și neamul în cartea de aur a civilizației umanității. Printre acestea, un loc de cinste îl ocupă **Nicolae Bălcescu**. Cercetător profund și erudit al istoriei și realităților epocii sale, interpret fidel al aspirațiilor de libertate și dreptate națională și socială ale poporului, continuator pe o treaptă superioară a tradițiilor de gândire progresistă și deschizător de orizonturi noi în cercetarea socială, patriot și revoluționar român a elaborat o operă cuprinzând o concepție istorică, filozofică, economică și politică foarte avansată pentru acea vreme, care-l situează pe un loc de frunte printre marii conducători și ideologi revoluționari europeni ai epocii. Multe din ideile și tezele elaborate sau intuite în mod genial de gânditorul român s-au încorporat, se regăsesc, într-un fel sau altul în marxism, în patrimoniul științific universal. Cele ce urmează vor încerca să ilustreze tocmai originalitatea concepției lui Nicolae Bălcescu în raport cu predecesorii și contemporanii europeni precum și mesajul internațional actual al unora din ideile sale de bază.

ÎN STUDIILE SALE social-istorice Bălcescu a acordat un rol important, iar în unele scrieri chiar preponderent, **problemelor economice**. Cu toate acestea, în foarte vasta literatură despre opera și activitatea revoluționarului român, cercetările privind concepția economică sînt puține și se referă aproape în totalitate la aspectele practice — concrete ale preocupărilor sale economice. O astfel de tratare este pozitivă, necesară dar insuficientă, unilaterală. Desigur, Bălcescu nu a fost un economist prin excelență și cu atât mai puțin un teoretician al economiei politice. Preocuparea centrală a tuturor scrierilor sale a fost fundamentarea și justificarea necesității unor prefaceri economice, sociale, politice și naționale pe care, în lumina poziției sale de clasă și a momentului istoric dat, le considera

NICOLAE BĂLGESCU,
gînditor social
de talie
europeană (I)

imperios necesare. Printre acestea, în prim plan se situa eliberarea și împrietărirea țăranilor clăcași, abolirea radicală a sistemului feudal cu toate instituțiile și serviciile sale, democratizarea aparatului de stat și în general a vieții publice, cucerirea unității și independenței naționale — într-un cuvînt, deschiderea largă a căilor progresului pe toate planurile. Dar este cunoscut și larg acceptat că pentru fundamentarea necesității tuturor acestor prefaceri Bălcescu a apelat, alături de un vast material istoric concret, la numeroase teze teoretice economico-filozofice sau social-politice. Și chiar și acestea utilizare explicită a unor astfel de teze conferă cercetărilor sale economico-sociale un nivel teoretic elevat.

După părerea noastră, însă, în aprecierea gândirii economice a lui Bălcescu

esențial este faptul că în spatele cercetărilor sale concrete, a datelor și faptelor selectate și analizate, a argumentelor invocate, în spatele soluțiilor practice, a interpretării datelor și faptelor istoriei, în spatele logicii raționamentelor descoperim un sistem teoretic incheșat, o concepție deosebit de valoroasă economic-socială de ansamblu, tot așa cum, în spatele cifrelor aride ale „Tabloului economic” al lui Fr. Quesnay, sau în spatele „calculului negustoresți” ale lui Owen întîlnim un sistem teoretic clar conturat.

Și mai este esențial faptul că un asemenea ansamblu teoretic nu întîlnim la nici unul din predecesorii sau contemporanii săi europeni, chiar dacă ideile dispersate ale acestui ansamblu le regăsim în diferitele doctrine cu circulație în epocă. Anticipînd intrucitva cele ce urmează, apreciem că — pe linia dezvoltării științei economice și sociale universale — acest sistem teoretic se plasează undeva între Ricardo și Marx, între marii utopiști și Marx, dar în așa fel încît, prin coordonatele sale de bază, este mai aproape de Marx decît de curentele amintite, prefigurînd pe planuri multiple concepția marxistă, întîind în mod genial unele idei de bază ale marxismului.

O primă ilustrare a acestor aprecieri rezultă din evidențierea obiectului și metodei cercetărilor economice ale lui Nicolae Bălcescu. Economia politică științifică, așa cum a definit-o Marx, studiază relațiile de producție, interacțiunea lor cu forțele de producție și suprastructura, își propune să descopere legile care guvernează producția, repartiția și schimbul bunurilor materiale pe diferite trepte ale dezvoltării sociale. Ori, la o analiză atentă a scrierilor gânditorului român rezultă limpede că acesta înțelegînd rolul producției ca bază a existenței și progresului societății, faptul că produsele care fac obiectul repartiției, circulației și consumului sînt create de muncă în procesul de producție, cercetînd producția atît ca un raport tehnic om-natură, cit și ca un raport social între oameni,

FIȘE

ACADEMIA
STEFAN GHILORGHIU

PROGRESUL ISTORIC
ȘI
CONTEMPORANEITATEA

1976

EDITURA POLITICĂ
București

● Rezultat al dezbaterilor purtate în laboratorul „Progresul istoric în procesul revoluționar contemporan”, din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu”, lucrările publicate în acest volum sînt unitare prin conținutul lor de idei, și reprezintă o culegere de studii care păstrează amprenta personalității fiecărui autor.

Volumul se înscrie în contextul dezbaterilor ideologice ce se desfășoară pe problematica vastă ce decurge din tema fundamentală, a progresului social, problematică — după cum se arată în cuvîntul înainte al volumului — atît de caracteristică „pentru dinamismul impetuos al epocii în care trăim”. Din colectivul redacțional al volumului fac parte: Leonte Răutu (coordonator), Petru Pânzaru, Damian Hurezeanu, Constantin Borgeanu.

Capitole speciale sînt dedicate unor subiecte de mare interes teoretic și practic, autorii preocupîndu-se de: Progresul — trăsătură obiectivă a dezvoltării istorice; Criteriile progresului social; Criza economică din lumea capitalistă; Condiția umană și destinul valorilor în societatea capitalistă contemporană și încă altele care se completează reciproc.

În studiul „Procesul revoluționar mondial — esența progresului istoric”, elaborat de tova-

rășul Leonte Răutu, se pornește de la ideea că accelerarea procesului de transformări economice și social-politice înseamnă, în același timp, accentuarea caracterului extrem de complex și contradictoriu al devenirii istorice și că aceasta face ca „sensul evoluției istorice a umanității, viitorul ei mai apropiat și mai îndepărtat să reprezinte astăzi una din problemele fundamentale ale gândirii social-politice și filozofice”. Din vastitatea și complexitatea temei autorul se ocupă, printre altele, de confruntările de idei privind căile de dezvoltare social-politică a lumii contemporane, caracteristicile fundamentale ale procesului revoluționar mondial, locul clasei muncitoare internaționale în procesul revoluționar.

Interesul pe care îl stîrnește lectura acestei valoroase culegeri este de natură să stimuleze noi dezbateri și aprofundări ale aspectelor esențiale ale progresului economico-social al omenirii.

Utilizarea indicatorului „producția netă”

● Bimestrialul EKO (Ekonomika i organizația promișlennogo proizvodstva) care apare sub egida secției siberiene a Academiei de Științe a U.R.S.S., publicată în nr. 5/1976, printre altele, o suită de articole referitoare la rezultatele experimentului desfășurat într-o serie de ramuri industriale în legătură cu utilizarea indicatorului producției nete. Deschizînd grupajul respectiv, P.G. Bunici, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., arată că acest indicator, care este folosit într-o serie de țări socialiste, printre care și România, este preferabil în multe privințe celor existente (producția globală, producția marfă, producția realizată). Experimentul a arătat că indicatorul producției nete măsoară mai precis productivitatea muncii și permite un control mai bun al fondului de salarii. La întreprinderile respective a slă-

intre clase, și-a cantonat în mod conștient obiectul cercetărilor în sfera relațiilor de producție. În scrierile sale găsim răspunsuri limpezi la o seamă de probleme esențiale ale științei economice, ca de pildă: unde, cine, cum și în ce context social creează bunurile materiale, cum, și pe baza căror criterii se repartizează aceste bunuri, de ce depinde bunăstarea indivizilor, a claselor și a societății în ansamblu, care este cauza inegalității economice, sociale și politice dintre clasele societății ș.a. Asemenea preocupări au un caracter teoretic autentic iar răspunsul dat acestor probleme conferă teoriei un pronunțat caracter științific.

Delimitându-se de unele concepții idealiste sau naturaliste cu o anumită circulație în epocă, Bălcescu își fixează limpede poziția față de raportul om-natură chiar în prima pagină a lucrării sale „Chestiunea economică a Principatelor Dunărene”. Prezentind contrastul dintre „priveștiștea bogatei naturi”, a câmpiilor mănoase, a munților măreți și „plini de comori minerale”, clima deosebit de favorabilă, pe de o parte, și mizeria dramatică a săteanului, sărăcia poporului, pe de altă parte, el subliniază prin aceasta că nu există o legătură cauzală între starea de mizerie a poporului și condițiile geografice — naturale. Dimpotrivă, prezentind — pe fondul acestor condiții naturale favorabile — contrastul dintre bogăți și săraci, dintre luxul unora și mizeria altora, dintre abundența pentru unii și privațiunile celorlalți, în aceeași lucrare ca și în altele¹⁾, Bălcescu pune limpede în evidență o dublă legătură de cauzalitate: pe de o parte, că toate bogățiile, aurul și argintul, palatele, luxul, echipajele strălucitoare, banchetele abundente etc., de care se bucură clasele dominante sînt rodul muncii țaranilor, sînt create de către munca omenească; iar pe de altă parte, că inegalitatea, mizeria unora și bogăția altora își au originea în relațiile de producție — indeosebi proprietatea, modul de stăpînire a pămîntu-

lui — care determină exploatarea unei clase de către alta, un mod specific de repartitie atît a condițiilor de producție cit și a bunurilor create. Pe acest fond de concepție generală, exploatarea, supra-munca, renta în diversele ei forme, lupta de clasă, stimularea sau frînarea dezvoltării producției sînt consecințe necesare ale unei anumite forme specifice de proprietate — ea însăși o relație socială — sînt expresia și realizarea economico-socială a proprietății feudale.

Subliniem aici că, o asemenea înțelegere a dependenței cauzale între proprietate și ansamblul relațiilor sociale — și în consecință o asemenea pledoarie pentru restructurarea proprietății — nu are egal în literatura economică premarxistă decît, poate, în parte, în scrierile lui Robert Owen. Dar utopiștul Owen critică un sistem social fără să vadă forța socială capabilă să restructureze societatea, în vreme ce Bălcescu, criticînd un sistem social realmente perimat, aflat în criză, se orientează cu fermitate spre acea clasă care era realmente cea mai interesată în infaptuirea transformărilor revoluționare la ordinea zilei. **Concepția teoretică a lui Bălcescu nu este astfel numai o simplă reflectare a unor realități ci o armă de luptă, un argument, o chemare la transformarea revoluționară a societății²⁾.**

Se cuvine de asemenea, să menționăm în acest context, că nici Ricardo, nici Owen și nici un alt gînditor premarxist nu a pătruns atît de departe ca Bălcescu în înțelegerea mecanismului exploatarei a producerii și însușirii plusprodusului. Ricardo, deși a înțeles esența plusvalorii ca muncă străină, însușită în mod gratuit, nu a putut explica unde și cînd se creează și se însușește plusvaloarea; totodată, definind salariul ca preț al muncii, ca plată a muncii, își subminează propria teorie științifică, oferind economiștilor vulgari argumente împotriva propriei gîndiri. Utopiștii, ca și micii burgezi căutau originea exploatarei, a profitului fie în sfera circulației, fie în sfera reparti-

ției, în abuz sau înșelăciune, în încălcarea legii valorii. Iată de ce Bălcescu poate fi considerat, după opinia noastră, primul gînditor care a înțeles și exprimat destul de limpede — în ciuda unor imprecizuni terminologice — că producătorul, lucrătorul, creează o valoare mai mare decît cea care se plătește pentru munca sa — că valoarea produsului muncii întrece p-a muncii, cum se exprimă el — și în consecință, timpul său total de muncă se împarte în muncă necesară și supra-muncă, considerată ca muncă gratuită pentru stăpînii mijloacelor de producție.

Dar, aceste idei conțin în germene teoria marxistă a plusvalorii, conțin cheia înțelegerii producerii și însușirii plusvalorii pe baza legii valorii. Faptul că Marx citează³⁾ — e drept din sursă indirectă și deci incomplet — unele din raționamentele și ideile gînditorului român, că duce mai departe analiza calculînd rata plusvalorii pe baza datelor furnizate de acesta, că subliniază valabilitatea generală a împărțirii timpului de muncă al lucrătorului în muncă necesară și supra-muncă pentru toate societățile bazate pe proprietatea privată, inclusiv pentru societatea capitalistă, este credem noi, o mărturie nu numai a probității științifice a autorului „Capitalului” dar și o recunoaștere a valorii științifice a ideilor lui Bălcescu, a influenței acestora asupra concepțiilor proprii.

V. IOȚA

1. Vezi „Question économique des Principautés Danubiennes” în „N. Bălcescu” Opere t.I. partea a II-a, 1940, ediție critică adnotată, cu o introducere de G. Zane, pag. 5-7 și lucrarea „Reforma socială la români” în „Bălcescu”, Opere alese, vol I ESPLA 1960, cap. I, pag. 250—252.

2. Vezi „Mersul revoluției în Istoria românilor” precum și „Trecutul și prezentul” în „N. Bălcescu”, Opere, t.I, partea II-a ed. citată, pag. 98—108 și 115—122.

3. Vezi K. Marx, „Capitalul” vol. I. Secțiunea III-a, Editura politică, 1960, pag. 258—263

bit presiunea în direcția producerii de articole din materiale deficitare sau scumpe. Dar, observă autorul, producția netă nu este un indicator universal. În planificarea legăturilor reciproce dintre ramuri este necesară valoarea completă a produselor. Experimentarea indicatorului producției nete în U.R.S.S. a arătat necesitatea de a se trece de la calculul materialelor utilizate pe bază de normative, ca în prezent, la cel pe bază de cheltuieli efective. De asemenea, folosirea indicatorului producției nete ar fi evidentiat unele tendințe negative; pentru a economisi cheltuielile materiale, unele colective pot lua ca bază norme supraevaluate; indicatorul producției nete poate stimula în anumită măsură producții care cer o cantitate mare de muncă, ceea ce poate fi în contradicție cu cerințele progresului tehnic ș.a. Mijloacele de contracarare a acestora mai trebuie studiate dar, oricum, avantajele indicatorului producției nete sînt evidente.

Cine deține puterea economică

● În studiul Qui dirige l' économie en 1976, apărut în revista LE NOUVEL ECONOMISTE nr. 41 din octombrie 1976, Gérard Moatti constată că, în ciuda multor schimbări apărute în organizarea și funcționarea marilor unități economice, a dispărării acțiunilor, puterea în aceste unități revine proprietății personale sau familiare, deoarece ea deține marea majoritate a capitalurilor. De altă parte, spune G.M., în Franța puterea economică este deținută de firmele străine, deoarece ele prezintă „al doilea proprietar de capital” în această țară. După unele aprecieri firmelor sub control străin le revine o pătrime din cifra de afaceri realizată în industrie. Autorul consideră, în continuare, că adevărata forță economică străină în Franța nu trebuie măsurată numai în posesiuni de capital. La aceasta trebuie adăugată dominația prin

intermediul pieței sau al superiorității tehnologice. Abordînd problema sectorului de stat autorul subliniază că linia care face distincția între „privat” și „public” este foarte sinuoasă.

TUDDR BARON

CALITATEA ȘI FIABILITATEA PRODUSELOR

● „Calitatea — spune dr. Tudor Baron în lucrarea Calitatea

FIȘE

și fiabilitatea produselor, apărută recent în Editura didactică și pedagogică, București, 1976, 320 p. — este indisolubil legată de valoarea de întrebuințare, fără însă să se confunde cu aceasta. Prin calitate se înțelege nu simpla utilitate a bunurilor, ci gradul lor de utilitate, adică măsura în care proprietățile acestora satisfac o anumită necesitate a societății... Calitatea diferențiază produsele de același fel după numărul proprietăților utile pe care le posedă, precum și după gradul în care corespund cerințelor domeniului în care se utilizează.

Pornind din conceptul de calitate, autorul tratează o serie de probleme legate de estimarea calității, sistemul de indicatori pentru caracterizarea calității, eficiența economică a îmbunătățirii calității, sistemul de control al calității produselor ș.a.

SISTEMUL DE PREȚURI

(Urmare din pag. 19)

În schemă nu sînt reprezentate toate elementele normative și obiective ce acționează la stabilirea nivelului prețurilor ci, în mod selectiv, cele cu o putere de influență mai mare. Ea exprimă mecanismul de funcționare a sistemului de prețuri în condițiile pieței socialiste, dar nu izolat, ci numai în interacțiune cu celelalte elemente structurale ale macrosistemului economiei planificate. Ca mecanism cibernetic, **sistemul de prețuri realizează prin funcționarea sa transformarea cheltuielilor de muncă vic și materializată în prețuri prin compararea indirectă a activităților productive, foarte diferențiate pe ramuri și produse, în toate segmentele pieței socialiste.** De aceea, procesele prin care costurile și venitul net se transformă, în interiorul sistemului, din consum de muncă eterogen, în mărimi valorice, exprimate în bani, rămîn în bună parte necunoscute. Aceasta este trăsătura comună a pieței socialiste cu toate formele pieței existente în producția de mărfuri în orice formațiune social-economică. Altfel, atît piața cît și legea valorii și-ar înceta acțiunea, iar consumul de muncă s-ar măsura direct în unități de timp fără să mai fie necesară mijlocirea prețurilor. **Conținutul acestei activități de metrie indirectă a consumului de muncă stă la baza fluxului acțiunilor obiective în formarea prețurilor și are tendința de a se manifesta la suprafața fenomenelor economice, chiar pe piața socialistă, ca o înregistrare a echilibrului dintre cerere și ofertă, sau a abaterilor de la acesta.**

Măsurarea indirectă a consumului de muncă

FUNCȚIONAREA, în anumite limite, automată, a mecanismului obiectiv al sistemului de prețuri se întrepătrunde cu activitățile normative, care introduc reglarea conștientă, alături de autoreglare prin controlul elementelor ce intră în sistem și controlul manifestărilor la ieșire, precum și prin folosirea unor criterii pentru transformarea cheltuielilor de producție și circulație în prețuri în interiorul sistemului. Toate aceste acțiuni normative se desfășoară mai larg, mai restrîns sau deloc, după specificul segmentelor pieței socialiste. Pentru nevoile analizei, acțiunile normative pot fi urmărite succesiv, de la începutul creării de valori materiale și pînă la încheierea procesului de vânzare-cumpărare, cu toate că ele se desfășoară concomitent și se întrepătrund. Forma cea mai cuprinzătoare de control se exercită la intrarea în sistem, înainte de transformarea mijloacelor de producție, prin evaluarea cheltuielilor de producție în sistem, a raportului între nevoile de consum și producție în volum global și structură, ordonate după priorități în funcție de obiectivele dezvoltării social-economice. Instrumentele de realizare sînt: antecalculul, planul, proporțiile, corelațiile.

Sfera directă de cuprindere o constituie produsele destinate schimbului între unitățile socialiste și populație. Pentru bunurile de consum evaluările

de control se extind și la raporturile dintre producție și evoluția veniturilor populației în volum și structură. În mod indirect controlul intrărilor în sistem sub forma acestor evaluări influențează și activitățile economice producătoare de mărfuri la care se practică prețuri libere.

La ieșirea din sistem, deci după stabilirea prețurilor, în practica schimburilor de produse pe toate segmentele pieței socialiste, activitățile normative sînt numeroase, dar nu au de regulă efecte tot așa de mari, exercitîndu-se ca niște obligații de încadrare în anumite limite, atunci cînd evaluările de la intrare au fost depășite. Confruntarea dintre antecalcul și postcalcul sub diferite forme, cu largă aplicare în domeniul investițiilor, cerințele încadrării prețurilor la exportul și importul de produse în prețurile medii planificate, limitarea oscilațiilor prețurilor libere prin prețurile de mercurial și a prețurilor variabile prin prețuri plafon, sînt forme de realizare a acestor activități normative.

Zona cu un grad mai ridicat de rezistență la extinderea acțiunilor normative o constituie interiorul sistemului, în care cheltuielile de muncă se transformă în prețuri, fiind specifică mecanismului obiectiv al pieței. Și totuși, chiar în această „retortă” ce funcționează după cerințele „cutiei negre” (black-box) activitatea normativă operează prin aplicarea unor criterii economice, rezultate din cunoașterea care să asigure aproximarea, în concordanță cu evaluările de plan privind consumul de muncă, a mărimii plusprodusului, exprimat fie sub forma beneficiului, fie sub multiple forme ale venitului net. Pe baza unor astfel de criterii se aproximează diferențierea ratei venitului net pe principalele domenii în care se utilizează fondurile de producție: industrie și agricultură, circulația mărfurilor și creditarea producției și mai departe pe ramuri ale industriei și agriculturii. Cerințele diferențierii ratei venitului net și a formelor acestuia cresc odată cu normarea lor pe structura producției care se detașiază pînă la produse și sortimente, deoarece fiecare din acestea are propriul său preț. Concomitent, sporește și numărul criteriilor de normare care, pe lîngă fundamentări generale, sînt legate și de specificul dezvoltării social-economice din țara noastră, de optimizarea folosirii resurselor, de gradul de tehnicitate al forțelor de producție și de alți factori.

La baza acestor aproximări, prin normarea dimensiunilor diferențiate ale plusprodusului, stă mărirea venitului net la nivelul economiei naționale realizat în fiecare etapă, la a cărei exprimare bănească au contribuit în bună parte factorii obiectivi ai formării prețurilor, prin compensarea abaterilor prețurilor nominale de la prețurile reale și prin alte acțiuni exercitate de regulă sub forma conexiunilor inverse.

Procesul decizional în domeniul prețurilor

ASA CUM IMPUNE procesul decizional în domeniul prețurilor, aproximarea prin criterii a dimensiunilor for-

melor venitului net este antecalculată, ca și cheltuielile de producție. Toate acțiunile de normare a venitului net și de diferențiere a lui pe produse au tendința de a apropia prețurile nominale de prețurile reale, fiind însă frecvente și cazurile în care nu se realizează acest obiectiv. Cu toate acestea, în practica economică, abaterile prețurilor de la valoare sînt identificate, fapt ce dovedește atît influența factorilor obiectivi ai pieței socialiste în cuantificarea consumului de muncă socială, cît și capacitatea de autoperfecționare, prin imbinarea normativ-obiectiv a sistemului nostru de prețuri. În același timp, reacția cu întîrziere la semnalizarea anomaliilor de preț ce mai apar în prezent, pune în lumină și greutățile în conjugarea normativ-obiectiv în funcționarea sistemului de prețuri.

Activitatea normativă tinde să cîștige teren și pe segmentul de piață al schimburilor internaționale, în stabilirea prețurilor la produsele importate și a cursurilor de schimb ale leului pentru decontarea produselor exportate. În realitate, la importuri se cuprinde numai etapa de la transformarea valorii vamale în prețuri interne, care din cauza politicii de import include și elemente extraeconomice. La export, calculul cursurilor de schimb ale leului reprezintă instrumente de decontare a mărfurilor, nu de formare a prețurilor produselor exportate.

Locul elementelor normative în funcționarea sistemului de prețuri definește și conținutul lor. În principal, ele se prezintă ca acțiuni ale conducerii conștiente a procesului de dezvoltare economică, ce se finalizează în decizii de stabilire a prețurilor la produsele noi și de modificare a nivelului prețurilor la produsele existente.

Deciziile de preț ca atribute ale organismelor de conducere economică constituie forma de instituționalizare a activității de stabilire a prețurilor. Prin conjugarea normativ-obiectiv se realizează fundamentarea deciziilor de preț. Acțiunile normative în stabilirea prețurilor vizează încadrarea microeconomiei, caracterizată prin numărul mare al variabilelor necunoscute, în cerințele întregului dinamic al macrosistemului economiei planificate. Din această cauză ele se exercită, în principal, prin organele centrale de conducere a procesului dezvoltării economice.

De o mare complexitate este acțiunea elementelor obiective în funcționarea sistemului prețurilor. Influența la intrarea în sistem se exercită prin cunoscutele elemente specifice pieței și anume rata rentabilității (sau alte forme de exprimare a ei) și cheltuielile de producție, pe toate segmentele pieței socialiste. Această influență se manifestă mai întîi la stabilirea prețurilor, deoarece rata rentabilității pe piața socialistă sau pe piața internațională acționează ca un etalon în fundamentarea deciziilor de preț. În același timp, ratele rentabilității și cheltuielilor de producție exercită influența lor și în condițiile practicii prețurilor stabilite deja, determinînd beneficiarii sau furnizorii la restrîngerea sau extinderea contractelor, potrivit intereselor lor economice. Aceste manifestări provoacă cu întîrziere chiar modificări de prețuri sau scoaterea în întregime din produc-

(Continuare în pag. 32)

Un concept de perspectivă — „DEZVOLTAREA RURALĂ INTEGRATĂ” (1)

SEMNALELE de alarmă provocate de insecuritatea alimentară, rechizitoriul copleșitor făcut foamei și întregului spectru al carențelor alimentare în numeroase forumuri internaționale, au pus din nou în evidență dimensiunile și interdependențele fenomenului hranei insuficiente.

„Traseul” de la **efect la cauze** este în liniile sale generale elucidat: foamea — expresie a subdezvoltării, subdezvoltarea — consecință a exploatării și inechității, a „violențelor de structură”. Încercarea de a formula o nouă „ecuație malthusiană” n-a rezistat unei analize serioase, iar numeroase studii au pus în evidență ceea ce se află dincolo de „factorii meteorologici” sau conjuncturali. În spatele crizei de resurse a fost descifrată existența crizei mult mai profunde, de **structură**. Pe diferite planuri de investigație s-a ajuns la aceleași cauze — existența **subdezvoltării** și a unui sistem de relații economice internaționale **inechitabile** — și la preconizarea aceluiași soluții — necesitatea unei **dezvoltări echilibrate** și instaurarea unui **nou tip de relații** politice și economice internaționale bazate pe echitate.

De la o viziune „factorială” la una structurală

Privind retrospectiv rezultatele unui deceniu și jumătate de „strategie a dezvoltării”, o constatare pare evidentă: asistența internațională constituie o condiție necesară, dar **NU ȘI SUFICIENTĂ**. Ea trebuie continuată și amplificată, dar depășirea treptată a marilor decalaje existente în nivelurile de dezvoltare presupune angajarea deplină a **EFORTULUI PROPRIU** al țărilor în curs de dezvoltare.

Referindu-se la rolul primordial al **efortului propriu** în depășirea subdezvoltării, ca la unul din conceptele de bază ale dezvoltării, verificat în cadrul experienței României, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că: „aceasta presupune **valorificarea la maximum a mijloacelor și resurselor proprii**, unirea eforturilor, energiei și a capacității creatoare a poporului pentru dezvoltarea forțelor de producție ale țării, pentru crearea unei **industrii moderne** și a unei **agriculturi de înaltă productivitate**. Nu se poate concepe progresul economic în zilele noastre în condițiile neglijării unuia sau altuia din aceste domenii, a uneia din ramurile de bază ale producției materiale; dezvoltarea **armonioasă și echilibrată**, în ritm înalt, a **tuturor sectoarelor economice** reprezintă o condiție esențială a lichidării subdezvoltării”⁽¹⁾ (s. ns.)

Dezvoltarea prin eforturi proprii, punerea în valoare a resurselor umane și naturale ale țărilor în curs de dezvoltare, implică, ca orice proces de dezvoltare, și **profunde schimbări structurale** interne, pe planul relațiilor de producție, al instituțiilor, al formelor de organizare economică și socială, al infrastructurilor educaționale, de comunicații, edilitare etc.

A devenit atât de evident încât astăzi nu se mai cere demonstrat, că vechile structuri ale agriculturii, de subzistență și flagrantă inegalitate în repartitia pământului și a veniturilor, constituie o frână serioasă în calea dezvoltării agriculturii în țările în curs de dezvoltare. Elementele unei strategii și politici agrare pe termen lung implică, în primul rând, așa cum s-a semnalat și în Programul de acțiune adoptat la Conferința mondială pentru alimentație, eliminarea vechilor structuri perimate în relațiile sociale și de producție din mediul rural, pe calea reformelor de profunzime în sistemul de proprietate și de utilizare a pământului⁽²⁾. Se remarcă încă adesea un handicap pentru acțiune. Un recent raport FAO sublinia că în prezent „reflecția și elaborarea unor instrumente conceptuale rămâne încă destul de slabă”⁽³⁾.

Sînt necesare noi concepte și noi structuri valide socialmente și eficiente din punct de vedere economic și social. Nu este intimplător fenomenul ce se manifestă tot mai pregnant: cele mai multe experiențe de reformă rurală sînt cooperatiste, bazate pe unirea forțelor în unități mai mari, capabile să pună în valoare avantajele tehnicii și tehnologiei moderne, în cadrul unor structuri adecvate. Experiența românească oferă date extrem de interesante și concludente din acest punct de vedere. Strategia dezvoltării agriculturii socialiste românești poate fi definită prin transformarea concomitentă a structurilor agricole și a celor sociale, ca și a satului românesc în ansamblul său. Obiectivul strategic nu l-a constituit numai creșterea dinamică a producției și a randamentelor, modernizarea acestei ramuri în toate componentele sale, ci și emanciparea socială, creșterea gradului de participare la decizii, ridicarea nivelului de trai, de cultură și de civilizație, prin dezvoltarea localităților rurale, a infrastructurilor edilitare, educaționale, culturale, de sănătate, de comunicație etc. într-o viziune globală (vezi schema de la p. 26).

Problema hranei este un memento al subdezvoltării, care se cere abordată în cadrul unei analize de sistem. Dacă pornim de la această premisă, dezvoltarea agriculturii se cere redefinită, iar conceptele și mijloacele de acțiune reconsiderate. Este necesar să trecem de la abordarea clasică „factorială”,

la o viziune „structuralistă” mai cuprinzătoare. Cred că mai curînd trebuie să vorbim de **conceptul de DEZVOLTARE RURALĂ** sau de o **STRATEGIE RURALĂ**, decît numai de dezvoltarea agriculturii. Conceptele strategice și strategiile în genere, prezintă avantajul viziunii globale. Abordarea unitară a procesului creștere — dezvoltare — progres înseamnă, în fond, a ține seama de **interdependențele și CONCOMITENȚELE** sale, de **MULTIDIMENSIONALITATEA** sa economică, tehnologică, umană, social-culturală, politică etc.

De ce este nesatisfăcătoare abordarea „clasică”

În elaborarea strategiilor de dezvoltare o **problemă opțională** a stîrnit, în trecut, ea și în prezent de altfel, numeroase dispute: cui să se acorde **PRIORITATE**, agriculturii sau industriei?

În modelele clasice, „demarajului” creșterii economice în cadrul unei societăți cu agricultură primitivă, ale cărei caracteristici esențiale erau considerate (a) agricultura este unica sursă de bogăție și (b) puterea socială este legată de roadele pământului, i se atribuia acestei ramuri rolul prioritar și esențial pentru că: (1) produce alimentele și materiile prime necesare autoconsumului și aprovizionării sectoarelor neagricole, cu posibilități de deschidere către piețele externe; (2) furnizează mină de lucru sectorului agricol, dar și celorlalte sectoare (primar, secundar și terțiar); (3) permite acumularea de capital necesar investițiilor în agricultură și în celelalte sectoare, ca și aportul de devize necesare unor importuri; (4) creează o cerere de bunuri neagricole și de servicii⁽⁴⁾.

Corelația dintre industrie și agricultură este o problemă complexă, care în

- 1) Nicolae Ceaușescu, Expunere la Marea Adunare Națională cu privire la mărețele realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 și la politica externă a României, pusă în slujba păcii și colaborării internaționale, 18 decembrie 1975. Editura politică, București, 1975, p. 35—36.
- 2) Vezi Programul de acțiune, adoptat la Conferința mondială pentru alimentație (Roma, 5—16 noiembrie 1974), doc. E/5537, p. 55—102.
- 3) FAO, Le développement de l'agriculture, dans les régions agricoles défavorisées. Dixième conférence régionale de la FAO pour l'Europe. Bucarest (Roumanie), sept. 1976, doc. ERC/76/2, p. 39.
- 4) Accastă concepție este pusă în evidență și de schemele cu abordare „clasică”, vezi Dams, T. Die Zukunft der Dritten Welt in der globalen Entwicklung, in Offene Welt, 99/100, 1969, p. 45.

fapt se poate pune în mod diferit de la o țară la alta și mai ales de la o etapă istorică la alta. Dincolo de aceste particularități nu trebuie uitate câteva lucruri pe care le pun în evidență atât ultimele evoluții în teoria economică, cât și unele experiențe practice.

Abordarea sistemică a creșterii și dezvoltării și exigențele planificării au reliefat necesitatea unei dezvoltări armonioase, echilibrate, în care diferitele sectoare se interconstrucionează și în care industria și agricultura constituie **amindouă** ramuri de bază în cadrul economiei. Ele își îndeplinesc aceste funcții în mod diferențiat.

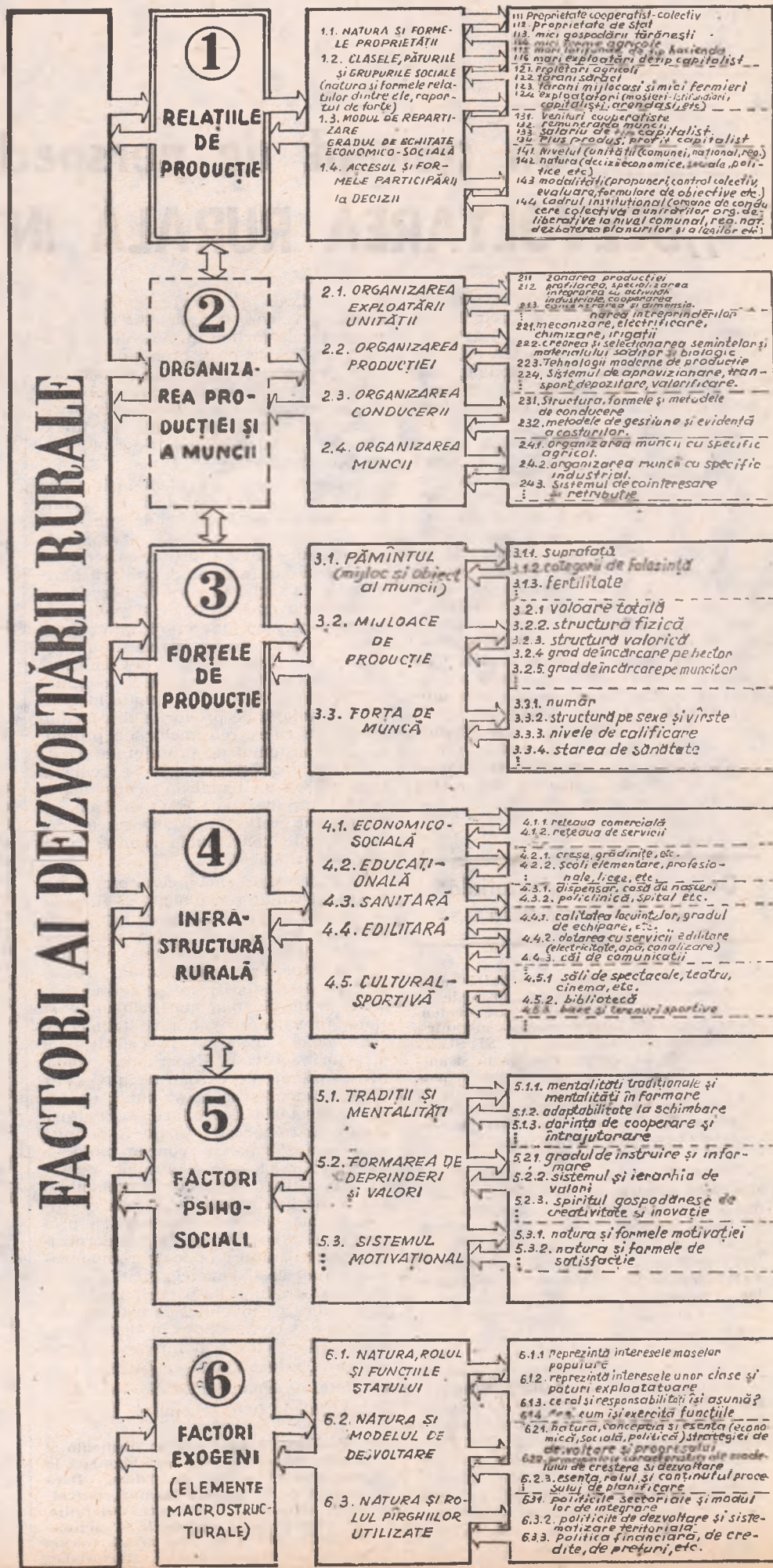
Dacă creșterea economică înseamnă în fond ridicarea semnificativă a productivității muncii sociale, atunci nu avem voie să uităm două aspecte importante: (a) că industria este aceea care, în calitatea sa de producătoare de mijloace de muncă, multiplică forța productivă a omului, asigurând o creștere substanțială a productivității sociale a muncii și în agricultură, devenind astfel **motorul progresului economic și social**; (b) locurile de muncă nou create prin dezvoltarea industrială au un mare rol de antrenare a dezvoltării, atât prin posibilitatea de a absorbi surplusul de forță de muncă din agricultură, cât și prin rolul de promotor al **progresului tehnic și tehnologic** (inclusiv în agricultură).

Problema nu se pune de a favoriza numai o ramură și a o neglija pe cealaltă, ci este vorba de „crearea unei industrii moderne și a unei agriculturi de înaltă productivitate”, ținându-se seama de necesitatea asigurării unei dezvoltări armonioase, cu proporții și structuri adaptate condițiilor specifice ale fiecărei țări. Totodată, un fapt vine astăzi să schimbe optica de punere a problemei priorității dezvoltării industriale sau agricole și anume: **tendința extrem de pregnantă a integrării industriei cu agricultura**, a industrializării agriculturii și a transformării ei într-o **variantă a muncii industriale**. Este adevărat, așa cum se afirmă adesea, că sectorul prelucrător constituie „motorul” dezvoltării. Dar în condițiile evoluției spre o „**industrie a agriculturii**”, evocată tot mai mult în acești termeni, discutarea priorităților își modifică conținutul, iar problemele creșterii nu mai pot fi abordate în viziunea și cu conceptele tradiționale.

Centrul de greutate se cere mutat pe alt plan. Recunoașterea faptului că problema creșterii productivității muncii sociale în agricultură este **condiționată** de raportul om-pământ-capital face ca problemele creșterii economice să se pună mai complex. Ele nu pot fi tratate numai în cadrul limitat al factorilor economici, financiari și tehnici, implicându-i și pe cei sociali și politici. Desființarea exploatării și a raporturilor de dependență, crearea unor noi structuri sociale, a unor structuri instituționale și organizatorice sînt acceptate astăzi ca determinante pentru creșterea economică. În aceste condiții nici dezvoltarea agriculturii nu mai poate fi abordată în termenii „clasici”. Ea se cere analizată în acest context mai larg al unei „**dezvoltări rurale integrate**”, care cuprinde și laturile social-politice.

Nici o strategie de dezvoltare rurală nu-și poate limita **OBIECTIVELE** la cele pur economice. Creșterii producției, a productivității muncii, a veniturilor pe locuitor, ameliorării utilizării forței de muncă, li se adaugă obiective

FACTORI AI DEZVOLTĂRII RURALE

sociale de maximă importanță care urmăresc emanciparea social-politică, echitatea și participarea la decizii. Aceasta presupune nu numai reforma structurilor agrare, ci implică natura sistemului social-economic. De aici și necesitatea ca dezvoltarea agriculturii să fie abordată în cadrul unui concept de DEZVOLTARE RURALĂ INTEGRATĂ.

Este necesară și o abordare politică

Lumea a devenit tot mai conștientă de gravitatea problemelor, intolerabile pe plan uman și creatoare de tensiuni pe plan politic, dar nu este suficient un examen de conștiință. Se deplunge prea adesea situația unei părți mari a omenirii ce se află în suferință și se acționează încă prea puțin eficace. Este necesară o abordare nu numai în termeni generali și vagi și nici numai economice ci una analitică și operațională, economică, socială și politică, pornind de la cauzele reale, de fond.

Prea adesea preocupările internaționale se limitează la aceea de ajutor în cazuri de dezastru sau la încercarea de a satisface necesarul neacoperit de hrană, la securitatea alimentară prin crearea de stocuri sau la sprijin financiar. Există încă prea puține preocupări pentru eradicarea cauzelor, iar țările în curs de dezvoltare primesc încă prea puține indicii practice asupra căilor pe care trebuie să urmărească rezolvarea problemei hranei, prin punerea în valoare a resurselor lor pe baze proprii, prin mijloacele cele mai adecvate și soluțiile cele mai economice.

Cauzele mizeriei rurale în țările în curs de dezvoltare sînt aceleași cu ale subdezvoltării. Ea este rezultatul secolilor de exploatare, care au creat o imensă ruptură între aspirațiile lor și realități. Epoca de resemnare și apatie a fost însă depășită odată cu prăbușirea imperiilor coloniale și cu dobîndirea independenței.

Ceea ce este însă astăzi extrem de preocupant sînt soluțiile și acțiunea. Evoluțiile din ultimul deceniu și jumătate au dus la o adîncire a prăpastiei între săraci și bogați. Aceasta nu este numai o problemă economică și socială, ci și politică⁵⁾, care determină: (a) o analiză de detaliu a însuși sistemului de dominație, a structurii puterii și naturii relațiilor; (b) o studiere a mecanismelor prin care grupurile sociale și politice dominante („elitele”) se înseamnă în sistemul de ansamblu; (c) investigarea modurilor cum reacționează la schimbare, cum o concep și cum participă la ea; (d) cercetarea modalităților în care operează în favoarea menținerii sau a unor modificări adap-

tative pentru menținerea actualului sistem de relații economice internaționale; (e) acțiuni ferme pentru instaurarea unor noi structuri, a unui sistem de relații economice și politice internaționale echitabile; (f) permanenta adaptare a strategiei și acțiunilor politice la realități și urmărirea creșterii eficienței acțiunilor.

Instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale pornește tocmai de la studierea cauzelor actualelor disparități și inechităților existente, a esenței și mecanismelor „violențelor de structură” care generează exploatarea, dar este necesar să fie analizate și elementele subiective care frînează evoluțiile pozitive.

Nu există numai explicații „rurale” la situația rurală. Nu există nici numai explicații economice. Ele sînt deopotrivă economice, sociale și politice.

Optica multisectorială

O abordare operațională ar aduce în discuție o primă problemă: CARE SÎNT ELEMENTELE COMPONENTE ALE UNEI STRATEGII DE DEZVOLTARE RURALĂ INTEGRATĂ?

Factorii dezvoltării producției agricole nu mai sînt limitați la cei considerați clasici în teoriile occidentale ale creșterii economice: capital, pămînt, forță de muncă, tehnici de producție, nici chiar dacă li se adaugă unii factori — să-i numim de „randament” — cum ar fi îngrășămintele, irigațiile, mecanizarea etc. H. Ozbekhan, cunoscut cercetător al acestor probleme, arată că din 27 de factori legați de producția de alimente, numai 6 sînt asociați cu tehnologia, la care o raportăm în mod curent⁶⁾. Numărul este discutabil dar ordinul de mărime vine să sublinieze încă o dată complexitatea și caracterul interdisciplinar și de sistem al acestei mari probleme a omenirii, creînd alt orizont căutării soluțiilor.

Teoria marxistă a necesității concordanței între forțele și relațiile de producție a deschis noi perspective în abordarea fundamentelor și resorturilor dezvoltării, permițînd o analiză științifică mai complexă și mai cuprinzătoare a fenomenelor și proceselor implicate. Numai într-o asemenea viziune pot fi descifrate mecanismele social-economice și politice complexe ce se intercondiționează în unitatea dialectică a procesului dezvoltării.

O primă evaluare a factorilor implicați ne-a condus la inventarierea din schemă (vezi p. 26).

O simplă enumerare a lor, chiar dacă ar fi exhaustivă, ceea ce nu ne putem propune, rămîne insuficientă. Elaborarea coerentă a conceptului de dezvoltare rurală integrată necesită construirea unei scheme „anatomice” și „fiziologice”, a unei matrice generale, care să pună în evidență interrelațiile dintre elemente, natura, importanța, ponderea și dinamica lor în condiții diferite, punctele nevralgice etc. Elaborarea unei asemenea scheme în abstract prezintă însă dificultăți deosebite. Aceasta mai ales dacă ținem seama că fiecare element este influențat de condițiile de aplicare, de obiectivele fundamentale specifice urmărite, de exis-

tența unor anumite concomitențe sau a unor succesiuni, de gradul de armonizare și distorsiune a sistemului respectiv, de numeroși factori aleatori endogeni și exogeni concreți. Efortul conceptual poate fi mult mai fructuos conjugat în procesul elaborării unor strategii concrete de dezvoltare rurală, într-o viziune integrată, confruntîndu-l continuu cu realitățile.

CONCLUZIA care se desprinde implicit din examinarea unei liste a factorilor implicați în procesul de dezvoltare rurală este că aceste proiecte trebuie să fie MULTISECTORIALE, vizînd deopotrivă circumstanțele politice, sociale, economice și tehnologice, ceea ce înseamnă o angajare serioasă conjugată și orientată a resurselor LA NIVELUL POLITICILOR NAȚIONALE.

Între soluțiile fragmentare și cele integrate

În general, soluțiile cu caracter fragmentar sînt rareori eficiente. În cazul nostru însăși logica internă a sistemelor economico-sociale face ca dezvoltarea rurală integrată să depășească simpla dezvoltare agricolă, ea însăși neputînd fi abordată izolat, ci numai în cadrul unei INTEGRĂRI funcționale la nivel SECTORIAL, ZONAL și NAȚIONAL.

Așa cum am mai arătat, interesul trebuie să fie polarizat nu numai de aspectele conceptuale sau pur teoretice, ci și de cele operaționale, de experiențele acumulate pînă în prezent. Numeroase țări în curs de dezvoltare au atacat într-o manieră sau alta problema dezvoltării rurale. La ora actuală sînt cunoscute modalități și proiecte diferite prin care s-a încercat amorsarea unui demaraj al dezvoltării. Ele variază extrem de mult de la o țară la alta, în funcție de particularitățile locale, structura relațiilor social-politice, raportul de forțe dintre clasele și păturile sociale, natura proprietății, forța și rolul puterii în stat, cadrul instituțional și conceptual al resurselor și experienței proprii, rolul și locul externalităților, ca și de alți factori sociali, economici, politici sau de natură tehnică.

Pe planul practicii, concepțiile și metodele utilizate în urmărirea dezvoltării agricole sînt extrem de variate. Ele evoluează de la unele măsuri fragmentare, care își limitează obiectivele la ameliorări relativ modeste și de primă urgență, menite să permită o ridicare a producției, pînă la programe complexe, de mai mare anvergură la scară națională, pe planuri multiple⁷⁾.

Analizînd conținutul lor și rezultatele obținute, două concluzii pot fi desprinse cu ușurință: (a) că nu există strategii general valabile și (b) că asistăm la o evidentă înțelegere și evoluție spre soluții integrate în cadrul unor programe mai largi.

Din investigațiile teoretice conceptuale, ca și din experiența și mijloacele practice utilizate ne interesează în cel mai înalt grad să încercăm să desprindem care ar putea fi principalele ELEMENTE componente ale unei strategii rurale integrate, cum se leagă ele într-o viziune cât mai coerentă. Despre aceasta, în numărul viitor.

dr. Ioniță OLTEANU

⁵⁾ Vezi și Stavenhagen, R., Decolonizing applied social sciences, Geneva, International Institute for Labour Studies, 1971, p. 337.

⁶⁾ Ozbekhan, H., The role of goals and planning in the solution of the world food problem, in Mankind 2000, Oslo, 1969.

⁷⁾ Numeroase proiecte de dezvoltare a agriculturii sînt analizate în raportul Băncii Mondiale: Développement rural, Politiques sectorielle, Banque Mondiale, 1975, p. 82—99.

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Perspectivile evoluției prețurilor internaționale în anul 1977

INSTITUTUL de economie mondială din Hamburg (H.W.W.A.) și Institutul național de cercetări economice și sociale din Anglia (N.I.E.S.R.) au prezentat în

Modificările prețurilor medii anuale internaționale ale principalelor produse de bază

Produse	- în % față de anul precedent -	
	1976 (estimați)	1977 (previziuni)
Produse alimentare		
- Grâu	- 15	- 9
- Orez	+ 7	+ 2
- Zahăr	- 46	+ 12
- Căfea	+ 85	+ 7
- Cacao	+ 36	+ 5
- Ceai	- 3	- 2
- Uleiuri și grăsimi	- 7	- 4
- Carne de vită	+ 7	+ 28
- Lăpt	+ 2	+ 5
- Produse din pește	+ 31	+ 16
Materii prime agricole		
- Bumbac	+ 53	+ 26
- Iută	- 20	+ 5
- Lână	+ 21	+ 20
- Pielă	+ 34	+ 18
- Celuloză	-	+ 11
Materii prime agricole		
- Chereștea	+ 8	+ 15
- Cauciuc	+ 33	+ 15
Combustibili		
- Țiței	+ 8	+ 8
- Produse petroliere*	+ 4	+ 15
- Cărbuni	- 16	+ 5
- Cocs	+ 14	+ 7
Minerale, metale		
- Aluminiu	-	+ 15
- Cupru*	+ 19	+ 18
- Plumb*	+ 9	+ 20
- Cositon*	+ 11	+ 18
- Zinc*	-	+ 12
- Oțel	+ 1	+ 11
- Minerale de fier	- 3	+ 2

x) La Bursa de metale referoase din Londra.

cadru unei reuniuni care a avut loc la Bruxelles un studiu cu privire la evoluția probabilă a prețurilor internaționale ale principalelor produse de bază în anul 1977. Concluziile studiului exprimă punctele de vedere și ale altor instituții de specialitate din München, Kiel, Zürich și Haga. Previziunile cu privire la evoluția prețurilor internaționale au fost elaborate ținându-se seama de perspectivele activității economice în țările membre ale O.C.D.E. în anul 1977.

Menționăm că modificările prețurilor medii anuale, prezentate în tabel, reflectă tendința generală a evoluției acestora, ele nescopind în evidență fluctuațiile sezoniere care intervin în cursul anului.

Flota comercială mondială în creștere

ÎN POFIDA scăderii puternice a navlurilor în special în

domeniul petrolier, flota comercială mondială a continuat să crească, cu 29,8 milioane tone capacitate brută (sau cu aproape 9%) în perioada de 12 luni care s-a încheiat la 1 iulie a.c., a dezvăluit Lloyds Register of Shipping. Tonajul petrolier este din nou cel care a înregistrat cea mai puternică creștere în anul respectiv: 18,1 milioane tone, adică 12%, ceea ce ridică totalul său la 168,1 milioane tone sau 45,2% din totalul flotei comerciale mondiale.

Totuși, având în vedere restringerea cererii mondiale, pentru anul viitor autoritățile nipone au recomandat unui număr de 40 șantiere navale reducerea tonajului în construcție până la 6,5 milioane tone în 1978. Din acest motiv, în viitorul an financiar șantierele navale japoneze vor produce numai 72% din tonajul record realizat în 1974, iar peste încă un an numai 65%.

Investiții străine în Iugoslavia

CONSILIUL Executiv Federal al Iugoslaviei a adoptat recent două proiecte de lege privind Banca iugoslavă de promovare a colaborării economice cu străinătatea și respectiv investițiile făcute de parteneri străini în întreprinderi iugoslave. După cum rețeră agenția Taniug, Banca amintită trebuie să contribuie într-o măsură mai mare la înfăptuirea planurilor de dezvoltare economică și socială a Iugoslaviei și la creșterea volumului exporturilor. Celălalt proiect de lege vizează dezvoltarea colaborării între întreprinderi iugoslave și parteneri străini, mai ales pe termen lung. Agenția citată rețeră că acest lucru este cu atât mai necesar cu cât la sfârșitul lunii septembrie a.c. investițiile comune ale întreprinderilor iugoslave și partenerilor străini în economia iugoslavă însumau peste 20,4 miliarde dinari, fiind înregistrate peste 140 contracte de acest fel. Din suma amintită, investițiile partenerilor străini reprezentau 3,25 miliarde dinari, fiind făcute cu precădere în industria prelucrării metalelor.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 29.XI.1976 — 3.XII.1976 s-a caracterizat printr-o întărire a cursului dolarului S.U.A. față de unele din principalele devize vest-europene, între altele sub efectul anunțării deficitului balanței comerciale americane pe luna octombrie a.c., de 695,9 mil. dolari în comparație cu 779 mil. dolari pe septembrie.

Marca vest-germană a evoluat sub influența anunțării excedentului comercial micșorat al balanței pe octombrie a.c., de 3,59 miliarde mărci vest-germane, în comparație cu 4,66 miliarde în septembrie 1976. cursul ei fiind de 2.4020 mărci pentru un dolar S.U.A. la începutul intervalului și 2.4175 mărci la sfârșitul lui. La scăderea cursului a contribuit și creșterea numărului șomerilor în R.F.G. în noiembrie a.c. cu circa 70 mii în comparație cu luna octombrie.

Francul elvețian a marcat o tendință de slăbire în comparație cu dolarul S.U.A. atingând la sfârșitul intervalului nivelul de 2.4550 franci elvețieni pentru un dolar, comparativ cu 2.4400 franci la începutul intervalului.

Lira sterlină s-a întărit din nou în comparație cu dolarul S.U.A. și de vizele vest-europene, atingând nivelul de 1.6700 dolari. 4.1040 franci elvețieni și respectiv 4.0372 mărci vest-germane pentru o liră sterlină pe data de 2 XII a.c. comparativ cu 1.6475 dolari. 4.0199 franci elvețieni și 3.9572 mărci vest-germane la începutul intervalului. O contribuție deosebit de importantă la întărirea lirei sterline în comparație cu dolarul S.U.A. și cu devizele vest-europene în perioada analizată au avut-o intervențiile Băncii Angliei pe piața monetară.

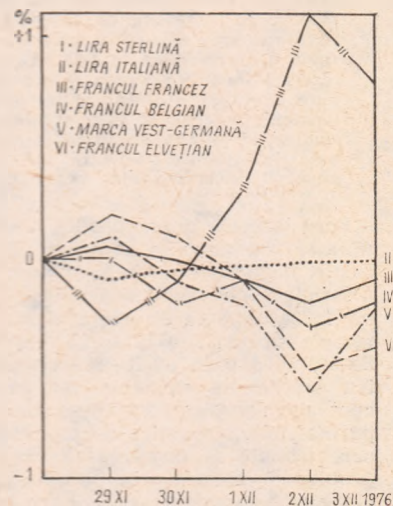
Lira italiană, beneficiind de intervenția zilnică a Băncii Italiei, a reușit să se mențină în general la același nivel ca săptămîna trecută, terminând intervalul la nivelul de 865,30 lire italiene pentru un dolar S.U.A.

Francul francez, profitind de acțiunea factorilor menționați asupra dolarului S.U.A., la care s-au adăugat și unii factori interni, a înregistrat o ușoară tendință de scădere în comparație cu dolarul S.U.A., atingând la data de 2.XII a.c. nivelul de 5,0020 franci francezi pentru un dolar.

Dobinzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni au înregistrat o scădere cu circa 1/4% p.a. la depozitele în eurodolari, în timp ce la cele în euromărci vest-germane nivelul a rămas neschimbat la 4,875% p.a. Modificări importante au înregistrat dobânzile la depozitele în eurofranci elvețieni la 6 luni, atingind 2,1875% p.a. la sfârșitul intervalului, în comparație cu 3 1/8% p.a. la finele intervalului precedent.

Prețul aurului a înregistrat o creștere ușoară în perioada analizată și anume de la 128,75 dolari/uncie la începutul intervalului la 130 dolari/uncie la sfârșitul lui, nivel atins și la sfârșitul intervalului precedent.

Dumitru LUNGU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 29 XI — 3 XII 1976, luându-se ca bază cursurile din ziua de 26 XI 1976.

Cerere crescîndă de cauciuc natural

ȚĂRILE membre ale Asociației producătorilor de cauciuc natural au ajuns la concluzia comună, că statele participante trebuie să accelereze dezvoltarea producției de cauciuc natural. Este vorba de Malaezia, Tailanda, Singapore și Sri Lanka, care au realizat

împreună o producție de 2,8 milioane tone în 1975, dintr-o producție mondială de aproximativ 3,3 milioane tone.

Experții consideră că există mari posibilități în statele membre de a mări producția pentru a satisface cererea mondială crescîndă de cauciuc natural din viitorii ani. Ei au recomandat adoptarea unei politici dinamice, care să implice modernizarea producției micilor plantatori și intensificarea cercetărilor în domeniul cauciucului.

ECONOMIE MONDIALA

STATISTICĂ

INTERNAȚIONALĂ

COMERȚUL

INTERNAȚIONAL

REFLEX AL

DIVIZIUNII MUNCII

STRUCTURA schimburilor internaționale a manifestat în deceniile recente, o mobilitate remarcabilă, ca urmare a dinamicii diferențiate a exporturilor-importurilor pe principalele grupe de mărfuri. În perioada 1965-1973, pe plan mondial, față de un ritm mediu anual de creștere a schimburilor globale de 15,1%, comerțul cu materii prime de proveniență agricolă a sporit doar într-un ritm de 10,9%, cel de produse alimentare — de 12,1%, iar cel de minerale și metale — de 13%. În același timp, comerțul cu combustibili și cu produse industriale finite a devansat ritmul general de creștere, sporind cu 17% și, respectiv, 16,6%. De remarcat că, dintre cele trei mari grupe de țări care figurează în tabelul alăturat, cea mai sensibilă devansare a ritmului mediu anual de creștere pe grupa materiilor prime agricole de către cel al grupei produselor finite se înregistrează — la exporturi — în cazul țărilor socialiste din Europa (de 2,3 ori), iar la importuri — în cazul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare (de circa 2,3 ori). În practică, aceste ritmuri di-

ferențiate au condus la majorarea continuă a ponderii produselor industriale finite, care a depășit atât la exporturi cât și la importuri 50% din valoarea totală a schimburilor. După cum rezultă din datele tabelului (care încă nu oglindește efectele creșterilor prețului petrolului și ale crizei economice din lumea capitalistă), în cazul grupei țărilor în curs de dezvoltare importurile de produse finite aveau o pondere ridicată încă în anul 1955; în perioada scursă această grupă de mărfuri și-a sporit ponderea și în importurile celorlalte două grupuri de țări,

atingind — în 1973 — niveluri apropiate. Creșterea menționată a avut loc pe seama scăderii ponderii importurilor de produse alimentare și materii prime agricole, în cazul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare o asemenea tendință fundamentându-se mai puțin pe realitatea obiectivă a sporirii gradului de autosatisfacere a nevoilor interne, cât pe necesitatea economiilor de valută.

Evoluții similare, întrucâtva mai diferențiate pe grupe de țări, se manifestă și în domeniul exporturilor lor. Se observă, între altele, că — în timp

ce produsele industriale finite au ajuns în 1973 să reprezinte peste 65% din totalul exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate — aceeași grupă de mărfuri, deși în progres simțitor față de 1955, nu figurează decât cu 18,4% în cadrul exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, primul loc — cu 42,7% — revenind grupei „combustibili”. Ceea ce oglindește, odată în plus, existența unor structuri și decalaje necorespunzătoare, a unei diviziuni perimate a muncii pe plan internațional.

N. P.

Grupa de produse	Exporturi către				Importuri din			
	întreaga lume	țările capitate	țările în curs de dezvoltate	țările în curs de dezvoltate	țările capitate	țările socialiste	țările în curs de dezvoltate	
Produse alimentare								
- 1955	21,8	24,3	21,9	16,6	24,3	17,8	23,4	
- 1973	14,9	17,0	17,7	14,7	17,0	17,3	20,9	
Materii prime de proveniență agricolă								
- 1955	12,9	15,1	15,4	6,2	15,1	12,4	20,9	
- 1973	6,0	6,5	6,0	4,6	6,5	5,5	12,7	
Minerale și metale								
- 1955	12,2	13,3	13,4	7,1	13,9	14,3	10,5	
- 1973	10,7	10,7	12,3	8,2	10,7	10,7	15,8	
Combustibili								
- 1955	11,0	10,2	9,4	11,7	10,2	5,7	19,3	
- 1973	11,0	12,5	5,9	8,4	12,5	4,1	20,3	
Produse industriale finite								
- 1955	40,5	37,2	37,3	52,6	33,2	45,1	23,5	
- 1973	55,5	54,0	53,4	59,7	54,6	65,1	29,6	
Alte mărfuri								
- 1955	1,6	3,3	3,2	5,3	3,3	4,7	2,4	
- 1973	2,1	1,1	3,2	4,4	1,1	1,3	3,9	
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Sursa: U.N.C.T.A.D., Handbook of International Trade and Development Statistics - 1976, pag. 80 și 82.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Gazeificarea subterană a cărbunelui

REINTRAT în actualitate odată cu majorarea substanțială a prețului petrolului, cărbunele are în față un mare viitor. Studiul prezentat la o reuniune a Societății Inginerilor civili din Franța relevă că estimările cele mai modeste privind rezervele mondiale de cărbune, economic exploatabile în condițiile actuale, depășesc 150 miliarde tone. Dacă se ține seama și de zăcămintele aflate la mare adâncime, între 1 200 și 5 000 metri, aceste cifre trebuie multiplicare cu 50-100 (Le Monde, 10 noiembrie 1976).

Dacă din motive economice și sociale extracția subterană pare condamnată în perspectivă, exploatarea în cariere, la zi, și mai ales gazeificarea subterană a cărbunelui in situ, fără a-l extrage, au asigurat un mare viitor. Acest din urmă procedeu, care se studiază de peste 50 ani, se utilizează deja într-o serie de țări, între care U.R.S.S. În prezent se experimentează în R.F.G. înlocuirea aerului injectat în subteran cu hidrogen, pentru a obține un gaz mai bogat în metan care ar reprezenta un veritabil substitut pentru gazele naturale.

Polonia : industria cimentului

ÎN CURSUL actualului cincinal, în Polonia se urmărește extinderea considera-

bilă a producției de ciment, astfel încât această industrie să acopere în întregime necesarul intern de consum. Prin punerea în funcțiune a șase noi fabrici de ciment, producția totală urmează să ajungă la aproape 30 mil. tone în 1980, față de 12,7 mil. tone în 1971 și 20,5 mil. tone în 1976. Totodată, accentul se pune nu numai pe lărgirea producției de ciment de calitate superioară, ci și pe extinderea așa-numitei tehnologii „uscate” de preparare a cimentului, care permite reducerea atât a investițiilor specifice cât și a consumului de combustibil (cu 50%).

Rezervele și cererea unor minerale

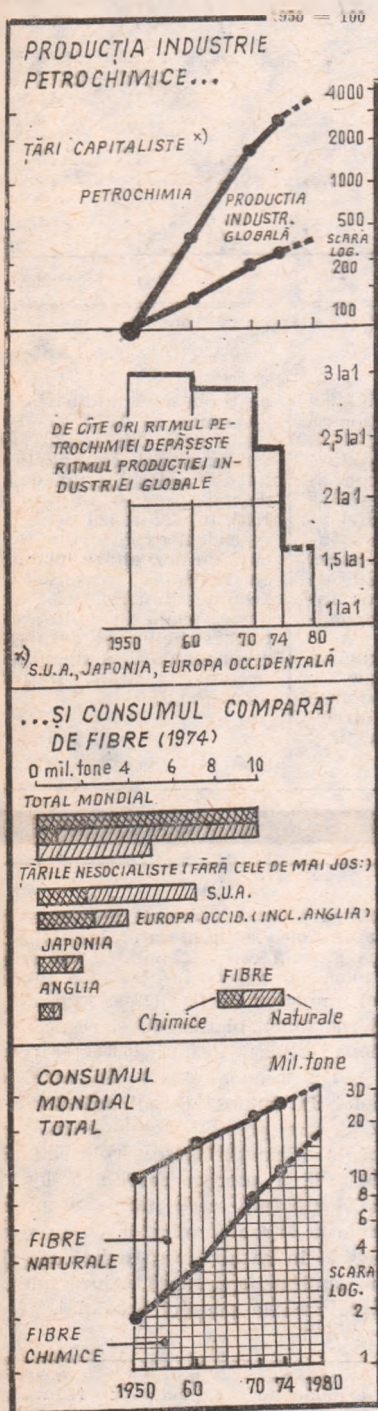
PRINTRE mineralele importante ale căror rezerve mondiale depășesc cu mult

mărimea globală a cererii prevăzute pînă în anul 2000 se numără: aluminiul (cererea globală este estimată la 962 milioane tone, iar rezervele la 3 480 milioane tone), minereul de fier (22 și respectiv 100 miliarde tone), platina (97 și respectiv 297 milioane uncii), fosfații (6 808 și respectiv 17 172 milioane tone). În cazul cărbunelui bituminos, Biroul minelor din S.U.A., care prezintă aceste cifre, se rezumă la afirmația că rezervele sînt adecvate, fără a preciza cantitatea lor. Tabelul comparativ care urmează prezintă estimările Biroului minelor cu privire la resursele în cazul cărora există riscul ca să se epuizeze sau să se reducă mult rezervele pînă la sfîrșitul secolului.

	Unitatea de măsură	Nevoi mondiale pînă în anul 2000	Rezerve exploatabile	Rezerve identificate
Petrol	miliarde barili	718	720	nedisponibil
Gaze naturale	miliarde mc	62 300	79 400	nedisponibil
Uraniu	mii tone	2838	1 066	1 861
Cupru	milioane tone	353	450	2 050
Aur	milioane uncii	1 056	1 320	1 900
Plumb	milioane tone	156	165	330
Argint	milioane uncii	13 500	6 000	22 630
Cositor	mii tone	7 500	10 110	11 358

Limitele fibrelor chimice

PÎNĂ LA CE PROPORȚII vor putea să fie substituite fibrele chimice celor naturale? Pe exemplul unui grup de țări capitaliste dezvoltate (vezi graficul), *The Economist* din Londra arăta recent că devansarea producției industriale globale de către producția petrochimică tinde să se încetinească vizibil de la începutul actualului deceniu și în perspectiva anului 1980. La mijlocul deceniului consumul de fibre chimice

ajunsesse totuși să reprezinte în aceste țări mai mult — în unele cazuri simțitor mai mult — decât jumătate din totalul consumului. Ultimul compartiment al graficului ilustrează îngustarea relativă a cimpului firelor naturale din 1950 încoace, dar scoate totodată în evidență că cel puțin sub acest as-

pect — al ponderii în consumul total — expansiunea fibrelor chimice se apropie de limite firești.

Petrol și uraniu: prețuri paralele

SPERANȚELE de a obține în anii '80 energie nucleară la prețuri destul de scăzute pentru a permite înlocuirea treptată a utilizării petrolului par să se îndepărteze ca urmare a unei creșteri a prețurilor uraniului aproape în pas cu cele ale petrolului. Studii ale Agenției Internaționale pentru Energia Atomică indică în ultimii ani o mai strînsă corelare între piața petrolului și aceea a uraniului, care duce la evoluția paralelă a prețurilor și la tendința de stocare a combustibilului nuclear de fiecare dată cînd se întrevede o creștere a prețului la petrol. Părerea experților este că această tendință va continua și în viitorul previzibil.

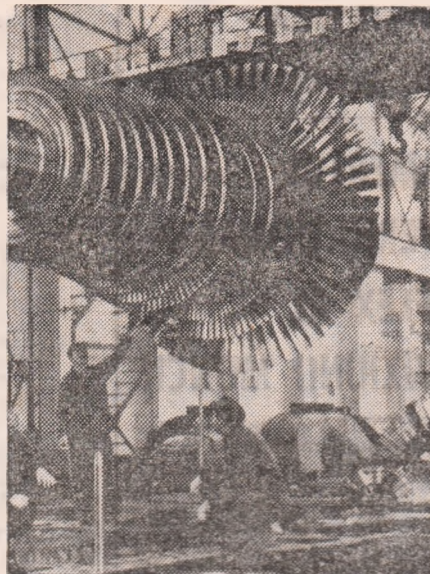
Producția mondială de uraniu din 1975 este estimată la 25 000 tone metrice, după cum informează ziarul *International Herald Tribune* (27—28 noiembrie 1976). După aceeași sursă, uraniul înainte de înobilare costă în prezent 42 dolari livra, de opt ori mai mult decît în 1972. În aceeași perioadă prețul petrolului a crescut de cinci ori. „Ori de cîte ori se urcă prețul petrolului, au declarat experții ai A.I.E.A., prețul uraniului saltă și el aproape automat“.

Sisteme automatizate de irigații

UN sistem automatizat și teleghidat de irigare a unei suprafețe de 700 ha de culturi legumicole, experimentat timp de cinci ani în regiunea Pazardjik (Bulgaria), a dat rezultate favorabile. Este vorba de sistemul în care conductele de apă și aspersoarele sînt îngropate adînc, încît nu împiedică efectuarea mecanizată a lucrărilor agricole. Pentru a iriga, este suficient să se pompeze apă sub presiune în conducte, ceea ce ridică automat aspersoarele la suprafață și le pune în funcțiune. Pe această cale, în cultura de tomate, ardei, cartofi timpurii și alte zarzavaturi au fost obținute sporuri de recoltă de pînă la două treimi, comparativ cu sistemul de irigare pe baza gravitației, prețul de cost al producției obținute scăzînd considerabil. Noul sistem permite — pe baza economisirii apei — să se mărească numărul udărilor. În prezent, se află în studiu o variantă destinată culturilor de porumb, cărora le poate mări randamentul la hectar de pînă la 3,5 ori.

Agregate de mare capacitate

DEZVOLTAREA bazei energetice a Republicii Populare Chineze, factor în-

semnat al dezvoltării economice a țării, se bazează și pe construirea unor grupuri energetice puternice. În imagine: asamblarea rotorului unei turbine cu abur de 200 MW la o uzină din Tungfang, în provincia Seciuan.

Aisberguri pentru deșertul Arabiei

CĂTRE Bab el-Mandeb și Marea Roșie ar putea să pornească peste cîțva timp o caravană de aisberguri, într-o călătorie care ar urma să dureze între șase luni și un an.

Intr-adevăr, guvernul Arabiei Saudite studiază în prezent posibilitatea de a organiza transportarea de aisberguri din ținuturile Antarcticii pînă în regiunile toride ale Peninsulei Arabiei. Din topierea gheții urmează să se obțină apă potabilă și apă pentru irigații. Planurile, elaborate cu ajutorul unei firme franceze, prevăd într-o primă etapă remorcarea unui aisberg de circa 85 milioane tone de către șase remorchere mari, asemănătoare cu acelea care transportă platforme pentru extracția submarină a petrolului, pe o distanță de 5 000 mile, prin Oceanul Indian și Marea Roșie. Aisbergul va fi apărat împotriva valurilor și soarelui printr-un înveliș de plastic cu o grosime de peste jumătate de metru. Chiar în aceste condiții se estimează că se vor pierde aproximativ 20% din masa de gheață înainte de a ajunge la destinație. Pentru a înlesni transportul și mai ales trecerea prin strîmtoarea Bab el-Mandeb, la intrarea în Marea Roșie, unde adîncimea apei este de numai 40 metri, se preconizează tăierea acestuia în „felii“ de circa 1 milion de tone fiecare cu ajutorul unor cabluri încălzite electric.

După sosirea la destinație topirea gheții va dura 18 luni, apa fiind pompată în rezervoare. Se estimează că costul apei potabile obținute în acest fel va fi de 50 cenți pentru un metru cub, de două ori mai puțin decît costul desalinizării apei marine.

GLOSAR

Obligațiune

DINTR-O statistică recentă rezultă că volumul împrumuturilor contractate pe bază de obligațiuni este în mare creștere, dovedind utilitatea deosebită a acestui instrument ca formă de mobilizare a capitalurilor pe termen lung necesare realizării anumitor obiective de stat sau particulare.

Pentru ca un împrumut pe bază de obligațiuni să poată avea loc, este necesară întrunirea mai multor elemente: o emisiune de obligațiuni, o bancă sau un consorțiu bancar care să preia această emisiune și să o plaseze în rîndurile celor care au capitaluri disponibile, o piață, pe care obligațiunile să fie cotate, un serviciu în țara emitentă care să se ocupe cu rambursarea, eșalonată în timp — în general prin tragere la sorți —, a capitalului investit în obligațiuni.

Obligațiunea este un titlu de valoare pe baza căruia emitentul, stat sau întreprindere, se obligă la o anumită prestație. Creditorul, beneficiar al prestației, este deținătorul obligațiunii. Acesta poate fi indicat nominal în cuprinsul titlului („obligațiune nominală”), sau mai poate fi deținătorul nespecificat al titlului („obligațiune la purtător”), în cazul în care din text rezultă că deținătorul are dreptul de a pretinde prestația stabilită.

De cele mai multe ori, prestația are forma unei sume de bani, iar obligațiunea face parte dintr-o emisiune totală, reprezentînd capitalul împrumutat de emitentul obligațiunilor. Împrumutul pe bază de obligațiuni poartă o dobîndă. El poate fi un împrumut intern, în monedă națională, sau un împrumut extern, într-o monedă străină. În ultima vreme au luat mari proporții împrumuturile pe așa numitele **euro-obligațiuni**, al căror specific constă în faptul că sînt contractate de un stat sau de un rezident al acestuia într-un alt stat, în moneda națională a unui al treilea stat, de obicei în eurodolari. Emisiunile de euro-obligațiuni reprezintă una din principalele căi de vehiculare și valorificare a uriaselor capitaluri care s-au acumulat pe anumite piețe sub forma eurovalutelor.

Avînd în vedere că în intervalul de timp, uneori de zeci de ani, pentru care au fost acordate împrumuturile, se pot întîmpla multe, deținătorii anumitor obligațiuni obișnuiesc să-și apere drepturile organizîndu-se într-o asociație și delegînd unui reprezentant al lor dreptul de a duce tratative cu debitorul și de a reglementa în termeni noi, dacă este cazul, raporturile de drept dintre asociația deținătorilor de titluri și debitorul emitent al acestor titluri.

Transmiterea dreptului de a pretinde prestația la care s-a angajat emitentul obligației se poate efectua prin înțelegere între vechiul și noul deținător al titlului și prin înminarea efectivă a titlului. Deținătorul de obligațiuni care dorește să reintre în posesia capitalului înainte de termen poate vinde pe piață titlurile deținute, bineînțeles la cursul pe care îl au aceste titluri în momentul vânzării.

Obligațiunea nu trebuie confundată cu acțiunea. Amîndouă sînt titluri de valoare, însă în timp ce obligațiunea este un titlu de credit, acțiunea este un titlu de proprietate asupra unei părți din capitalul unei întreprinderi. Din această cauză, remunerarea capitalului investit în aceste titluri este fundamental diferită: obligațiunea, ca titlu de credit, poartă o dobîndă fixă care se achită indiferent de realizările întreprinderii care s-a împrumutat, în timp ce acțiunea dă dreptul la dividend, adică la o parte corespunzătoare din beneficiu, bineînțeles atunci cînd și în măsura în care întreprinderea a obținut un asemenea beneficiu.

C. K.

Indexarea

Eugen Alexandrescu, București — Indexarea prețurilor internaționale vorbește de la realitatea a structurii și organizării fluxurilor mondiale

de export-import sînt în avantajul net al țărilor dezvoltate, țările în curs de dezvoltare înregistrînd în perioada postbelică pierderi aproape în fiecare an ca urmare a evoluției nefavorabile a foarfecelului prețurilor internaționale. Indexarea urmărește să apere puterea de

cumpărare a țărilor în curs de dezvoltare.

Sînt cunoscute două formule principale de indexare: indexarea directă, care reglementează prețurile de tranzație ale produselor de bază în funcție de nivelul și evoluția prețurilor produselor industriale; indexarea indirectă, care spre deosebire de cea directă, nu ar interveni la nivelul prețurilor de tranzație, ci ar stabiliza veniturile din export ale țărilor în curs de dezvoltare prin intermediul unor transferuri financiare din țările dezvoltate spre țările în curs de dezvoltare. În relațiile internaționale funcționează în prezent un sistem de indexare indirectă denumit STABEX, care urmărește să contrabalanseze scăderea veniturilor din exporturile către statele C.E.E. a 46 țări în curs de dezvoltare din Africa, zona Caraibilor și Pacificului și să le garanteze un anumit nivel minim al încasărilor în devize libere, indiferent de fluctuațiile prețurilor sau ale producției lor de produse de bază.

Sistemul STABEX se aplică la 12 produse principale (arahide, cacao, cafea bumbac, coacă, alte produse din palmier, piei, produse din lemn, banane, ceai, sisal, minereu de fier) și mai multe subproduse, în total 29 de produse, flecarea asigurat individual. O țară în curs de dezvoltare beneficiară poate să primească fondurile de contrabalansare în cadrul STABEX numai în anumite condiții: produsele să fie cuprinse în lista oficială: produsele respective să fi reprezentat, în anul luat în calcul, un anumit procentaj minim din încasările totale de export către toate destinațiile („pragul de dependență”); scăderea încasărilor din exportul produselor respective să depășească cu un anumit procent media mobilă a încasărilor pentru acel produs în ultimii patru ani („pragul de declanșare”).

Exportatori de petrol

Ionel Soran, Liceul industrial nr. 1, Oradea — Cele mai mari zece țări exportatoare de petrol au fost în ultimii doi ani cele din tabelul care urmează. Cu excepția U.R.S.S., care este cel mai mare producător mondial, toate țările incluse în tabel sînt membre ale O.P.E.C. Datele

tabelului provin din **Petrole Informations** (mai 1976), **Petroleum Economist** (septembrie 1976). **Vneșneaca** (orgovilea S.S.S.R. 1975. Cifrele sînt exprimate în milioane tone.

Tara	1975	1974
1. Arabia Saudită	295,9	373
2. Iran	228,5	264
3. U.R.S.S.	130,5*	116*
4. Kuveit	81,4	93
5. Irak	107,5*	86
6. Nigeria	86	110
7. Libia	72,7	75
8. Venezuela	62,2	94
9. Indonezia	54,4	58
10. Algeria	45,3*	42

* Inclusive produse petroliere.

Anul trecut țara noastră a exportat 6.175 milioane tone de produse petroliere, față de 6.501 milioane tone în 1974.

ONUDI —

scurt istoric

Ilie Șerban, București — Începerea activității în ianuarie 1967 a unui organism însărcinat în mod expres să promoveze și să accelereze industrializarea țărilor în curs de dezvoltare, și anume Organizația Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială (ONUDI), are la bază o rezoluție adoptată în unanimitate de Adunarea Generală a O.N.U. la 17 noiembrie 1966. Recent, după cum ați constatat, s-au aniversat zece ani de existență a ONUDI. Dar încă în 1961, ca o recunoaștere a importanței crescînde a industrializării pentru progresul economic al țărilor în curs de dezvoltare, fusese creat un Centru de dezvoltare industrială pe lângă Secretariatul O.N.U. la New York, pentru a se ocupa de aspectul industrial al programelor de asistență tehnică.

Pînă în prezent ONUDI a întreprins proiecte de asistență tehnică în 120 țări, care se cifrează la peste 250 milioane dolari și a că-

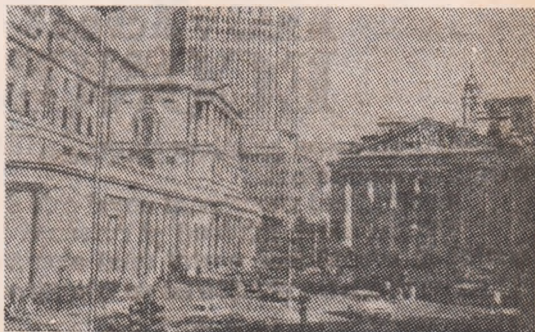
ror realizare se întinde adesea pe mai mulți ani.

Asistența directă furnizată de ONUDI ia forma furnizării de echipament și a trimerii de specialiști și consultanți. Activitățile operaționale ale ONUDI sînt sprijinite de studii, cercetări, schimburi de experiență, stagii de ridicare a pregătirii cadrelor. Astfel, de pildă, ONUDI organizează anual, adeseori în colaborare cu guverne sau cu organisme internaționale, circa 60 de reuniuni internaționale de schimb de experiență sau de examinare a unor probleme bine precizate.

În prezent se află în studiu realizarea recomandării celei de-a doua Conferințe generale a ONUDI (Lima, martie 1975) privind transformarea ONUDI într-o instituție specializată, dispunînd de resurse și autonomie sporite.

Lira sterlină: măsuri de protecție

Vinilă Corbea, Arad — În a doua jumătate a lunii noiembrie a.c. au fost adoptate o serie de măsuri pentru protejarea cursului lirei sterline, care scăzuse îngrijorător (vezi rubrica „Evoluții monetare”) și pentru restrîngerea facilităților de credit pe piața internă. Printre ele se numără: limitarea creditelor ce pot fi acordate de bănci clienților particulari (echivalentul sumelor ce depășesc nivelul permis urmînd a fi depus într-un depozit special la Banca Angliei), ceea ce are ca efect limitarea cantității de bani aflată în circulație; interzicerea acordării de credite bancare în lire sterline unor clienți străini care le-ar utiliza în comerț! dintre țări străine.

O imagine din City-ul londonez. În ultimul plan noua clădire a bursii de valori.

STEFAN LOZNEANU, Drohoi — Instrucțiunile privind examinarea medicală și psihologică a personalului din funcțiile legate de siguranța circulației feroviare, rutiere și a navigației, aprobat prin Ordinul MTTc nr. 77/1973, prevăd la art. 3 că: „pentru exercitarea funcțiilor legate de siguranța circulației avizul medical și avizul psihologic sunt obligatorii atât pentru angajații din unitățile subordonate MTTc, cât și pentru angajații aparținând altor ministere care sunt autorizați în funcții de către organele MTTc”.

Conform art. 6 din aceleași instrucțiuni, trimiterea angajaților MTTc și prezentarea acestora la examinarea medicală și psihologică, conform programării făcută de unitatea sanitară teritorială constituie sarcini de serviciu atât pentru conducătorii de unități, cât și pentru persoanele care urmează a fi examinate.

Este de competența întreprinderilor sau organizațiilor socialiste de a reglementa modalitatea de suportare a cheltuielilor pe perioada cât personalul respectiv se deplasează să efectueze aceste examinări.

EUGEN POP, Turda — Timpul lucrat într-un compartiment tehnico-economic se ia în calcul, în totalitate, ca vechime în funcții tehnice, dacă funcția de încadrare este tehnică, respectiv economică, dacă funcția de încadrare este economică. Dv. aveți vechime numai în funcții tehnice și aceasta nu poate fi luată în calcul pentru încadrarea într-o funcție economică.

PASICA TOM, Tulcea — Dacă aveți peste 12 luni de activitate în muncă era

posibilă încadrarea dv. direct în anul II de stagiatură.

CONSTANTIN MARINESCU, Drăgănești Vlașca — Decontarea biletelor de autobuz se poate face numai pentru persoanele care, prin natura serviciului, sunt obligate să se deplaseze zilnic în diferite sectoare ale orașului.

MATEI ȚIRCOVICU, Slatina — Potrivit pct. 2 din precizările date de Ministerul Finanțelor cu nr. 1512/1967 la instrucțiunile M.F. nr. 1504/1967 privind aplicarea Decretului nr. 1086/1966, majorarea de impozit se aplică persoanelor fără copii, de la vârsta de 25 ani impliniți, indiferent dacă sunt sau nu căsătorite și de motivele pentru care nu au sau nu pot avea copii (boală, sterilitate, vîrstă înaintată etc.), cu excepția invalizilor de gradul I și II. Persoanele care au invaliditate de gradul I și II pe termen limitat beneficiază de plata impozitului nemajorat numai pe perioada arătată în actele legale prin care s-a stabilit această invaliditate. Exonerarea de la plata impozitului majorat este personală și nu poate fi transmisă asupra soțului valid.

Legea nu prevede limită de vîrstă în ce privește încetarea plății majorărilor de impozit. Ca urmare, pensionarii care, în afară de pensie, realizează venituri impozabile, plătesc impozitul majorat în cazul în care nu au copii.

CONSTANTIN BULIGOANEA, Drobeta-Turnu Severin — Comunicați-ne adresa pentru a vă putea răspunde la întrebare.

SISTEMUL DE PREȚURI

(Urmare din pag. 24)

ție a unor mărfuri. În ce privește influențarea la ieșire, aceasta se realizează prin cunoscuta conexiune inversă negativă care duce la reglări în cantități și structura producției. Printr-o formă specifică conexiunea inversă negativă se realizează și pe piața socialistă a mijloacelor de producție și a bunurilor de consum pe calea presiunii exercitate de stocurile supranormative, greu și lent vandabile, capacităților de producție nefolosite, volumul cererii nesatisfăcute etc.

În evaluarea consumului de muncă socială și exprimarea bănească prin preț a acestuia, ce se desfășoară în interiorul sistemului, elementele obiective se manifestă prin variații ale raportului dintre cerere și ofertă pe piața țărănească și piața internațională

în condițiile funcționării lor imperfecte, cu factori perturbatori la intrare și la ieșire. Pe segmentele pieței bunurilor de consum și ale pieței mijloacelor de producție, elementele obiective acționează pe calea corelării și rezorării prețurilor, ce se realizează prin compararea nivelului lor cu prețurile unor produse similare înlocuite etc. din țară sau străinătate. Această formă de manifestare a elementelor obiective cuprinde și unele aspecte ce le apropie de activitățile normative în stabilirea prețurilor.

Acțiunile obiective se realizează, ca regulă generală, la nivelul unităților economice, protagoniștii lor fiind beneficiarii și furnizorii de produse, constituind caracteristici ale microeconomiei, precum și cerințe și condiții ale funcționării descentralizării proceselor de conducere economică.

Abonați-vă pentru anul 1977 la

Revista ECONOMICA

Vă asigurați astfel primirea cu regularitate, atât a revistei cât și a Suplimentului săptămînal.

Costul unui abonament anual este de 260 lei.

Pentru elevi, studenți și cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, costul unui abonament este de 130 lei pe un an, 65 lei pe semestru și 32,50 lei pe trimestru.

Abonamentele se fac la oficiile poștale sau direct la redacție în contul I.S.I.A.P. — Întreprinderea de stat pentru imprimare și administrarea publicațiilor, Piața Științei, 1 — nr. 64,51.301.52 B.N.R.S.R. Filiala Sector I.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice.

Sumarul nr. 49 din 10 decembrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Pregătirea producției anului 1977 (Bogdan Pădure) 1
- Utilizarea rațională a suprafețelor de producție (V. Boescu) 3
- Recensămîntul populației și al locuințelor. O amplă investigație social-demografică (dr. Mihai Capătă) 5
- Cîncinalul revoluției tehnico-științifice în agricultură. Cum se dezvoltă și cum este utilizată baza tehnico-materială? (I). (Ovidiu Popescu) 7
- Puncte de vedere. Primatul indicatorului eficienței sintetice complexe în aprecierea activității (dr. P. Ilica) 9
- Cititorii au cuvîntul 11

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Posibilități de perfecționare a organizării și conducerii întreprinderilor agricole de stat (Emeric György) 12

CONSULTAȚII

- În sprijinul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid. Creșterea economică a României socialiste (dr. Cornel Iuga) 15

TEORII • IDEI

- Normativ și obiectiv în sistemul de prețuri (II) (Constantin Ionete) 18
- Influențele industrializării socialiste asupra mobilității socio-profesionale a forței de muncă (dr. Al. Florescu) 20
- Școli • curente • economiști. Nicolae Bălcescu, gînditor social de talie europeană (I) (V. Iota) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Un concept de perspectivă — „dezvoltarea rurală integrată” (I) (dr. Ioniță Olteanu) 25
- Tendințe — conjuncturi 28
- Statistică internațională 29
- Mondorama 30
- Curier 31
- Întrebări-răspunsuri 32

Coperta I — Bogdan Stroescu

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11-25, București 22, telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
 Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
 Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

NAVROM

Grupul de exploatare fluvială și porturi „Navrom” din Giurgiu este o unitate economică subordonată Comandamentului Flotei Fluviale Galați, pendinte de **COMANDAMENTUL MARINEI CIVILE** din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor.

Din punct de vedere organizatoric, în componența sa se află porturile Călărași, Oltenița, Giurgiu, Zimnicea, Turnu Măgurele, Corabia, Calafat, Drobeta Turnu-Severin, Orșova și Moldova Veche.

Printre principalele sale atribuții intră :

- Transportul fluvial de marfă care se efectuează de către nave împingătoare de mare capacitate, remorchere, barje, șlepură, ceamuri și tancuri pentru transportarea produselor petroliere.

- Activitatea portuară de încărcări și descărcări nave, auto și vagoane.

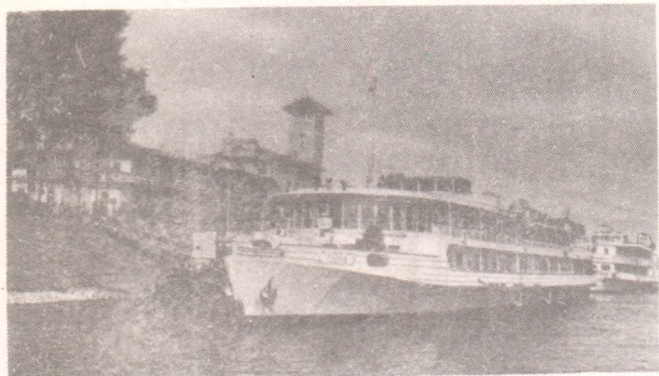
- Extragerea de produse balastiere — balast, nisip și mărgăritar.

- Transportul de pasageri cu itinerar permanent sau turistic ce se efectuează cu vase moderne și rapide, printre care putem evidenția „HERCULANE” (100 locuri), „ILFOV” (82 locuri), „SIGHIȘOARA” (150 locuri), „MEHEDINȚI” (300 locuri), precum și două nave rapide a câte 60 locuri fiecare.

- Trecerea cu bacul „Vadul Oii” de la Chiciu-Regie din dreptul portului Călărași, prin care se realizează legătura rutieră București-Constanța, în special în perioada de aglomerație turistică din lunile de vară.

Tuturor celor interesați de a folosi serviciile acestei întreprinderi le indicăm :

- adresa telegrafică — NAVROM — Giurgiu
- telex : 0118711
- telefon : 1 24 90 — 1 24 93

DUNĂREANA

Aidoma unui străjer la poarta cetății, întreprinderea „**TEXTILA DUNĂREANA**”, cu silueta sa masivă din beton și sticlă, te întâmpină la intrarea în bătrînul și totuși întineritul municipiu — așezare urbană în plină dezvoltare industrială.

Vîrsta acestei unități se poate număra pe degetele unei singure miini. Cîr privește însă importanța și volumul realizărilor, acestea o situează pe primul loc în ierarhia țesătorilor, întreprinderea avînd, în același timp, și cele mai moderne secții de finisaj.

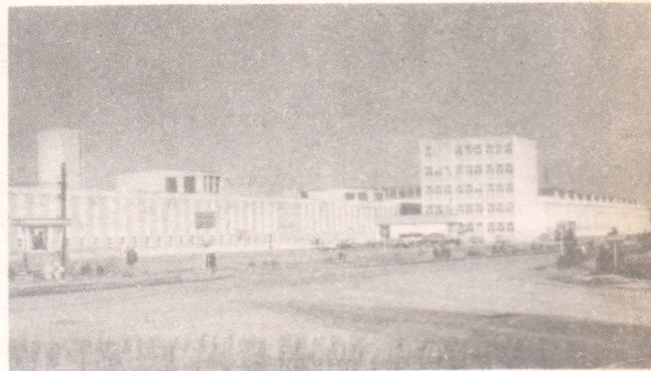
Fabrica realizează țesături tip bumbac din bumbac 0/0, din bumbac în amestec cu poliester, precum și din bumbac în amestec cu celofibră, într-o mare varietate de desene și o bogată paletă coloristică.

Țesăturile imprimate și uni, produse de această întreprindere, reprezintă materialul pentru confecționarea de rochii, bluze, cămăși bărbățești, lenjerie, sacouri, bluze, pantaloni etc., „Dunăreană” bucurîndu-se în prezent de colaborarea cu toate fabricile de confecții de profil din țară, precum și cu foarte multe unități ale industriei locale, cooperației meșteșugărești și de consum.

Produsele purtînd marca fabricii se întîlnesc în marile magazine din Capitală și din țară ; ele au ajuns pînă în cele mai îndepărtate unități ale cooperației de consum. Aceeași marcă și-a dovedit prestigiul în țări din Africa, Europa, America de Nord, Australia și Asia.

Un ultim amănunt — media de vîrstă a harnicilor muncitori este numai de 22 ani. O bună parte dintre aceștia s-au format în Grupul școlar textil al fabricii, în componența căruia intră un liceu industrial și o școală profesională, fiecare avînd cîte o secție de țesătorie și o secție de finisori.

Instituțiile și întreprinderile interesate se pot adresa **ÎNTEPRINDERII „TEXTILA DUNĂREANA”, Șoseaua București nr. 351, Giurgiu — jud. Ilfov. Telefon 1 31 75, Telex 15726.**

IIL „PRECIZIA”

București — Sectorul 8 — str. Teodosie Rudeanu nr. 12—14
Telefon serv. Plan 18 31 15, telefon Desfacere 17 59 30

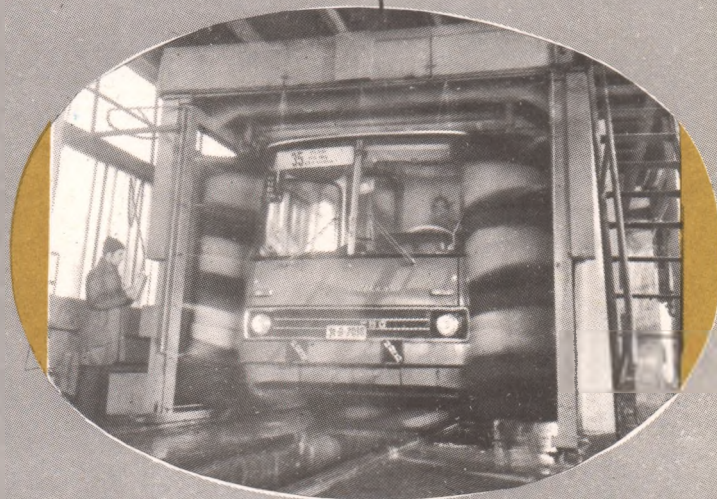

1. INSTALAȚIE SPĂLAT-USCAT AUTOTURISME

	arc spălare	arc uscare
spațiul de lucru (LxIxh)	8000x2000x2200 mm	6000x2240x1450 mm
viteză de deplasare	5 m/min.	5 m/min.
productivitate medie	12 mașini/oră	12 mașini/oră
putere instalată	2,99 kw	18,88 kw
consum apă	16—30 lt/min.	—
debit de aer	—	—
debit apă	—	11700 mc/h
gabariți (LxIxh)	3200x1400x2800	2640x1270x2850

2. INSTALAȚIE PENTRU SPĂLAT AUTOBUZE

Gabariți (L x I x h)	2 300 x 4 800 x 3 900 mm.
Greutate	1 800 kg.
Putere instalată	7 KW
Viteza de translație	5 m/min.
Spațiu de lucru I x h	3 500 x 2 900 mm.

3. MAȘINA DE TAIAT HIRTIE UZATĂ IN FIȘII

Capacitate de tăiere (max.)	200 kg/oră
Lățimea de lucru	240 mm
Motor electric	2,2 KW 220 V/380 V.
Masă netă	150 kg
Gabariți h x L x I	1 100 x 720 x 500 mm

4. CALANDRU DE CĂLCAT LENJERIE

Productivitate	50 kg/oră
Lățimea utilă	2 800 mm
Agent de încălzire	abur 3—6 atm.
Motor electric antrenare	0,8 KW 220 V/380 V
Motor electric ventilator	0,4 KW 220 V/380 V
Masă netă	1 630 kg
Gabariți h x L x I	1 300 x 4 130 x 1 500 mm

